

albISLAM

revistë e përmuajshme fetare kulturore shkencore

Mirë se erdhe Ramazan

Anketë për mbulesën Islame në Kosovë

"Dielli nuk mund të fshihet me gisht"

■ Fata 5

Mjetet dhe procedurat terapeutike dhe agjërimi

■ Fata 51

Veprat që të nxjerrin nga Islami (1/2)

■ Fata 77

ISSN 1409-6250

9 771409 625002

Kryeredaktor:
Omer BERISHA

Redaksia:
Bekir HALIMI, Talha KURTISHI,
Muhamed DËRMAKU, Agim BEKIRI,
Alaudin ABAZI, Ali SHABANI,
Lulzim SUSURI, Enver AZIZI,
Ulvi FEJZULLAHU

Bashkëpunëtorë:
Ekrem AVDIU, Ismail BARDHOSHI,
Enis RAMA, Ahmed KALAJA, Fadil MUSLIU

Redaktor gjuhësor:
Fatmir Baçi
Redaktor teknik & faqësës:
Halil BERISHA
Redaktor artistik & disenji:
Azem ZAIMI

Botues:
Metush MEMEDI

Adresa:
rr: 110 nr: 5, Çarshia e vjetër
Shkup 1000
e-mail: albislam@gmail.com
sms: +389 75 436 718
tel & fax: +389 2 3230 827

Revista është e regjistruar
pranë Agjencisë për Informata
të Maqedonisë nr. 02-124/2
ISSN: 1409-6250

Tirazhi: 1500

ABONIMI NJËVJEÇAR
Për Maqedoni: 600 den, Evropë: 20 €,
Kanada dhe Amerikë: 40 €
(në çmim janë të përfshira edhe
harxhimet postare)

NUN-R DOOEL
Xhirollogaria: 300000001759616
Komercijalna Banka A.D. - Skopje (denar)
Xhirollogaria: 0270100209184
Komercijalna Banka A.D. - Skopje (euro)
Rr. "Kej Dimitar Vlahov" 4
S.W.I.F.T. : KOBSMK2X
IBAN MK07300701002091869
Numri tatimor: 4030003487017

alb
ISLAM
DEL NË FILLIM TË MUAJIT

FOCUS
print

E-mail: fokusprint@mt.net.mk

TEL.: 02 2600 400; 2601 638; FAX 02 2601 639
MOB. 075 275 939; 075 451 813

Bëjmë shtypjen dhe përpunimin e:

- Vizitë-kartelave
- Kalendarëve
- Ftesave
- Pllakateve
- Flaerave
- Materialeve
të ndryshme
- Katalogëve
- Librave

Risi: Shtypim edhe me kopertina të forta

SEZONI I XHENETIT

3

50 – numri jubilar i revistës tonë dhe tuaj po plotësohet në prag të ardhjes së mikut të shumëpritur, i cili edhe pse vjen çdo vit, zemra e besimtarit mallëngjehet për takimin me të, për të jetuar edhe një Ramazan të gëatshëm.

Gëzohemi që revista ka arritur këtë numër dhe jemi të vetëdijshëm për lëshimet eventuale që kanë ndodhur, por nuk duhet të harrojmë se vetëm Allahu është i përkryer, ndërsa ai njeri që pretendon se nuk bën lëshime, ai veçse ka bërë gabim të madh. Sidoqoftë, nuk do t'u them më tepër për revistën, sepse atyre që më së tepërmi u takon të flasin për revistën, jeni Ju lexues të nderuar.

Unë dëshiroj të përkujtoj veten e pastaj edhe Ju për këtë muaj të bekuar, të cilin pa nguruar e quaj edhe sezonin e xhenetit. Si të mos e quaj ashtu, ndërsa kam parasysh fjalën e të Dërguarit, paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të: “Kur të jetë nata e parë e Ramazanit, prangosen djajtë dhe xhinët e rebeluar, mbyllen dyert e Zjarrit dhe nuk hapen, **hapen dyert e xhenetit dhe nuk mbyllen** dhe thërret një thirrës: O ti që do të mirën, urdhëro puno, o ti që e do të keqen, ndalo. **Allahu zgjedh njerëz, që do t'i lirojë nga Zjarri dhe atë çdo natë**”.

Pas këtij lajmi të gëzuar, nëse jemi besimtarë të sinqertë dhe seriozë, duhet t'i përveshim krahët dhe të tregojmë me punë se sa e duam Krijuesin tonë, sa jemi mirënjohës ndaj Dhuruesit të çdo të mire dhe sa dimë të shfrytëzojmë Ramazanin, ku koha, situata, pasuria, shoqëria, puna, familja dhe njerëzit janë më të përshtatshëm se në asnjë kohë tjetër gjatë vitit.

Nëse jashtë Ramazanit s'ke mundur të gesh kohë të përshtatshme për të bërë një punë të mirë, këtë me siguri do ta arrish në Ramazan. Në këtë muaj të gjithë besimtarët ndjejnë kënaqësi: dëgjojmë

plakun që lëvdohet me shëndetin e përmirësuar, tregtari na tregon se vërtet janë duke i shkuar punët përpara, fëmijët vërejnë mirësitë e shumta, gruaa falënderohet se tani shtëpia ka rendin e vet, si dhe Allahu gëzohet me xhamitë e mbushura, nga besimtarët të cilët i drejtohen me kërkim falje dhe pendim.

Këto të mira pa dyshim se i keni vërejtur në Ramazan, mirëpo nëse dikush ka nervozizëm të tepruar, durim të sosur, gojë të pamatur apo dorë të rebeluar kundër gruas, vëllait apo besimtarëve në përgjithësi, i lutem në emër të Allahut, që këto të shëmtuara, mos t'ia përshkruajë Ramazanit, muajit të mirësisë. Mos të lejojë që dikush nga “jashtë” ta etiketojë Ramazanin si muaj të përçarjeve, grindjeve dhe – Zot na ruaj – të grindjeve vëllavrasëse.

Së bashku me Ramazanin po fillon edhe një sezon tjetër, i cili po ashtu mund të quhet sezon i xhenetit. E kam fjalën për fillimin e vitit shkollor, i cili mund të quhet sezon i xhenetit, nëse shfrytëzohet mirë për kërkimin e dijes. I Dërguari, salAllahu alejhi ue selem, thotë: “*Kush ecën një rrugë për të fituar dijen, atij Allahu ia lehtëson rrugën për në xhenet*”.

Përa se të përfundoj, u bëj thirrje të gjithë muslimanëve, të cilët janë drejtorë, punëdhënës apo arsimtarë, që të jenë të mëshirshëm ndaj të tjerëve që janë me poste më të ulëta se ata, le t'ua mundësojnë besimtarëve që iftarin ta bëjnë nëpër shtëpi, me familjet e tyre, sepse kjo i gëzon shumë dhe ua shton respektin ndaj jush. Lexoni këto fjalë të Muhamedit, paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të: “*Agjëruesi ka dy gëzime me të cilat gëzohet, kur ha iftarin dhe kur të takojë Zotin e tij*”.

Ndërsa Allahu i Lartësuar thotë: “*Ndihmohuni në punë të mbara dhe devotshmëri*”.

Në emër të redaksisë:
Omer BERISHA

albislam

Faqe 5

"Dielli nuk mund të fshihet me gisht"

Faqe 11

A jemi POLITIKANË apo QYTETARË?

Faqe 15

Mirë se erdhe Ramazan

Faqe 20

T'ia fillojmë Ramazanit së bashku

Faqe 23

Disa rregulla të përdorimit të Messenger - it

Faqe 27

Ramazani erëzon

Faqe 31

Fenomen që përsëritet çdo tridhjetë vjet

Faqe 32

Letër nga një i vdekur

Faqe 33

Bisedë me lotin tim

Faqe 35

Ruajtja e besimit / fesë

Faqe 45

Agjërimi — rregulla dhe dispozita

Faqe 51

Mjetet dhe procedurat terapeutike dhe agjërimi

Faqe 55

Esmaja, bija e Ebu Bekrit

Faqe 62

Agjërimi i parë

Faqe 66

Mbi pozitën dhe rolin e gruas

Faqe 70

Aspiratat e gruas

Faqe 73

Sa rekate i ka terapia?!

Faqe 77

Veprat që të nxjerrin nga Islami (1/2)

Faqe 80

"Leximi i Kur'anit për të vdekurit — për ose kundër"

"Dielli nuk mund të fshihet me gisht"

Gentian Jetishi

Po u veshe ke shkel ligjin, gjersa për të kundërtën ...!

Diku mund të ndodhte kjo, por jo edhe në Kosovë, sepse Kosova është vend demokratik dhe me 98% të popullatës muslimane. Dhe do ta kisha ruajtur këtë mendim edhe në vijim, nëse nuk do të kisha dëgjuar për raste të përjashtimit të vajzave me mbulesë nga shkollat dhe institucionet publike.

Rastet janë evidente, publiku i njeh. Dikur është ngritur pluhur rreth këtyre rasteve në masmedia, e në vend që të trajtoheshin si raste, ato keqtrajtoheshin deri në atë masë, sa dukeshin si provokime publike të mazhorancës muslimane në Kosovë ose e thënë më thjesht, matje e pulsit të muslimanëve.

Gjithashtu, shfrytëzoheshin si raste për të degraduar mbulesën dhe vlerën e saj nëpërmjet komenteve të „itele-kua-jve,, shprehje kjo që gati është bërë pjesë e fjalorit tonë për të treguar moskompetentëve përzierjen në kompetencat e tjetrit.

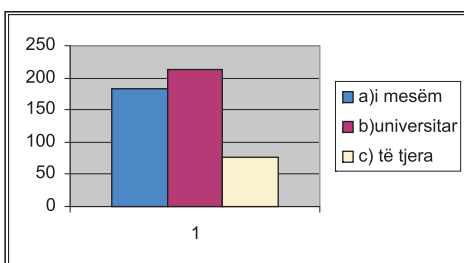
Artikujt e paraqitur në këtë rubrikë janë mendime dhe komente personale të autorëve dhe nuk korrespondojnë patjetër me atë që redaksia i di për të vërteta

Aktuale

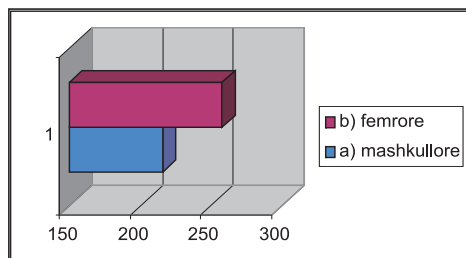
Në Kosovë kemi shkelje të mendimit të mazhorancës dhe kjo kryhet pa arsye juridike, thjesht sepse mundën dhe me pararendimin se ua bëjnë atyre që nuk dinë, duke thënë „hajt se këta të fesë nuk i marrin vesh këto gjëra.

Gjithë këto masakrime mediale ndaj urdhëresës së Krijuesit për mbulesë i nxitën të rinjtë e *Forumit Rinor Islam të Ferizajt* që të kryejnë një anketë me qytetarët, ku këta do të thonë fjalën e tyre, çka do të mbetet si dokument për individë dhe institucionet që në rastet kur trajtohet çështja e mbulesës të kenë fakte nga opinionet e qytetarëve.

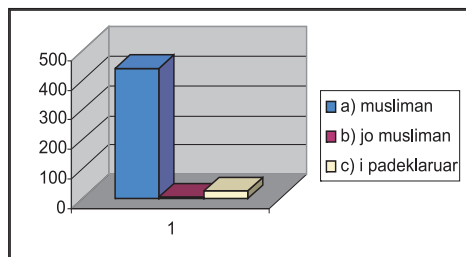
Anketa e iniciuar nga *Forumit Rinor Islam i Ferizajt*, që u përkrah nga bashkëpunëtorë në disa qendra të Kosovës, u realizua gjatë muajit Qershor 2007 në disa qendra të Kosovës si : Prishtinë, Ferizaj, Klinë, Lipjan, Malishevë, Han i Elezit, Skenderaj, Shtime etj. Në anketë kanë marrë pjesë 475 njerëz të pyetur nga këto qendra të cekura më lart.

Prej njerëzve të anketuar, pjesëmarrës të shkollimit të mesëm kanë qenë 38.77 % , universitar 45.12 %, të tjera 15.67%.

Të gjinisë femrore kanë qenë 54.43% ndërsa të gjinisë mashkullore 45.56%.

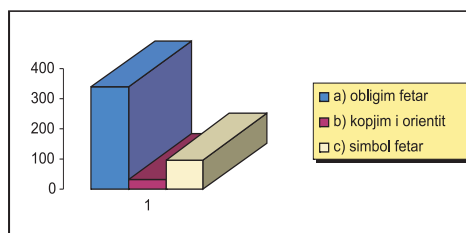

Përsa i përket përkatësisë fetare si muslimanë janë deklaruar 93.20% , jo muslimanë 1.69% , ndërsa kanë preferuar të mos flasin për identitetin e tyre 5.73% të njerëzve të anketuar.

Anketa përmbante pesë pyetje, prej të cilave janë nxjerrë rezultatet vijuese:

1. Shamia sipas bindjeve tuaja është ?

a) obligim fetar	72.18%
b) kopjim i orientit	7.00%
c) simbol fetar	20.81%

Ç'është në të vërtetë shamia?

Nëse flasim për mbulesën islame (*hix-habin*), nuk ka aspak dyshim se mbulesa për vajzat e moshës madhore është

Kosova, një vend demokratik, por me demokraci të kufizuar, jo që shkel vetëm ligjet që ajo i ka miratua, por shkel edhe konventat ndërkombëtare, sigurisht duke shfrytëzuar statusin e saj ende të papërcaktuar.

obligim i patjetërsueshëm dhe permanent për të gjitha vajzat që pretendojnë se i nënshtrohen tërësisht Zotit dhe urdhrave të Tij.

Që shamia është obligim e vërejmë qartë edhe nga citatet e Kur'anit dhe thëniet e Profetit salAllahu alejhi ue selem.

Një nga këto citate kuranore është edhe ky në vazhdim:

“Thuaju dhe besimtareve t’i ndalin shikimet e tyre, t’i ruajnë pjesët e turpshme të tyre, të mos i zbulojnë stolitë e tyre, përveç atyre që janë të dukshme, dhe le t’i vënë shamitë mbi kraharorët e tyre.” (En-Nur 31)

Por çfarë është puna me mendimin e qytetarëve se shamia qenka kopjim i orientit?

Në fakt, për një mendim të tillë as nuk ia vlen të humbasim kohë; është një shpifje e kahershme kur populli ynë pranonte çdo mendim që i ofronte pushteti i atëhershëm, dhe nuk ishte në gjendje të formonte mendimin e vet për këtë çështje.

Të kjo çështje na habit fakti se ende 7% të qytetarëve kanë mbetur mbrapa në kohë dhe njohuri dhe nuk janë në gjendje të formojnë një opinion më progresiv dhe autentik, duke qenë se

jetojmë në kohën e internetit, në kohën e modës ku modë është çdo gjë.

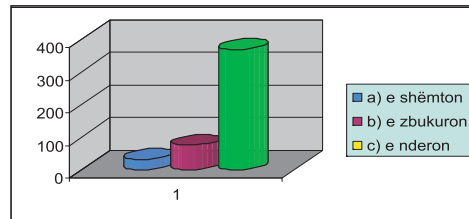
Simbol fetar

„*Hajde babë t’i tregoj arat,* kjo është një shprehje ironike që populli vet e ka formuluar për t’i bërë me dije njerëzve që të mos përzien në punët e huaja.

Njerëzit më së paku adekuat nga mesi ynë, kanë trilluar një emërtim të tillë për mbulesën islame më të vetmen prirje që të përgatitet psikologjia e popullit tonë, më konkretisht, shamia trajtohet si simbol fetar me qëllim që të jetë më e lehtë që vajzave me mbulesë t’iu pamundësohej qasja në shoqëri, kur dihet se ligji për moslejm të simboleve fetare në institucionet publike ekziston prej kohësh. Në këtë mënyrë do të kursehej kohë për formulimin e një ligji të ri të veçantë për mbulesën.

2. Shamia një vajzë...?

- a) e shëmton 6.52%
- b) e zbukuron 15.78%
- c) e nderon 77.68%

Çfarë roli ka shamia te një vajzë?

Pyetjes se shamia një vajzë e shëmton, e zbukuron apo e nderon, lirisht mund të themi se 93.46% i janë përgjigjur drejtë.

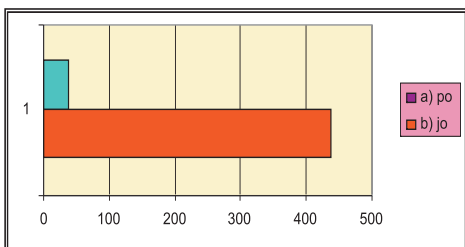
Kjo pyetje i ka vënë në dilemë shumë qytetarë. Por që çështja e bukurisë, siç e dimë të gjithë, është relative dhe dytësore dhe përgjigjja e qenësishme

ishite ajo se shamia një vajzë e nderon.

Shamia e nderon një vajzë, këtë përgjigje e mbështesim në citatin Kur'anor ku Zoti i Madhëruar thotë: *“O pejgamber thuaju grave tuaja, bijave tuaja dhe grave të besimtarëve le t'i vënë shamitë e veta mbi trupin e tyre, sepse kjo është më afër të njihen se nuk janë rrugaçe e të mos ofendohen”* (El-Ahzab 59)

3. A ju pengojnë vajzat e mbuluara ?

- a) po 7.98%
b) jo 92.01%

Gjatë jetës jemi përballur edhe me komete të tilla, si për shembull, se disa nga qytetarëve tanë po u pengoka vajza e mbuluar. Rezultatet e këtij hulumtimi tregojnë për përqindjen e vogël të njerëzve që vuajnë nga komplekse të tilla, që, me plot kuptimin e fjalës, në kohën tonë nuk kanë vend, sigurisht nëse flasim për kulturën e të respektuarit të tjetrit më konkretisht intimitetit, bindjeve të tjetrit.

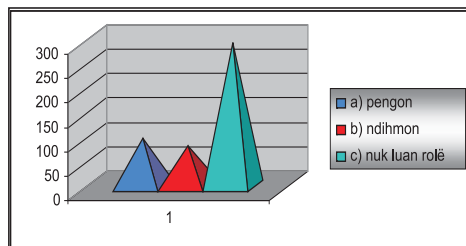
Përqindja prej 91.01%, janë befasuar nga një pyetje e tillë, duke reaguar me ashpërsi se çfarë pengese mund të kishin nga vajzat me mbulesë, madje, përkundrazi, shprehnin kënaqësi për praninë e tyre në shoqërinë tonë. Më konkretisht dhe tekstualisht shprehnin kënaqësinë *“kur i shohin në vende publike, ua ngrisin moralin”*.

E vërteta është se, pavarësisht se 54.43% e vajzave të anketuara nuk kanë

pasur mbulesë, tek ato shihet një kënaqësi për praninë e vajzave me mbulesë, por gjithsesi dhe një shpresë se ato ndoshta një ditë mund ta marrin hapin e guximshëm dhe të vënë mbulesën, sigurisht nëse deri atëherë *„njerëzit që punojnë për sqarimin e çështjeve për mbulesë e të ngjashme të jenë në numër (dhe fuqi juridike) përafërsisht ekuivalent me numrin e atyre që punojnë kundër saj, ose që krijojnë kushte për t'u pamundësuar vajzave me shami integrimin në shoqëri,,*

4. A mendoni se shamia për karrierë...

- a) pengon 20.93%
b) ndihmon 17.12%
c) nuk luan rol 61.94%

Të jetuarit në një shoqëri me përqindje prej 98% muslimane, në mendjen e ndokujt mund të krijojnë iluzionin e një harmonie dhe rahatit të përgjithshme. Por, t'i thuash dikujt se, në vendin ku përqindja e muslimanëve është deri në 98 %, vajzat që vënë mbulesë largohen nga shkolla, se vajzat që vënë mbulesën largohen nga institucionet publike, me siguri do të befasohet ose do të mendojë se jemi duke jetuar në *“shekujt para historisë njerëzore”* ose jemi duke jetuar në ndonjë diktaturë hitleriane apo enveriane, më konkretisht në ndonjë shtet komunist. Një vajzë nga një gjimnaz i Prishtinës,

një mësuese nga Prishtina, një nxënëse nga Mitrovica, dy vajza nga Podujeva janë vetëm disa raste që janë përmendur heshtas në media si raste të përjashtimit për shkak të mbulesës .

Fakti është shumë ironik, ato përjashtohen me të vetmin nen, neni 4 i Ligjit për Arsim më konkretisht nën-neni 4.7 i cili thotë:

Neni 4.7

Institucionet arsimore publike do të përmbahen nga mësimdhënia fetare ose veprimtaritë tjera , të cilat propagandojnë ndonjë fe të caktuar.

Në fakt, askund në këtë nen nuk kemi frazë që deklaron se shamia nuk duhet të lejohet në shkollat publike. Këtë mund ta kuptojë çdo njeri, prej atyre 7 vjeçëve që i kanë mësuar shkronjat tani, deri tek ai më i vjetri.

Siç mund të shihet qartë në vendimet për përjashtimin e këtyre vajzave, kemi vendime arbitrare të udhëheqësve të këtyre institucioneve, që lirisht mund të themi se janë pjesë në grupin e njerëzve 7.98% (shih pikën 3).

Që këto vendime janë arbitrare mund t'i kuptojmë edhe nga ndërhyrja e institucioneve të tjera, deri tek kryeadministratori dhe qeveria.

Në njërin nga rastet është dashur të ndërhyjë zyra e Avokatit të Popullit, për ta kthyer të përjashtuarën në shkollë.

Kosova, një vend demokratik, por me demokraci të kufizuar, jo që shkel vetëm ligjet që ajo i ka miratua, por shkel edhe konventat ndërkombëtare,

sigurisht duke shfrytëzuar statusin e saj ende të papërcaktuar.

Për shembull:

Konventa Për Mbrojtjen E Të Drejtave Dhe Lirive Themelore Të Njeriut
(Miratuar në Romë më 4 nëntor 1950)

NENI 9

Neni 9.1

Çdo njeri ka të drejtën e lirisë së mendimit të ndërgjegjes dhe të fesë: kjo e drejtë përfshin lirin e ndërrimit të fesë ose të bindjes së tij dhe lirinë, qoftë vetëm ose së bashku me të tjerët dhe në publik ose privatisht, për ta shfaqur fenë ose bindjen e tij në adhurim, mësimdhënie, praktikë dhe respektim.

Neni 9.2

Liria për të shfaqur fenë ose bindjet u nënshtrohet vetëm atyre kufizimeve që janë përcaktuar me ligj dhe që janë të nevojshme në një shoqëri demokratike në interes të sigurisë publike, për mbrojtjen e rendit, shëndetit ose të moralit publik, ose për mbrojtjen e të drejtave dhe lirive të të tjerëve.

Pastaj:

Deklarata Universale E Të Drejtave Të Njeriut

(Miratuar dhe shpallur nga Asambleja e përgjithshme me rezolutën e saj 217A(III) të 10 dhjetorit 1948)

Neni 18

Secili ka të drejtën e lirisë së mendimit të ndërgjegjes dhe të fesë: kjo e

Një vajzë nga një gjimnaz i Prishtinës, një mësuese nga Prishtina, një nxënëse nga Mitrovica, dy vajza nga Podujeva janë vetëm disa raste që janë përmendur heshtas në media si raste të përjashtimit për shkak të mbulesës .

drejtë përfshin lirinë e ndërrimit të fesë ose të bindjes së tij dhe lirinë, qoftë vetëm ose së bashku me të tjerët dhe në publik ose privatisht, për ta shfaqur fenë a bindjen e vet, nëpërmjet arsimit, praktikës, kryerjes së kultit dhe riteve fetare.

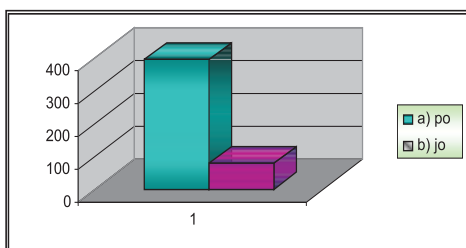
I nderuar lexues, ke rastin të bësh vetë analogji, dhe kur t'i kesh kuptuar drejt juridikisht, sigurisht do të jesh duke kapur kokën me duar nga „masakra ligjore që bëjnë pushtetarët tanë me ligjin,,

Nëse flasim për respektimin e ligjit në shkollat tona në Ligjin e Arsimit të Kosovës, në të njëjtin nen ku ndodhet neni (i abuzuar nga pushtetarët tanë), neni i 4, më konkretisht nën-neni 4.7, vetëm një nën-nen më lart ndodhet nën-neni 4.6, që as një shkollë publike apo private fillore apo e mesme nuk e ka shkelë.

Dhe pyetja e fundit

5. A mendoni se shamia duhet të lejohet në shkollat publike?

- a) po 83.29%
- b) jo 16.70%

Siç mund të shihet, përqindja prej 83.29% të qytetarëve të Kosovës mendojnë se duhet të lejohet mbajtja e

pavarësisht se 54.43% e vajzave të anketuara nuk kanë pasur mbulesë, tek ato shihet një kënaqësi për praninë e vajzave me mbulesë, por gjithsesi dhe një shpresë se ato ndoshta një ditë mund ta marrin hapin e guximshëm dhe të vënë mbulesën.

shamisë në shkollat publike, me këtë rast mund të deklarojmë haptazi se në Kosovë kemi shkelje të mendimit të mazhorancës dhe kjo kryhet pa arsye juridike, thjesht sepse munden dhe me paramendimin se ua bëjnë atyre që nuk dinë, duke thënë „*hajt se këta të fesë nuk i marrin vesh këto gjëra,,*

Lexues i nderuar, iniciuesit, formuluesit e pyetjeve, anketuesit të gjithë ishin të rinj nën 19 vjeç dhe kjo le të jetë një shpresë se për zërin e ngulfatur të rinisë që ndoshta një ditë mund të dëgjohet më hapur dhe më kthjellët.

Ndoshta mund t'ju befasojë ky koment, por që kjo arsyetohet me faktin se në ditën kur këto rezultate u prezantuan para mediave në Ferizaj, nuk ishte prezent asnjë medium i ftuar, pos një televizion lokal që informoi në mbrëmje organizatorin se nuk mund të jepte kronikën.

Hair inshaAllah „Dielli nuk mund të fshihet me gisht,, e vërteta do të dalë në shesh kurdoherë dhe nuk ka kush e ndal.

(autori i këtyre rreshtave është edhe koordinator i këtij projekti)

A jemi POLITIKANË apo QYTETARË?

Hauard ZIN

Para disa kohësh, Kongresi Amerikan diskutoi rreth tërheqjes së mundshme nga Iraku. Si përgjigje në lidhje me “tërheqjen” e trupave të Administratës së Bushit dhe refuzimin nga ana e Republikanëve për ta kufizuar kohën e pushtimit të vendit tonë, Demokratët po mbajnë qëndrimin e tyre të zakonshëm, duke propozuar ligje për tërheqje, por vetëm pas një viti ose pas 18 muajsh. Dhe, me ç’duket, po presin përkrahje nga lëvizjet kundër luftës.

Kjo ishte parashtruar në formë sugjerimi në porosinë e fundit nga lëvizja *Move On*, e cila ndërmoi një nismë anketuese mes anëtarëve të saj lidhur me propozimin e Demokratëve, duke thënë se është mjaft progresive për Kongresin, “për aq sa shumica jonë janë të mendimit se ky propozim është i pamjaftueshëm, dhe se e shohin si hapin e parë konkret për të mbaruar luftën.”

Me plot ironi, madje tronditëse, propozimi i njëjtë po shpërndan 124 billion dollarë në më shumë fonde për të vazhduar luftën. Kështu, trumbetuesit e Luftës Qytetare, Çlirimtarët e robërisë, dashur padashur duket se janë

Aktuale

të mendimit që ta shtyjnë Çlirimin, për të rrahur më parë emancipimin e robërve për një, dy apo pesë vite të tjera, duke shpërndarë fonde të veçanta për përforcimin e Aktit të Robërisë.

Kur një lëvizje shoqërore pranon kompromiset e ligjëvënësve, atë çast ka harruar rolin e saj, dhe në vend që t'i vërë në sprovë politikanët, u shkon pas si e verbër.

Ne që protestojmë kundër luftës nuk jemi politikanë. Ne jemi qytetarë. Pa marrë parasysh se çfarë mund të bëjnë, politikanët duhet të njohin forcën e plotë të njerëzve, të cilët kanë nisur të kuptojnë se çfarë është e drejtë dhe se ç'fryte mund të priten nga ky Kongres i turpshëm.

Koha e tërheqjes nuk është vetëm *moralisht* e duhur, si në rastin e pushtimit brutal (që të mendohesh se kush e sulmoi shtëpinë tënde, theu gjithçka brenda dhe terrorizoi fëmijët e tu, a ka këtu ndonjë plan për tërheqje?), por edhe *logjikisht*. Nëse trupat tanë janë duke parandaluar luftën qytetare, po i ndihmojnë njerëzit, janë duke e kontrolluar dhunën, pse atëherë duhet t'i tërheqim fare? Por nëse në fakt po bëjnë të kundërtën – janë duke shkaktuar luftë qytetare, po lëndojnë njerëz, po shkaktojnë dhunë – ata duhen tërhequr aq shpejt sa që mund të mbahen me anije dhe aeroplana deri në shtëpi.

U bënë katër vite që Shtetet e Bashkuara pushtuan Irakun, duke e shkatërruar me bombardime të fuqishme, me “shok dhe dhunë”. Kjo

është një kohë e mjaftueshme për të vlerësuar nëse prania e trupave tona po e bën jetën e irakenëve më të mirë apo më të keqe. Për këtë kemi shumë dëshmi. Prej fillimit të sulmeve, qindra mijë irakenë kanë vdekur dhe, sipas të dhënave të UNHCR, afër dy milion irakenë janë larguar nga vendi, dhe gati numër i njëjtë janë brenda të zhvendosur, të nxjerrë jashtë shtëpive të tyre me dhunë, duke kërkuar strehim kudo në vend.

Po, Saddam Huseini ishte një tiran brutal. Mirëpo, kapja dhe vdekja e tij nuk e përmirësoi jetën e irakenëve dhe, në të njëjtë kohë, trupat pushtuese të SHBA-së krijuan kaos: nuk ka ujë të pishëm, po rritet numri i të uriturve, 50% të papunësisë, pakicë në ushqim, në rrymë elektrike dhe benzinë, rritje e numrit të fëmijëve të paushqyer dhe vdekje e foshnjave. Vallë, prania e Shteteve të Bashkuara e zvogëloi dhunën? Krejt e kundërta, deri në janar të vitit 2007 numri i sulmeve të kundër-shtarëve u rrit në mënyrë dramatike deri në 180 në ditë.

Dhe përgjigjia e Administratës së Bushit për katër vite të mossuksesit është të dërgojë ende trupa. Të dërgohen edhe më shumë trupa do të thotë se gjithçka po përputhet me një fanatizëm këmbëngulës dhe kryeneç: Nëse e sheh se po shkon në drejtim të gabuar, dyfishoje shpejtësinë. Po më kujtohet një

mjek në Evropën e fundit të shekullit të 19, i cili kish arritur në përfundimin se derdhja e gjakut shëron pneumoninë.

Ne që protestojmë kundër luftës nuk jemi politikanë. Ne jemi qytetarë. Pa marrë parasysh se çfarë mund të bëjnë, politikanët duhet të njohin forcën e plotë të njerëzve, të cilët kanë nisur të kuptojnë

Kur kjo nuk ka patur sukses, ka thënë se pak gjak është lëshuar.

Demokratët që janë në Kongres propozuan të jepen ende fonde për luftë dhe të vendoset një plan që të vazhdojë gjakderdhja për edhe një vit a më shumë. Kjo është e nevojshme, thonë ata, dhe disa njerëz që janë kundër luftës po pajtohen me këtë. Sido që të jetë, një punë është kur bën kompromis e sidomos nëse menjëherë të jepet një pjesë prej asaj që ke kërkuar, dhe kjo mund të jetë bazë për të fituar edhe më shumë në ardhmëri. Kjo situatë është e mirë shpjeguar në filmin e paradokohshëm *“Era që lëkundit Barlin”*, ku irlandezët rebelohen kundër regjimit Britanik dhe u jepet një zgjedhje me kompromis – një pjesë e Irlandës të jetë e lirë, si Shteti i Lirë i Irlandës. Në këtë film, një vëlla irlandez lufton me vëllanë e tij, vallë nëse duhej apo jo ta pranonin kompromisin? Por, tek e fundit, pranimi i këtij kompromisi, edhe pse mangët prej drejtësisë, krijoi Shtetin e Lirë Irlandez.

Plani i tërheqjes, i propozuar nga Demokratët, nuk ofron asgjë konkrete, vetëm premtim, dhe e lë plotësimin e këtij premtimi në duart e Administratës së Bushit.

Dilema të tilla ka pasur edhe rreth lëvizjes së punëtorëve. Gjegjësisht, kjo është një punë e zakonshme që ndodh te sindikatat, si dhe gjatë luftës për një kontratë të re, kur duhet të vendosin a do të pranojnë një ofertë që po plotëson vetëm një pjesë prej asaj që kanë kërkuar. Kjo gjithmonë është një vendim i vështirë, por thuajse në të gjitha rastet, pa marrë parasysh a kon-

siderohet kompromisi si fitore a humbje, punëtorëve gjithmonë u është dhënë diçka që do të përmirësonte gjendjen e tyre deri në një shkallë. Nëse do t’u jepej vetëm premtim se diçka do të ndryshohet në ardhmëri, duke i lënë në një gjendje të padurueshme në prani, kjo nuk do të konsiderohej si kompromis, por “shitje”. Një lider i sindikatës thotë, *“Merreni këtë, kjo është më e mira që mund të fitojmë”* (gjë të cilën po e thonë edhe njerëzit nga *Move On* për rezolutën e Demokratëve), e kjo do të ishte sikur të dilnin prej platformës së tyre.

Po, Saddam Huseini ishte një tiran brutal. Mirëpo, kapja dhe vdekja e tij nuk e përmirësoi jetën e irakenëve dhe, në të njëjtë kohë, trupat pushtuese të SHBA-së krijuan kaos: nuk ka ujë të pishëm, po rritet numri i të uriturve

Po më kujtohet një situatë e vitit 1964, kur në Konventën Nacionale të Demokratëve në Atlantik Siti, një delegacion i zezakëve nga Misisipi u ftua të ulej dhe të përfaqësonte 40% të popullatës së zezakëve të shtetit. Atyre iu ishte ofruar “kompromis” – dy vende pa të drejtë të votës. “Kjo është më e mira që mund të fitojmë”, thanë disa liderë

zezakë. Njerëzit nga Misisipi, të udhëhequr nga *Fani Lou Hamer* dhe *Bob Moses*, e refuzuan këtë, dhe vazhduan me luftën e tyre dhe më vonë fituan atë që kërkonin. Kjo mantrë – *“më e mira që mund të fitojmë”* – është mundësi për korrupsion.

Nuk është lehtë, në një atmosferë të korrupsionit në Uashingtonin D.C., të mbahesh fort për të vërtetën, të rezistosh sprovën e kapitullimit që në vetvete përmban kompromis. Vetëm

disave ju shkon për dore. Po mendoj në *Barbara Li*, personi i vetëm në Dhomën e Përfaqësuesve, në atmosferën hysterike pas ditëve të 11 Shtatorit, votoi kundër rezolutës që autorizonte Bushin të sulmojë Afganistanin. Sot, ajo është në mes të disave që refuzon të financojë Luftën në Irak, insiston në mbarim të shpejtë të luftës dhe refuzon pandershmërinë e një kompromisi fals.

Pos një pakice të vogël, siç janë *Barbara Li*, *Maksine Vaters*, *Lin Volslej* dhe *Xhon Luis*, përfaqësuesit dhe politikanët tanë do ta dorëzonin integritetin e tyre, duke thënë se janë duke u treguar "realistë".

Ne nuk jemi politikanë, por qytetar. Ne nuk kemi institucion për të cilin mund të mbahemi, na mbetet vetëm ndërgjegjja, ndërgjegjja jonë, e cila këmbëngul që të dalë në dritë e vërteta. Kjo, siç tregon historia, është gjëja më realiste që mund të bëjë dhe të kërkojë një njeri.

(shkrimi më fundit i autorit është "Fuqia që Qeveria nuk mund ta shkel.")

Përktheu:
M. Abdullahu

Sqarim:

I nxitur nga ajeti "Bëhuni të drejtë, sepse ajo është më afër devotshmërisë" (El Maide, 8) si dhe nga rregulli se për të drejtën asnjëherë nuk është vonë ju njoftoj si më poshtë:

Nga teksti i botuar në revistën tonë Albislam nr. 48, fq. 7 i cili në fakt ishte përpunim i tekstit "Tekfir iz Becke kuhinje" i botuar më parë në revistën Saff nr. 197/198, unë Talha Kurtishi bëj tërheqjen e fjalive: **Misionari Makdisiut si nëntitull si dhe pjesën e tekstit: "...e në të vërtetë e pason Ebu Muhamed el- Makdisiun dhe të tjerë të ngjashëm, sepse ai nuk ka pas një qëndrim të këtillë derisa nuk u njoh me librat e Makdisiut dhe derisa nuk i dëgjoji ligjëratat e tij. Teoritë të cilat i thotë Ballkani shumica janë të marra nga ato libra dhe duhet të bëhet i sqartë e ta pranojë këtë"** Këtë e bazoj në vet deklaratën e Nexhad Ballkanit i cili duke thënë: Le të më tregoj (Semir Imamoviqi) një argument nga ligjëratat dhe fjalitë e mia ku unë e citoj këtë thirrës i cili nuk është i pagabueshëm. (libri Trijumpf Vjerovjesnickog monoteizma fq. 350) qartë e mohon të jetë ndjekës i Ebu Muhammed El-Makdisut.

Ky distancim i shprehur haptazi ishte i mjaftueshëm që unë t'i tërheq fjalët e përmendura më lartë, që pohojnë lidhjen e drejtë për drejtë mes Ballkanit dhe El - Makdisiut.

Kjo në asnjë mënyrë nuk është lëvdatë as për Ballkanin e as për El -Makdisiun, nga gjuha e të cilëve nuk shpëtuan imamët e thirrjes në kohën tonë. Si duket për këtë çështje ata janë të një mendimi.

Për të parin lexoni se çfarë ka shkruar në librin e tij të fundit: A nuk flisnin Ibën Bazi, Uthejmini dhe tjerët për themelet e fesë dhe pastaj e rrënonin fenë... (libri Trijumpf Vjerovjesnickog monoteizma fq. 405)

I dyti El Makdisiu në një nga shumë fjalët fyese (që me më tepër detaje do t'i botojmë në ndonjë numër tjetër) për dijetarët thotë: ajo që na mërzi shumë është fakti që shumë nga pasuesit dhe mukalidët e këtyre dijetarëve hidhërohen kur ne i përshkruajmë si të devijuar dhe devijues... (El Kevashif El Xhelije, fusnota 119)

Allahu na ruajt në dynja dhe ahiret

Mirë se erdhe Ramazan

15

Shkruan: Bekir HALIMI

Përgëzimi dhe urimi gjatë ardhjes së Muajit Ramazan

Pa dyshim se njerëzit zakonisht urojnë dhe përgëzojnë gjërat e mira që u ndodhin njerëzve në jetë. Ata u përgëzojnë lindjen e fëmijës, hyrjen në punë, dasmat, tubimet miqësore, etj, mirëpo ndoshta të paktë janë ata që ua përgëzojnë njëri tjetrit ardhjen e këtij muaji të bekuar, muajit Ramazan.

Nëse analizojmë gjendjen e muslimanëve të hershëm duke filluar që nga koha e Muhamedit, salAllahu alejhi ue selem, do të vërejmë se ata ua kanë

përgëzuar njëri tjetrit ardhjen e këtij muajit të bekuar.

Ebu Hurejre, tregon se Pejgamberi, salAllahu alejhi ve selem, ka thënë:

“U ka ardhur Ramazani, muaj i bekuar. Allahu ua ka obliguar agjërimin e këtij muaji. Në këtë muaj hapen dyert e qiellit, mbylleen dyert e xhehenemit, lidhen në pranga shejtanët e inatosur. Allahu në këtë muaj ka një natë, e cila është më e mirë se një mijë muaj. Ai që privohet nga të mirat e kësaj nate, është privuar nga çdo e mirë”. (Nesaiu, sahih).

Ky hadith i lartpërmendur na mëson se duhet përgëzuar dhe uruar musli-

Artikuj

manët njëri tjetrit ardhjen e këtij muajit të bekuar dhe fitimprurës.

Ibn Rexhebi thotë: “Si ka mundësi mos të përgëzon besimtari me hapjen e dyerve të xhenetit?! Si ka mundësi mos të përgëzon mëkatari me mbylljen e dyerve të zjarrit?! Si ka mundësi njeriu i mençur mos të përgëzon për kohën, në të cilën prangosen djajtë?! Si ka mundësi që kjo kohë t’i përngjajë kohëve tjera?!”. (“Lataiful-Mearif”, fq. 279).

Publikim i gëzimit dhe lumturisë për ardhjen e këtij muajit të bekuar

Ashtu sikurse gëzohet njeriu në jetë për gjëra të mira që i ndodhin, aq më shumë duhet të gëzohet dhe ta publikon këtë gëzim, kur t’i ofrohet mundësia për adhurim dhe respekt ndal Allahut, subhanehu ve teal.

Kjo ndjenjë i ka kapluar të gjithë besimtarët e devotshëm që nga koha e muslimanëve të parë e deri më këto ditë.

Allahu, subhanehu ve teal, thotë: “*Thuaj: “Vetëm mirësisë së Allahut dhe mëshirës së Tij le t’i gëzohen, se është shumë më e dobishme se ajo që grumbullojnë ata”*. (Junus: 58).

Hilal b. Jesafi thotë: “Gëzohen për Islamin dhe Kur’anin”.

Ejfe’a Kila’iu, tregon: Kur i erdhi Omerit, radijallahu anhu, haraxhi (prehu i luftës) nga Iraku, doli me shërbëtorin e vet dhe filloi t’i numërojë devetë. Pas numërimit vërejti se ato janë më shumë në këtë vit e tha: elhamdulillah- e falënderojmë Zotin, kurse shërbëtori i tij tha: *kjo është dhunti dhe mëshirë prej Allahut*. Ia ktheu Omeri [radijallahu anhu]: Jo (po

gabon), nuk është ky qëllimi nga ajeti: “*Thuaj: “Vetëm mirësisë së Allahut dhe mëshirës së Tij le t’i gëzohen, se është shumë më e dobishme se ajo që grumbullojnë ata”*. (Junus: 58). Sepse kjo është prej asaj që e grumbullojmë”. (Tefsiri i Ibn Ebi hatimit, 6/ 1960).

Kasimiu thotë: Dhuntia e Allahut është Kur’ani, kurse mëshira e Tij është Islami. Me ardhjen e këtyre dy gjërave madhështore gëzohuni, e jo me gjërat kalimtare dhe të pavlera të kësaj bote. Gëzimi me këto të mira gjigante është më i mirë se sa grumbullimi i pasurisë dhe epsheve, sepse grumbullimi i tyre nuk do të bëjë dobi e as që do të mbeten te ti përgjithmonë. Qëllimi i ajetit është: nëse duhet të gëzohen për ndonjë gjë, atëherë le të gëzohen për ardhjen e këtyre dy gjërave”. (“Tefsiri i Kasemiut”, 9/ 46).

Pastaj agjërimi i muajit të Ramazanit është një prej shtyllave të Islamit

Ibn Rexhebi thotë: “Arritja e muajit të Ramazanit dhe agjërimi i tij është dhunti shumë e madhe për atë që ia mundëson Allahu i Lartësuar. Argument për këtë është hadithi që tregon për tre personat, prej të cilëve dy ranë shehidë, kurse i treti vdiq në shtratin e tij, pas tyre. Këtë të fundit e panë në ëndërr, se ua kishte kaluar. Atëherë Pejgamberi, salallahu alejhi ve selem] tha: “*A nuk ka falur pas tyre kaq e kaq namaze, e ka takuar muajin e Ramazanit dhe ka agjëruar. Pasha Atë në Dorë të të Cilit është shpirti im, mes tyre ka dallim sikurse mes qiejve dhe tokës”*. (Ahmedi, sahih).

Ai që mëshirohet në këtë muaj, ai është i mëshiruari, ai që privohet nga të mirat në këtë muaj, ai është i privuari, ai që nuk merr nozull nga këto ditë për ditën e kthimit, ai është i qortuari”. (“Letaiful-Mearif”, fq. 280).

Kush gëzohet me ardhjen e Ramazanit

Ata që gëzohen me ardhjen e muajit të Ramazanit janë dy lloj:

1- Njerëzit e adhurimeve dhe besimit:

Ata gëzohen me ardhjen e këtij muajit sepse në këtë muaj u hapen mundësitë për adhurime të llojllojshme dhe për shkak të shpërblimit që e ka përgatitur Allahu për ata që agjërojnë.

Allahu ka përgaditur shpërblime për:

a) Agjërimin:

Ebu Hurejre, radijallahu anhu, tregon se Pejgamberi, salallahu alejhi ve selem, ka thënë: *“Ai që e agjëron muajin e Ramazanit me besim dhe shpresë (të shpërblimit), i falen mëkatet që i ka bërë më herët”*. (Buhariu dhe Muslimi).

Ibën Haxheri duke komentuar fjalën “me besim” thotë: “domethënë duke i besuar premtimit të Zotit për shpërblim, kurse “me shpresim” domethënë duke kërkuar shpërblimin, e jo për ndonjë far qëllimi tjetër, siç është syfaqësia, ose diç tjetër”. (“Fet’hul-Bari”, 4/ 251).

b) Namazin e teravisë.

Ebu Hurejre, radijallahu anhu, tregon se Pejgamberi, salallahu alejhi ve selem, ka thënë: *“Kush fal namazin me besim dhe shpresë, i falen mëkatet që i ka*

bërë më herët”. (Buhariu dhe Muslimi).

Imam Neveviu, rahimehullah, thotë: “qëllimi nga fjala “namaz” është namazi i teravisë”. (Sherh Sahihul-Muslim, 6/ 39).

c) Gjallërimin e natës së Kadrit.

Ebu Hurejre, radijallahu anhu, tregon se Pejgamberi, salallahu alejhi ve selem, ka thënë: *“Kush e gjallëron natën e Kadrit me besim dhe shpresë, i falen mëkatet që i ka bërë më herët”*. (Buhariu dhe Muslimi).

Aisheja, radijallahu anha, tregon se Pejgamberi, salallahu alejhi ve selem, ka thënë: *“Kërkojeni natën e Kadrit në netët tek të dhjetëshit të fundit të Ramazanit”*. (Buhariu).

Imam Neveviu thotë: “Fjala e Pejgamberit, salallahu alejhi ve selem: “kërkoni natën e kadrit”, domethënë kujdesuni gjatë kërkimit dhe përpikuni në atë natë”. (Sherhu Sahihil-Muslim, 5/ 58).

d) Umren.

Ibën Abbasi, radijallahu anhuma, tregon se Pejgamberi, salallahu alejhi ve selem, një gruas nga Ensarët i ka thënë: “Çka të pengon të kryesh haxhin me ne? Tha: kishim një deve me të cilën bartnim ujë, mirëpo atë e mori filani dhe djali i tij, d.m.th. burri dhe djali i saj, e na la vetëm një deve me të cilin bartim ujë. Pejgamberi, salallahu alejhi ve selem, i tha: *“Kur të vjen muaji i Ramazanit, kryeje umren gjatë këtij muaji, sepse umreja gjatë këtij muajit është sikurse haxhxi”*. E në transmetimin tjetër qëndron: *“Umreja gjatë Ramazanit vlen sa haxhxi ose sa haxhxi me mua”*. (Buhariu).

Ibnul Arabi thotë: “Hadithi që flet për umren gjatë Ramazanit është i vërtetë dhe kjo është dhunti e madhe

prej Allahut. Umreja arrin vlerën e haxhxhit nëse bëhet gjatë Ramazanit". (Fethul-Bari, 3/ 604).

Kurse Imam Ibën Xhevziu thotë: "Ky hadith tregon se shpërbli-mi i veprës shtohet me shtimin e vlerës së kohës, ashtu sikurse shtohet me shtimin e pranisë së zemrës dhe singëritetit". (Fethul-Bari, 3/ 604).

e) Leximin e Kur'anit.

Ibën Abbasi, radijallahu anhu, tregon se Pejgamberi, salallahu alejhi ve selem, ka qenë njeriu më bujar, por edhe më bujar ishte gjatë Ramazanit, kur takohej me Xhibrilin, alejhisselam. Atë e takonte secilën natë të Ramazanit, nga i cili e mësonte Kur'anin. Me të vërtetë Pejgamberi, salallahu alejhi ve selem, ishte më bujar se era (që sjell pllenimin). (Buhariu).

2- Njerëzit e shkujdesur, të argëtimit dhe mëkateve.

Ata gëzohen për llojllojshmërinë e ahengjeve dhe argëtimeve që bëhen gjatë muajit të Ramazanit, prej tyre:

- Ushqimet e llojllojshme të Ramazanit.

Me të cilat ushqime mbushin barkun, ngopen dhe e stërngarkojnë lukthin. Nga kjo gjë shumë pak njerëz shpëtojnë. Pa dyshim se kjo është në kundërshtim me urtësinë e agjërimit, i cili kërkon pakësim të ushqimit, që ndihmon në pastrimin dhe lartësimin e shpirtit. Pastaj mbushja e barkut me lloj-lloj ushqime të këndshme të pen-

gon edhe gjatë faljes së namazit të ter-avisë.

Të vërtetën e ka thënë Pejgamberi, salallahu alejhi ve selem, kur thotë:

"Biri i Ademit nuk ka mbushur enë më të keqe se sa barkun e vet. I mjafton birit të Ademit disa kafshata për ta mbajtur gjallë shpirtin, e nëse e ka domosdo, atëherë një të tretën për ushqimin e tij, një të tretën për pijen dhe një të tretën për frymëmarrje". (Tirmidhiu, sahih).

- Tubimet e ndryshme gjatë ramazanit dhe përcjellja e lloj-lloj serialeve.

Këto gjëra të fusin në harame, qofshin harame të syrit, të veshit ose të gjymtyrëve tjera. Përdorimi i gjymtyrëve tuaja në gjëra të ndaluara

gjatë këtij muajit të bekuar, duke pasur parasysh vlerën e këtyre ditëve, me të vërtetë është një mëkat shumë i madh.

- Përzierja e mexhliseve, e grave dhe burrave nëpër vende të shumta, gjëra të cilat bëhen shkak për të rënë në mëkate edhe më të mëdha, siç është vetmimi me grua të huaj ose rënia në mëkatin e zinasë. Për këtë gjë përgjegjësi i parë dhe kryesor është kryefamiljari.

Pejgamberi, salallahu alejhi ve selem, thotë: *"Secili prej jush është bari dhe secili do të jep llogari për tufën e tij. Imami është bari dhe është përgjegjës për tufën e tij (xhematin). Burri është bari në shtëpinë e tij dhe është përgjegjës për tufën e tij. Gruaja është bari në shtëpinë e burrit të saj dhe është përgjegjëse për tufën e saj. Shërbëtori është bari në pasurinë e pronar-*

it të vet dhe është përgjegjës për tufën e tij".
(Buhariu).

Çka shpresonte gjenerata e hershme e Islamit gjatë arritjes së muajit Ramazan

Mua'la b. Fadli tregon: "Ata i luteshin Allahut gjashtë muaj që të arrijnë muajin e Ramazanit, pastaj luteshin gjashtë muaj që t'i pranojë Allahu veprat e tyre që i kanë bërë gjatë këtij muajit". (Lataiful-Mearif, fq. 280).

Jahja b. Kethiri thotë: "Prej lutjeve të tyre ishte edhe kjo: "Allahu ynë, më dorëzo gjer te muaji Ramadan, ma dorëzo muajin Ramadan dhe më mundëso ta dorëzosh këtë muaj me vepra të pranuar". (Lataiful-Mearif, fq. 280).

Gabimet që ndodhin gjatë pritjes së muajit Ramazan

Gjatë kësaj pritje të këtij muajit të bekuar ndodhin disa gabime, disa prej tyre janë më të vogla e disa janë më të mëdha, prej tyre:

1- Kalimi i muajit Shaban në haje dhe pije, nga frika se në muajin Ramazan nuk do të ngihet duke ngrënë.

2- Mllefë nga ardhja e këtij muajit të bekuar.

Tregohet në histori se një njeri me emrin Reshid b. Sefih ka thurur poezi, ku mes tjerash ka thënë:

Më thërriti muaji i agjërimit, ah sikur mos të ishte ky muaj

Nuk do të agjëroja asnjë muaj deri në fund të kohës

Po të kisha mundësi ndaj ndonjë muajit

Do ta sulmoja me tërë forcën time këtë muaj.

E kaploi një sëmundje e madhe këtë

njeri dhe vdiq para se ta arrijë muajin e ardhshëm të Ramazanit. (Lataiful-Mearif, fq. 276).

3- Vrapimi pas blerjes së ushqimeve për këtë muaj.

Xhabiri, radijallahu anhu, kaloi pranë Omerit, radijallahu anhu, e në dorë kishte një copë mishi, të cilën e kishte blerë me një dërhëm. Omeri i tha: ç'është kjo? Tha: e bleva për një dërhëm. I tha: A çdo herë që ke ëndje për ndonjë gjë do ta blesh. Mos u bën nga ata që i përmend ajeti: *"E në ditën kur ata që nuk besuan paraqiten pranë zjarrit (e u thonë): ju i shfrytëzuat të mirat në jetën e dynjasë dhe i përjetuat ato, ..."*. (El-Ahkaf: 20). (Musannefi i Ibën Ebi Shejbes, 5/ 140).

Hyri Omeri, radijallahu anhu te djali i tij Abdullahi dhe te ai pa mish. I tha: çka është ky mish? Tha: mu kujtua të ha mish dhe e bleva. I tha: A çdo herë që ta ka ëndja ndonjë gjë, ti e ha. Mjafton të konsiderohet israf, të hash çdo gjë që ta ka ëndja". (Zuhd, Ibn Ebi Asim, 1/ 123).

Disa njerëz nga selefi e shitën një robërshë që e kishin. Kur erdhi muaji i Ramazanit, pronari i ri i saj bëhej gati për këtë muaj, kurse kjo i pyeti: çka jeni duke bërë? I thanë: bëhemi gati për Ramazan? I tha: Ju, a nuk agjëroni në ditët tjera përveç se gjatë Ramazanit?! Isha te disa njerëz që ata tërë kohën e kishin Ramazan. Më ktheni te ata". (Lataiful-Mearif, fq. 278).

(Këtë shkrim e kam përgatitur duke u mbështetur në materialin të cilin e kam gjetur në faqen Minber.net)

T'ia fillojmë Ramazanit së bashku

Muhammed Nasiruddin el-Albani

Transmeton Tirmidhiu nga Ebu Hurejra, radijallahu anhu, se Pejgamberi, sallahu alejhi ve selem, ka thënë: *"Agjërimi fillon kur njerëzit të agjërojnë, përfundon kur njerëzit e përfundojnë, edhe kurbanit theret kur njerëzit i therin kurbanet e tyre."*

Them: isnadi (zinxhiri i transmetimit) i këtij hadithi është xhejjid (i mirë). Të gjithë transmetuesit e tij janë të besueshëm përveç Othman b. Muhamedit për të cilin është folur pak, kurse hafidh Ibën Haxheri në "Tekrib" për të thotë: "është i besueshëm dhe ka disa gabime"

Transmeton Bejhekiu nëpërmjet senedit të Ebu Hanifës i cili thotë: "Më ka treguar Alij b. el-Akmeri nga Mesruku i cili ka thënë: Hyra te Aishja ditën e Arafatit e ajo tha: ushqejeni Mesrukun me përshesh (serik) dhe bëjeni më të ëmbël. Mesruku tregon: i thash: asgjë nuk më pengoi që sot të agjëroj, vetëm se u frikova mos jetë dita e therjes së kurbanit.

Aishja, radijallahu anha, tha: *Dita e therjes së kurbanit është atëherë kur therin njerëzit, edhe përfundimi i agjërimit atëherë kur e përfundojnë njerëzit."*

Them: isnadi i këtij hadithi është po ashtu xhejjid së bashku me atë para-prak.

Mësimet që nxirren nga hadithi:

Tirmidhiu pas përmendjes së këtij hadithi thotë: "disa dijetarë kanë komentuar këtë hadith duke thënë: *"fillimi dhe mbarimi i agjërimit bëhet me xhematin dhe shumicën e njerëzve."*

San'ani në "Subulussalam" thotë: "në këtë hadith ka argument se për caktimin e datës së Bajramit merret në konsiderim qëndrimi i xhematit. Nëse një individ në bazë të shikimit të Hënës ka tjetër qëndrim për datën e Bajramit, ai obligohet që

t'u bashkëngjitet njerëzve tjerë. Ai po ashtu detyrohet t'u bashkëngjitet atyre

Kështu i ka hije Sheriatit famëlartë prej qëllimeve të të cilit është: bashkimi i njerëzve, unifikimi i radhëve dhe largimi i tyre nga çdo gjë që prish unitetin e tyre prej mendimeve individuale

në lidhje me namazin e Bajramit, përfundimin e ramazanit dhe prerjen e kurbanit.”

Këtë kuptim e përmendi edhe Ibën Kajjimi në “Tehdhibussunen” ku thotë: “Në këtë hadith demantohet fjala e atyre që pohojnë se kush ka njohuri për lindjen e Hënës së Re në bazë të llogaritjeve astronomike, i lejohet të agjërojë apo ndërpresë agjërimin, përkundër atij i cili nuk e di. Disa të tjerë kanë thënë: *Nëse një dëshmitar i vetëm e sheh Hënën e Re (të Ramazanit) dhe kadiu nuk jep fetva në bazë të shikimit të tij, atëherë s’ka agjërim për të ashtu siç nuk ka edhe për njerëzit tjerë.*”

Ebul Hasen es-Sindij në librin “Hashije ala Ibni Maxhe” pasi përmendi hadithin e Ebu Hurejres thotë: “Është e qartë se hadithi na mëson se në këto punë nuk kanë rëndësi qëndrimet e individëve, ata as që kanë të drejtë të ndahen rreth tyre, porse për to gjykon

prijësi i muslimanëve dhe xhemati e individët e kanë të obliguar të pasojnë. Në bazë të kësaj, themi: nëse ndonjëri e sheh Hënën e Re kurse prijësi nuk pranon dëshminë e tij duhet që për të të mos hyjë në fuqi asnjë vendim i shariatit (në lidhje me fillimin apo përfundimin e muajit të Ramazanit) porse obligohet të pasojë xhematin në këto çështje.”

Them: Ky është kuptimi i parë që shihet nga hadithi. Këtë e forcon edhe argumentimi i Aishes, radijallahu anha, që i bëri Mesrukut kur ai u përmbajt nga agjërimi ditën e Arafatit nga frika që të mos jetë ajo dita e therjes së kurbanit. Ajo i sqaroj se mendimi i tij nuk është shumë me rëndësi porse obligohet të pasojë xhematin, andaj i tha: *“dita e therjes së kurbanit është atëherë kur therin njerëzit, edhe përfundimi i agjëritit atëherë kur e përfundojnë njerëzit.”*

Them: Kështu i ka hije Sheriatit

famëlartë prej qëllimeve të të cilit është: bashkimi i njerëzve, unifikimi i radhëve dhe largimi i tyre nga çdo gjë që prish unitetin e tyre prej mendimeve individuale. Pra, sheriatu nuk i kushton rëndësi mendimit individual – edhe nëse është i drejtë sipas atij individi – kur bëhet fjalë për adhurime kolektive siç është agjërimi, festa, namazi me xhemat e tjerë. A nuk ke vërejtur se sahabët, radijallahu anhum, faleshin njëri pas tjetrit edhe pse në mesin e tyre kishte prej atyre që mendonin se prekja e gruas, prekja e organit gjenital dhe dalja e gjakut e prishin abdesin, kurse disa të tjerë kishin mendim të kundërt? Disa prej tyre e falnin namazin të plotë duke qenë udhëtarë kurse disa të tjerë e shkurttonin? Ky mospajtim mes tyre dhe mospajtime tjera nuk i pengonte ata që të bashkonin në namaz pas një imami, llogaritjen e këtij namazi të saktë, sepse ata e dinin se përçarja në fe është më e keqe se mospajtimi në disa mendime.

Madje, disa prej tyre, edhe pse mendonin ndryshe, mendimin që kundërshtonte atë të udhëheqësit të besimtarëve për sa i përkiste tubimit madhështor të muslimanëve në Mina, e lanë tërësisht, vetëm për t'iu ikur rezultateve negative që mund të rridhnin nga qëndrimet individuale. Ebu Davudi transmeton se Othmani, radijallahu anhu, ka falur namazet nga katër rekate në Mina. Abdullah b. Mes'udi i tha atij duke e qortuar: *Ne i falnim nga dy rekate me*

Pejgamberin, salAllahu alejhi ve selem, me Ebu Bekrin, me Omerin, me Othmanin në fillim të udhëheqjes së tij, pastaj filloi ta falë namazin të plotë. Më vonë u ndatë edhe më tepër. Do të dëshiroja që vetëm dy rekate prej katërve të më pranohen. Më pas, Ibën Mes'udi fali namazin katër rekate! Dikush i tha: E qortove Othmanin pastaj vetë i fale katër rekate?! Ai u përgjigj: mospajtimi është sherr." Senedi i këtij transmetimi është i vërtetë. Imam Ahmedi ngjashëm me këtë rast e transmeton nga Ebu Dherri, radijallahu anhu.

"Është e qartë se hadithi na mëson se në këto punë nuk kanë rëndësi qëndrimet e individëve, ata as që kanë të drejtë të ndahen rreth tyre, porse për to gjykon prijësi i muslimanëve dhe xhemati e individët e kanë të obliguar të pasojnë.

Le të meditojnë rreth këtij hadithi dhe transmetimit të lartpërmendur ata të cilët vazhdimisht përçahen kur është në pyetje namazi i tyre, ata që nuk pasojnë imamët e xhamive, sidomos në namazin e Vitrit në Ramazan, duke argumentuar se imamët kanë tjetër medhheb! Disa nga këta pretendojnë se e njohin astronominë, dhe janë prej atyre që agjërojnë vetë, përfundojnë agjërimin vetë, para ose pas xhe-

matit të muslimanëve, të kënaqur me mendimet dhe diturinë e tyre, pa i kushtuar rëndësi ndarjes nga xhemati.

Le të meditojnë të gjithë këta rreth asaj që e përmenda prej argumenteve, ndoshta do të gjejnë shërim të mosdijes dhe vetëpëlqimit që e hasin në shpirtrat e tyre dhe kështu të bëhen një rresht me vëllezërit e tyre muslimanë ngase Dora e Allahut është me xhematin.

Shqipëroi: Agim Bekiri

Disa rregulla të përdorimit të *Messenger* - it

Shkruan: Bekir HALIMI

Në kohën e fundit është përhapur me të madhe përdorimi i një programit *Messenger* për komunikim të njerëzve mes tyre. Përdorimi i këtij programi dhe programeve të ngjashme me të është bërë gjë e rëndomtë dhe e përditshme, sa që të rralla janë ato shtëpi në të cilën nuk ka kompjuter dhe lidhje të internetit. Përdorimi i këtij programi në masë të madhe mes njerëzve ka shkaktuar jo pak rënie në gabime gjatë përdorimit të tij. Këto gabime dikush i bën pa qëllim, e disa i bëjnë me qëllim. Andaj, në këtë shkrim do të orvatemi të përmendim

disa

prej këtyre gabimeve dhe të japim këshillë në lidhje me to. Do të fillojmë me hapin e parë të përdorimit të *Messenger*-it:

Artikuj

1-Kontakti i ri.

Gjatë shtimit të kontaktit të ri në listën e shokëve dhe miqve duhet të kesh parasysh disa gjëra:

a) Nëse je mashkull prano vetëm meshkujt në listën për komunikim.

b) Nëse je femër prano vetëm femrat në listën për kontakt dhe komunikim.

c) Këtë e themi sepse komunikimi mes meshkujve dhe femrave në internet zakonisht sjell pasoja të këqija për dy palët. Andaj, nëse dëshirojmë të kontaktojmë dhe komunikojmë me gjininë tjetër duhet të jemi shumë të kujdesshëm dhe të ruheni nga gabimi dhe rënia në gjëra që nuk kanë epilog të mirë. Ne ju këshillojmë, që nëse detyroheni të kontaktoni me gjininë tjetër, të mundoheni maksimalisht që të jenë të pranishëm njerëz të tjerë dhe mos të ketë vetmi.

Ndokush mund të ndihet ngushtë nga regjistrimi i kontaktit të ri, andaj preferohet që së pari ta lajmërojmë me dërgim të emailit dhe kërkit të lejes e pastaj ta regjistrojmë.

2- Selami.

Shumë herë futemi drejtpërsëdrejti në biseda pa filluar sipas edukatës islame e ajo është fillimi me selam, duke thënë: Esselamu alejkum ve rahmetullahi ve berekatuhu. Nëse e ke mik dhe nuk e ke parë për një kohë të gjatë, është pjesë e edukatës islame që ta pyesim për gjendjen e tij, e jo sikurse ndodh shumë herë, me hyrjen në messenger fillon drejtpërsëdrejti me bisedë rreth ndonjë teme që të preokupon vetëm ty. Pra,

harron dhënien e selamit dhe pyetjen për hallin dhe gjendjen e tij. Kjo që thamë për fillimin e bisedës vlen edhe për përfundimin e tij. Është pjesë e komunikimit të mirë përdorimi edhe i disa shprehjeve të bukura dhe të këndshme gjatë fillimit të bisedës dhe përfundimit të saj, sepse këto gjëra e gëzojnë bashkëbiseduesin.

3- Mos të zgjasim bisedën në përshëndetjet.

Këshilluam që bisedën mos ta fillojmë pa selam dhe pa pyetur dhe u interesuar për gjendjen e bashkëbiseduesit, mirëpo kjo assesi nuk duhet t'i kalojë të gjitha parametrat e bisedës normale dhe në suaza të pranuar. Nuk duhet të marrim rolin e prokurorit dhe inspektorit dhe të fillojmë të pyesim bashkëbiseduesin sikurse të jetë në stacion policor, por duhet të mjaftohemi me pyetjet bazë dhe standarde. Nëse e zgjasim shumë bisedën duke e pyetur për çështje banale dhe të përditshme, kjo e mërzit atë dhe nuk sjell ndonjë fryt të dobishëm në bisedë.

4- Mos harxho kohën e bashkëbiseduesit tënd.

Për disa djelmosha dhe vasha koha është flori e për disa dhë, pa vlerë. Muslimani nuk duhet ta harxhojë kohën e vet në gjëra të kota, sepse është shumë me vlerë; andaj, në vend që ta harxhosh kohën në gjëra të padobishme, mund ta shfrytëzosh në gjëra që të bëjnë dobi në ahiret, e nëse nuk e shfrytëzon në këtë mënyrë, atëherë së paku shfrytëzoje

për çështje të dynjasë.

Andaj, kur të hysh në bisedë me ndonjë vëlla në *messenger*, futu drejt-përsëdrejti në temën të cilën dëshiron të bisedosh, debato dhe merr mendimin e tij dhe përfundo komunikimin. Assesi nuk lejohet që *messenger*-i të bëhet shkak dhe mjet i humbjes dhe harxhimit të kohës kot. Për këtë, hulumto njeri i cili kur hyn në *messenger* edhe ai kujdeset për kohën dhe i dhimbset ta harxhojë në gjëra të kota dhe pa vlerë.

Nuk themi se të gjitha bisedat duhet të jenë serioze, sepse kjo nuk është e mundshme, mirëpo kemi për qëllim që mos ta përdorim këtë mjet vetëm për të humbur kohën, për të gjetur njerëz si ti që kanë kohë për ta harxhuar kot. Pastaj dikujt edhe i vjen turp të thotë se nuk ka kohë dhe ka detyra dhe angazhime e të ndërpresë bisedën me ty, andaj ti duhet të jesh ai që duhet ta ketë parasysh këtë gjë.

5- Respekto dëshirën e palës tjetër.

Shumë herë vërejmë se njerëzit në *messenger* vendojnë shenjën "i zënë", kurse ne nuk e respektojmë këtë shenjë dhe i nisim letër me bisedë, duke i thënë: e di se je i zënë, mirëpo kam një çështje për të cilën dëshiroj të bisedoj, apo kam diçka që dëshiroj të lajmëroj". Ose i thotë: "e di se je i zënë, mirëpo më duhesh një minutë" etj.

Kjo vepër është në kundërshtim me porosinë Kur'anore:

"...e nëse u thuhet kthehuni, ju pra kthehuni ...". (En-Nur: 28).

Ne duhet të kuptojmë se njeriu që ka vendosur këtë shenjë dëshiron të punojë rehat pa e penguar dikush dhe nuk duhet ta sjellim punën që të na

thotë: më fal se po më pengon!

Ajo që na habit disa herë është fakti se dikujt kjo sjellje i pengon, madje edhe hidhërohet dhe të qorton nëse nuk i përgjigjesh, dhe nuk i shkon ndër mend të qortojë vetveten, sepse nuk respekton shenjën që ke vendosur e as kujdesin që ke për kohën.

6- Ki mendim të mirë për miqtë tuaj.

Shpeshherë na ndodh që të kemi komunikim të keq me njëri-tjetrin nëpërmjet *messenger*-it dhe atë për shumë shkaqe. Me dikë për shkak të mos respektimit të shenjave të komunikimit, ose për shkak të mosnjohjes së mirë të përdorimit të kompjuterit apo internetit etj. Kjo gjendje shpesh bëhet shkak për mendim të keq ndaj mikut tonë. Andaj kur e takon të nesërmen i thua: dje të fola, mirëpo nuk më dhe përgjigje?! "Të fola disa herë e ti aspak nuk më përgjigje" etj.

Këto shprehje tregojnë gjykimin tënd ndaj mikut tënd para se të njohësh tërësisht rrethanat në të cilat ka qenë ai, është rezultat i mendimit të keq për vëllanë tënd, sepse gjykon se ai nuk ka dashur të përgjigjet dhe me këtë vepër nuk ka treguar respekt ndaj teje!

Duhet të kemi mendim të mirë për miqtë tanë vazhdimisht, sepse ka mundësi të ketë shumë shkaqe për mungesë të përgjigjes, lidhjet telefonike të dobëta, interneti i dobët, kompjuteri i vjetër, mungesa e dijes mbi përdorimin e kompjuterit etj. Shumë herë ndodh që të jesh jashtë lidhjes, kurse emri yt mbetet e figuron sikurse je në lidhje. Për këto shkaqe duhet të kemi mendim të mirë për vëllezërit tanë dhe në vend që të gjykojmë dhe flasim me hidhërim t'i

themi: “a të arritën fjalët e mija mbrëmë?”, “çka ndodhi se nuk munda të komunikoj me ty?” e kështu me radhë.

7- Kërko leje para se të bëhesh i treti në bisedë.

Ndodh disa herë që të bisedojmë me dikë dhe të futet i treti në bisedë, vallë kjo sjellje është e saktë?

Në këto raste duhet kërkuar leje, sepse ndoshta biseda që janë duke bërë këta dy është private dhe intime dhe nuk kanë dëshirë që t'i di këto gjëra një i tretë, andaj mos i çrehato dhe mos u bë shkak për ta ndierë veten ngushtë. Nëse përsëriten shpesh këto sjellje, tjetri do të detyrohet që të bllokojë komunikimin me ty.

Andaj, zbato këtë sjellje islame, kërkimin e lejes gjatë hyrjes në biseda të huaja.

8- Njerëzit kanë gjëra private andaj mos ndërhy në privacitetin e tyre.

Nuk duhet të jemi shumë kureshtarë dhe të mendohe mi të dimë të gjitha gjërat për miqtë tanë, pa marrë parasysh se a janë të rëndësishme dhe të dobishme këto gjëra ose jo dhe pa marrë parasysh se këto pyetje a i paraqesin problem ose jo. Duhet të mos të fusim hundët gjithkund, sikurse thotë populli ynë.

Nuk duhet të ngulim këmbë me pyetjet tona që të dimë si quhet bashkëbiseduesi ynë, çfarë punon, nga është etj, nëse ai është dakord të na tregojë nuk prish punë, mirëpo nëse i rrëshqet përgjigjes, nuk duhet të

këmbëngulim.

Disa vërejtje

Vërejtja e parë: Këto këshilla kanë të bëjnë me kontaktet tona të përgjithshme dhe ndoshta nuk merren në konsideratë gjatë kontakteve tona me miqtë tanë shumë të afërt, sepse miqësia e gjatë dhe e afërt i tejkalon disa herë këto përkufizime.

Gjithashtu duhet të dimë se gabimet dhe rrëshqitjet janë pjesë e natyrës tonë njerëzore dhe normalisht që do të kemi mangësi dhe të meta, pasi “ai që kërkon shok pa të meta mbetet pa shok”.

Vërejtja e dytë: Inkurajojmë secilin musliman që rri gjatë në internet, ka kontakte të shumta dhe me njerëz të ndryshëm dhe ka përvojë të gjatë në përdorimin e *Messenger*-it, të na ofrojë këshilla të tjera për përdorim sa më efikas të këtij programi dhe për mënyrat se si mund ta shfrytëzojmë për thirrje në fe të Allahut.

Vërejtja e tretë:

Kemi dëgjuar dhe lexuar disa tregime trishtuese si pasojë e shfrytëzimit të keq të internetit dhe *Messenger*-it në veçanti, andaj inkurajojmë ata që kanë dëgjuar tregime të këtilla apo kanë lexuar gjëra të tilla, t'i shkruajnë këto tregime dhe t'i publikojnë, për të qenë shembull dhe mësim për tjerët.

Allahu na pasuroftë me besim të fuqishëm dhe vepra të mira, na bëftë çelës të veprave të mira dhe mbyllës të veprave të këqija. Amin.

Dikujt edhe i vjen turp të thotë se nuk ka kohë dhe ka detyra dhe angazhime e të ndër-presë bisedën me ty, andaj ti duhet të jesh ai që duhet ta ketë parasysh këtë gjë.

Ramazani erëzon

Shkruan: Ulvi FEJZULLAHU

"Lavdërimet dhe falënderimet janë për Allahun i Cili e ka përmbushur Premtimin e Tij për ne dhe na bëri ne të trashëgojmë (këtë) tokë. Ne mund të banojmë në Xhenet nga të duam. E pra, sa shpërblim i Shkëlqyer për punuesit (e mirë e të përkushtuar)!"

Paqja, mëshira dhe bekimet janë për Muhamedin, prijësin e të devotshmëve, familjen dhe shokët e tij deri në Ditën e Gjykimit.

Takva do të thotë përkushtim i drejtë me të cilën besimtari synon frik-respektin ndaj Allahut të Lartësuar, duke e përmbajtur veten prej gjynaheve dhe veprimeve të ulëta që Ai i ka ndaluar, dhe duke e jetësuar çdo të mirë që Ai ka urdhëruar.

Agjërimi është një ndër shtyllat bazë të Islamit, me të cilën besimtarët u urdhëruan ashtu si ishin të

Artikuj

urdhëruar edhe popujt më parë, pra: *"me qëllim që të mund të bëheni El-Muttekunë (të devotshëm)"* (Bekare, 183).

Agjëruesi është i përkushtuar për të garuar në devotshmëri, nëse rreh të përjetojë dhe shijojë gëzimin dhe lumturinë. Gëzohet

shpirti i myslimanit sepse aktiviteti i tij do të jetë përpjekja dhe gara për të fituar një mbiemër cilësor, një

shprehje të bukur artistike, me karakteristika lavdërimi, pra epitetin **"i devotshëm"**.

Allahu i Lartësuar t'i dhuroi dy sy dhe dy veshë dhe vetëm një gjuhë, atëherë nevoja e do që të flasësh më pak.

Është e natyrshme që njeriu ta shprehë gëzimin në momente të veçanta; disa gëzohen për çështjet e kësaj bote të përkohshme, disa

gëzohen kur u jepet rasti për të shpalosur adhurimin ndaj Allahut përmes asaj që Ai ka urdhëruar.

Pa dyshim, besimtari i përkushtuar gëzohet kur thërret mysafiri dhe troket në derë, kështu me nderimet më të larta, shprehjet më të bukura, me zemërgjerësinë më të

madhe dhe me respektin më të sinqertë i dëshiron mirëseardhje.

Pejgamberi, salAllahu alejhi ve

selem, thotë: “Ju ka ardhur Ramazani, muaj i bekuar. Allahu ka obliguar agjërimin e këtij muaji. Po në këtë muaj hapen dyert e qiellit, mbyllen dyert e xhehenemit, prangosen shejtanët. Allahu në këtë muaj ka (veçuar) një natë, e cila është më e mirë se një mijë muaj. Ai që privohet nga të mirat e kësaj nate, është privuar nga çdo e mirë”. (Nesaiu, sahih).

Pse mos të gëzohet besimtari me muajin erëdhënës të bereqetit, dhuratave, namazit, durimit, faljes, pendimit, devotshmërisë, mëshirës, pastërtisë, bamirësisë, fitores dhe ngadhënjimit?

Mirë se vjen mysafir i nderuar dhe ne gëzohemi inshaAllah me ramazanin, muajin më të nderuar ndër muajt dhe ditët më të ëmbla.

Mirë se vjen pas një pritjeje të gjatë e të për-mallueshme.

Mirë se vjen i nderuari mik, me erën tënde të këndshme do të kënaqen zemrat tona, me vizitën tënde do të na pastrosh nga gjynahet dhe do të na mbulosh të metat tona.

Allahu i Lartësuar thotë: “Thuaj: Vetëm Mirësisë së Allahut dhe Mëshirës së Tij le t’i gëzohen. Kjo është më e mirë se ajo (pasuri) që ata grumbullojnë.” (Junus, 58)

I nderuari agjërues!

Dymbëdhjetë muajt janë si shem-bulli i bijve të Jakubit, alejhi selam, muaji i Ramazanit në mesin e muajve është si Jusufi, alejhi selam, në mesin e vëllezërve. Ashtu siç ishte Jusufi, alejhi selam, më i dashur te Jakubi, alejhi selam, kështu muaji

ramazan është njëri ndër muajt më të zgjedhur të Krijuesi. Jusufi, alejhi selam, ishte i sjellshëm dhe mëshirshëm ndaj vëllezërve përkundër sjelljes së tyre të egër, ai me butësi dhe falje i mishëron duke thënë: “Asnjë qortim për ju në këtë ditë, Allahu ju fali dhe Ai është më Mëshirëploti se çdo mëshirues!” (Jusuf, 92)

Po kështu, ky muaj do të jetë falje dhe mëshirë për besimtarët, pran-gosje për shejtanët..

Gëzohu me faljen e Allahut të Lartësuar.

Gëzohu që Ai të dha mundësinë e përmirësimit dhe pendimit.

Gëzohu me hapjen e dyerve të xhenetit dhe mbylljen e dyerve të xhehenemit.

Vëlla agjërues!

Era e këndshme e ramazanit po arrin. Ç’pret, pra? Lidhe kontratën (marrëvesh-jen) për ripërtëritjen e imanit, duke i pranuar

këto porosi dhe mesazhe:

Porosia e parë:

Largohu nga bisedat dhe polemikat e panevojshme në shtëpi, çdo paqartësi dhe problem munda-hu ta evitosh para ramazanit. Në shtëpinë tënde krijo atmosferë qetësie duke kryer veprime me të cilat Allahu i Lartësuar është i kënaqur.

Prej begative që i ka dhuruar robit të Tij është edhe shtëpia ku banon dhe mbrohesh. Allahu i Plotfuqishëm thotë: “Allahu ua ka

Me admirim dhe kënaqësi shijoni Ramazanin e erëzuar me mirësitë e Allahut drejt xheneteve të larta.

bërë shtëpitë e juaja vendbanim" (En-Nahël: 80).

Porosia e dytë:

Ringjalle shpirtin, mendjen dhe trupin tënd me agjërime. Shpirtit, duke i tërhequr vërejtjen për jetën e shkurtër, mendjen, duke e larguar nga epshet dhe trupin duke e përm-bajtur dhe kontrolluar nga ushqimet dhe pijet.

Porosia e tretë:

Mbylle gojën dhe përm-baje veten nga fjalët e tepërta, mendo në atë që thua, Allahu i Lartësuar thotë: *"Nuk ka fjalë që ai (njeriu) të nxjerrë nga goja, veçse për të është një vëzhgues pranë tij i gatshëm (për ta shënuar atë)".* (Kaf, 18)

Allahu i Lartësuar t'i dhuroi dy sy dhe dy veshë dhe vetëm një gjuhë, atëherë nevoja e do që të flasësh më pak.

Porosia e katërtë:

Ripërtëri ndjenjën e kujdesit ndaj prindërve dhe farefisit. Trego respektin dhe mirësinë ndaj prindërve, e ke për obligim kujdesin ndaj tyre. Allahu i Lartësuar na porositi: *"Ne e urdhëruam njeriun t'u bëjë mirë prindërve të vet"* (Ahkaf, 15)

"Dhe druajuni Allahut, me emrin e të cilit, ju i kërkoni njëri-tjetrit diçka dhe i ruani lidhjet farefisnore." (Nisa, 1)

Porosia e pestë:

Largohu nga gjynahet. Mos e lejo veten të bëhesh pre e mëkateve, largohu nga çdo rrugë e rrugicë që mund të shpjerë në të keqe. Shpejto në pendim të sinqertë duke mos i kundërshtuar dhe tejkaluar kufijtë e Allahut të Lartësuar.

"Këta janë kufijtë e urdhëruar nga Allahu, kështu që mos i kaloni ata. Dhe kushdo që i kalon kufijtë e urdhëruar nga Allahu, atëherë këta janë zulumqarë (keqbërës)." (Bekare, 229)

I nderuari agjërues!

Në fund e lus Allahun e Lartësuar me emrat e Tij të bukur dhe cilësitë e Tij të Larta të na ndihmojë në përkujtimin dhe falënderimin e Tij të sinqertë. Allahu im, na mundëso që në këtë muaj të shijojmë kënaqësinë e adhurimit Tënd.

Me admirim dhe kënaqësi shijoni Ramazanin e erëzuar me mirësitë e Allahut drejt xheneleve të larta.

"Ata nuk do ta dëgjojnë as zërin më të lehtë të tij (Xhehenemit) dhe do të banojnë ku ata të dëshirojnë. As tmerri më i egër e

më i madh (në Ditën e Kiametit) nuk do t'i shqetësojë ata dhe melekët do t'i takojnë ata (me përshëndetjen): "Kjo është Dita juaj e cila ju qe premtuar." (Enbija, 102- 103)

Pejgamberi, salAllahu alejhi ve selem, thotë: *"Ju ka ardhur Ramazani, muaj i bekuar. Allahu ka obliguar agjërimin e këtij muaji. Po në këtë muaj hapen dyert e qiellit, mbyllen dyert e xhehenemit, prangosen shejtanët. Allahu në këtë muaj ka (veçuar) një natë, e cila është më e mirë se një mijë muaj. Ai që privohet nga të mirat e kësaj nate, është privuar nga çdo e mirë". (Nesaiu, sahih).*

Fenomen që përsëritet çdo tridhjetë vjet

Viti i ardhshëm gregorian, viti 2008, do të përmbajë në vete tre vite hënore, vitin 1428, vitin 1429 dhe vitin 1430. Fillimi i vitit 2008 është edhe fundi i vitit 1428, pjesa më e madhe e vitit 2008 është viti 1429, kurse në përfundimin e dhjetorit të vitit 2008 fillon viti 1430.

Kjo ndodh për shkak se viti lunar përbëhet prej 354 ditëve, kurse viti gregorian ka 365 ditë, duke patur një diferencë prej 11 ditësh, që i jep vitit 2008 mundësinë të përmbajë në vete tre vite hënore. Ky fenomen përsëritet në çdo 32 vjet gregorian (diellor) që përbëjnë

33 vjet hënor, andaj kjo situatë përsëritet tre herë në çdo 100 vjet.

Kur'ani Fisnik ka aluduar në këtë gjë duke folur mbi rastin e As'habul-Kehfit edhe atë në suren El-Kehf:

“(dhe thoshin) Ata qëndruan në shpellën e tyre treqind vjet dhe i shtuam edhe nëntë vjet tjera. Thuaj: “Allahu e di më së miri sa kanë ndenjur, Atij i takon fshehtësia e qiejve dhe e tokës...” (El-Kehf: 25-26).

Kjo domethënë se As'habul-Kehfi kanë qëndruar në shpellë 300 vjet gregorian (diellor) që përbëjnë 309 vjet hënor.

Përshtati: Bekir Halimi

Letër nga një i vdekur

Mazin XHIBALI

A më mbani mend? Apo më keni harruar shpejt, siç harron i gjalli të vdekurin? A e mbani mend ditën kur isha së bashku me ju në Ramazanin e kaluar? Qëndroja në një nga safet e xhamisë, në ruku dhe sexhde, në namazin e teravisë qëndroja në këmbë dhe me përulje e frik-respekt. Rrija me agjëruesit, me ata që përmendnin Allahun dhe jepnin sadaka.

Nuk më shkonte mendja se ai ishte Ramazani i fundit i jetës time, nuk e kisha kuptuar se ai ishte Ramazani i fundit që do ta jetoja së bashku me ju.

Po ta dija, do të shtoja edhe më shumë mirësitë, begatitë dhe nderimin e këtij muaji; do të shtoja punët e mira, sakrificën, sadakatë dhe çdo të mirë tjetër. Sikur ta dija se ai ishte Ramazani i fundit për mua, do të kishit parë se sa i kujdesshëm do të isha treguar, që asnjë namaz të mos më ikte nga xhamia, e po ashtu edhe teravitë. Do të lexoja Kur'anin dhe do të bëja hatme më shumë sesa bëra Ramazanin e kaluar. Do të kishit vërejtur kujdesin tim në bamirësi dhe largimin tim nga të këqijat dhe mëkatet. Mirëpo, ai shans më ka

ikur tani.

Me siguri nuk më keni harruar kur përshëndeteshim pas namazit të Bajramit; sikur ta dija se atë e kisha Fitër Bajramin e fundit, do t'ju përqafoja fort nga mallëngjimi dhe ndarja.

O dashamirë, mos më harroni në lutjet tuaja, sepse kam nevojë për to. Luteni Allahun të më mëshirojë dhe falë mua dhe të gjithë myslimanët, sepse *jemi ndarë nga bota ku kishte punë dhe jo llogari, në një botë ku ka llogari dhe jo punë*. Shfrytëzoni minutat dhe sekondat e jetës tuaj, sepse janë të shtrenjta dhe këtë nuk mund ta kuptojë askush përveç atij që i ka humbur. Furnizohuni për në Ahiret dhe dijeni se furnizimi më i mirë është devotshmëria. Merrni mësim nga ata që shkuan dhe dijeni se

vdekja që ju kaloi pranë, një ditë do të takohet me ju. Dijeni se dynjaja është kalimtare, ndërsa ahireti i përhershëm. Andaj, fitoni nga kalimtarja për te e përhershmeja. Dijeni se malli i Allahut është i shtrenjtë, dijeni se malli i Allahut është xheneti.

O dashamirë, përfytyroni sikur ky është Ramazani juaj i fundit dhe kjo ndjenjë le t'ju nxisë të veproni gjithçka që do Allahu, gjithçka me të cilën Ai kënaqet. Le t'ju nxisë të vazhdoni dhe të përqendrohëni në bamirësi edhe pas Ramazanit.

Por, assesi mos lejoni që gjendja e juaj të jetë si ajo e atyre që përshkruan Allahu: *"O Zoti im, më kthe prapë, se sigurisht do të veproj të mirat që nuk i kam bërë"*.

Përktheu: Omer Berisha

Bisedë me lotin tim

Qava një ditë, për shkak të gjynaheve të shumta dhe të paktave vepra të mira e nga syri më rrodhi loti.

Loti më tha: ç'ke o rob i Allahut?

I thashë: çka të nxori ty?

Tha: zjarrmia e zemrës tënde.

I thashë: zjarrmia e zemrës time? po çfarë e zjarrmoi zemrën time?

Tha: gjynahet dhe mëkatet.

I thashë: a ndikojnë gjynahet në zjarrmimin e zemrës?

Tha: Po, a nuk thoshte shpesh Pejgamberi, salAllahu alejhi ve selem, gjatë lutjeve të tija:

"Allahu im! Më lajë nga gabimet e mia me ujë, borë dhe breshër".

Për këtë arsye, sa herë që njeriu bën gjynah, zemra i ndizet flakë, kurse zjarri shuhet me ujë dhe me akull.

I thashë: Ashtu është, pasha Allahun, ashtu është... Unë ndiej stres dhe ngushticë dhe mendoj se më vjen nga djegia e zemrës për shkak të gjynaheve të shumta.

Tha: Po...sepse mëkatet lënë mbresa të këqija te njeriu, andaj pendohu te Allahu, o njeri...

I thashë: Dua të të bëj një pyetje...

Tha: Urdhëro...

Artikuj

Shëmbëllimi i dynjasë është si gjarpri, të pëlqen njomësia dhe lakueshmëria e trupit të tij, porse të merr jetën me helmin e tij. Njerëzit kënaqen me njomësinë e lëkurës së tij dhe nuk shikojnë helmin vrasës që ka.

I thashë: Unë jam zemër e ngurtë, e si doli ky lot nga kjo zemër?

Tha: Fitreti (natyra e pastër e shpirtit tënd), o rob i Allahut. Shumica e njerëzve sot kanë zemrat e ngurta, andaj rrallë mund të gjesësh zemër të pastër, që ka kontakt të vazhdueshëm me Allahun.

I thashë: Pse është kështu gjendja e njerëzve, o loti im?

Tha: Për shkak të dashurisë ndaj dynjasë dhe varësisë prej saj. E gjithë njerëzia është mbërthyer pas dynjasë, përpos një pakice, të cilën Allahu e ka mëshiruar; shëmbëllimi i dynjasë është si gjarpri, të pëlqen njomësia dhe lakueshmëria e trupit të tij, porse të merr jetën me helmin e tij. Njerëzit kënaqen me njomësinë e lëkurës së tij dhe nuk shikojnë helmin vrasës që ka.

I thashë: Çka nënkupton me helmin?

Tha: Gjynahet dhe mëkatet. Mëkatet janë helmi i zemrës. Andaj duhet t'i nxjerrësh doemos prej aty, përndryshe zemra vdes.

I thashë: Si të pastrojmë zemrat tona nga ky helm?

Tha: Allahu, azze ve xhel-le, ka thënë:

“Edhe ata të cilët kur bëjnë ndonjë (mëkat) të shëmtuar ose i bëjnë zullum vetvetes, e përmendin Allahun dhe kërkojnë falje për mëkatet e tyre - e kush i fal mëkatet përveç Allahut? - dhe që duke ditur, nuk vazhdojnë në atë që kanë punuar (në të keqen). Shpërblimi i të tillëve është falja nga Zoti i tyre dhe xhenetet në të cilin rrjedhin lumenj, e aty do të rrinë përgjithmonë. Sa i mirë është shpërblimi i atyre që punojnë”. (Ali Imran: 135- 136).

**Marrë nga grupi “My role in life”.
Përshtati: Bekir Halimi**

Objektivat madhore të Sheriatit (1/2)

Ruajtja e besimit / fesë

Shkruan: Talha KURTISHI

Objektivat e Sheriatit janë qëllimet e përgjithshme që Legjislacioni Islam-Sheriati synon t'i realizojë në jetën e njerëzimit. Me këtë term emërohen edhe qëllimet specifike që realizohen nëpërmjet dispozitave të veçanta islame.

Shatibiu, Allahu e mëshiroftë, thotë: Ligjet e Sheriatit janë vendosur për të siguruar mirëqenien e njerëzve në këtë botë dhe në Ahiret duke i nxitur në gjëra të dobishme dhe duke u ndaluar gjërat e dëmshme. Këtë pohim, që nuk lë vend për dyshim, e vërteton vështrimi gjithëpërfshirës i

¹ El Muvafekat, vëll.2 fq. 9.

dispozitave të Sheriatit në situata të ndryshme.¹

Allahu, subhanehu ve te'ala, thotë: *"Të dërguar që ishin lajmëzues e kërcënues, kështu që pas dërgimit të dërguarve njerëzit të mos kenë fakt (arsyetim) para Allahut."* (En Nisa, 165);

"E Ne të dërguam ty (Muhammed) vetëm si mëshirë për të gjitha krijesat." (El Enbija, 107)

Praninë e kësaj objektive e shohim edhe në shumë rregulla praktike që kanë të bëjnë me adhurime të caktuara:

Pasi e detajon dispozitën lidhur me abdesin Allahu, subhanehu ve teala, thotë:

"Allahu nuk dëshiron (me obligim për abdest e larje) t'ju sjellë ndonjë vështirësi..." (El Maide, 6).

Duke e urdhëruar agjërimin Ai thotë: *"O ju që besuat, agjërimi u është bërë obligim siç ishte obligim edhe për ata që ishin para jush, kështu që të bëheni të devotshëm."* (El Bekare, 183).

Për namazin:

"...fal namazin, vërtet namazi largon nga të shëmtuarat dhe të irituarat..." (El Ankebut, 45)

Imam Shatibiu, duke vërejtur praninë e këtij synimi në gjitha dispozitat e Sheriatit thotë:

"Leximi i thelluar dhe gjithëpërfshirës (i Kur'anit dhe Sunnetit) na e vërteton praninë e këtij objektivi dhe

kjo na bën të dëshmojmë në mënyrë të prerë se ai është pjesë e pandarë e detajeve të Sheriatit si tërësi." (El Muvafekat, vëll. 2 fq. 13)

Rëndësia e njohjes së këtyre objektivave:

1. Njohja e objektivave të sheriatit është obligim për myslimanët sepse është pjesë e përditshmërisë së tyre. Imam Shatibiu, dijetari që në mënyrë më të hollësishme ka folur për këtë temë në librin e tij *Muvafekat* thotë:

"Allahu nga robërit e tij kërkon që ata punën e tyre ta kryejnë duke pasur parasysh qëllimin e Tij gjatë vënies të atyre dispozitave... nga robi kërkohet që në veprat e tija të mos kundërshtojë synimin e Ligjvënësit (Allahut)..."²

2. Rëndësia e kësaj teme shihet edhe në dobinë e saj për dijetarët e fesë:

Ibën Ashuri në hyrjen e librit *"Mekasidu Sheriati-l-Islamijje"* thotë: "...duke qartësuar objektivat e Sheriatit, në këtë libër kam për qëllim që dijetarëve të fesë tu ofroj një referencë në situata kur mendimet dhe qëndrimet e tyre nuk përputhen, kur kohërat ndryshojnë...

Qëllimi i këtij libri është të pakësohet mospajtimi mes dijetarëve, të ushtrohen pasuesit e tyre në paanshmëri gjatë zgjedhjes së qëndrimeve,

Njohja e këtyre objektivave ndihmon shumë në kohë kur mungojnë muxhtehidët, bartësit e medhhebëve, muftitë, kur zhduket dija

² El Muvafekat, vëll. 3 fq. 23

të dobësohet flaka e fanatizmit përçarës, të drejtohen njerëzit kah e vërteta, të ndihmohen myslimanët në situata të vështira kur ndërlikohen çështjet dhe kur situatat e ndryshme kërkojnë përgjigje... (fq. 20-22)

3. Konteksti historik dhe mundësia e mungesës së shtetit Islam.

Imam El Xhujeni në librin e tij "Gijathul Umem fi Tejathil Dhulem-", në pjesën e dytë të librit orvatet të shpjegojë këto rregulla, baza dhe parime të përgjithshme duke iu përgjigjur pyetjes thelbësore: Si do të ballafaqohet Ummeti me realitetin e mungesës së Imametit dhe Sheriatit nga jeta e njerëzve, me mungesën e Sulltanit dhe Halifës, me mungesën e Sheriatit dhe mosnjohjen e dispozitave të Sheriatit që do të shfaqet me zhdukjen e dijetarëve dhe gjurmëve të tyre. Njohja e këtyre objektivave ndihmon shumë në kohë kur mungojnë muxhtehidët, bartësit e medhhebëve, muftitë, kur zhduket dija - e përfundon fjalinë e tij Imam Xhujeni.

Përkufizimi i Objektivave të Sheriatit - مقاصد الشريعة.

Objektivat e Sheriatit janë qëllimet e përgjithshme që Legjislacioni Islam-Sheriati synon t'i realizojë në jetën e njerëzimit. Me këtë term emërohen edhe qëllimet specifike që realizohen nëpërmjet dispozitave të veçanta islame.

Këto objektiva klasifikohen në dy

kategori: në *të përgjithshme* dhe *specifike*.

Objektiv i përgjithshëm është realizimi i mirëqenies njerëzore në këtë botë dhe në Ahiret. Ky objektivi realizohet me anë të dispozitave të Sheriatit si tërësi e rregullave të përcaktuara.

Objektiva specifike të Sheriatit janë ato që synohen të realizohen në një domen më të ngushtë të aktivitetit njerëzor, siç është ekonomia, jeta familjare, sistemi politik etj. Këto objektiva realizohen me anë të dispozitave të veçanta për ato fusha të jetës njerëzore.

Ndarja e këtyre objektivave sipas përparësisë:

Faktorët që sigurojnë mirëqenien njerëzore, sipas rëndësisë së tyre renditen në tre shkallë:

1. Domosdoshmëritë (الضروريات)

Janë nevojat e njerëzve që duhen plotësuar me çdo kusht. Më të rëndësishmet janë domosdoshmëritë universale, rreth të cilëve do flasim më poshtë.

2. Nevojat (الحاجيات)

Janë gjërat që u nevojiten njerëzve për të përmbushur kërkesa të rëndësishme të jetës. Mungesa e këtyre gjërave do të shkaktonte vështirësi dhe çrregullime por nuk shkaktojnë fundin e jetës. Këto gjëra manifesto-

hen në dispozitat e veçanta Islame që i përkasin tregtisë, martesës dhe formave të ndryshme të transaksioneve.

3. Finesat (التحسينيات)

Janë gjërat që e zbukurojnë jetën dhe e bëjnë atë më të plotë dhe më të pasur. Aty bëjnë pjesë veshmbathja elegante, përgatitja e veçantë e ushqimeve dhe zakonet e mira, që i japin formë sjelljes njerëzore.

Gjitha shpalljet hyjnore dhe njerëzit e arsyeshëm pajtohen në faktin se mënyra më e përshtatshme për të

garantuar mirëqenien e njerëzimit është ruajtja e pesë domosdoshmërive universale. Këto domosdoshmëri janë: **besimi – feja, jeta, arsyeja – mendja, gjenealogjia dhe pasuria**. Sheriati e ka siguruar ruajtjen e këtyre pesë domosdoshmërive me një numër të madh dispozitash të veçanta.

1. RUAJTJA E FESË – BESIMIT:

Islami e ka theksuar rëndësinë e fesë për jetën e njeriut duke e konsideruar domosdoshmëri jetësore për një jetë të lumtur:

Allahu, subhanehu ve teala, thotë:

“Përqëndro vetveten tënde singerisht në fenë, i larguar prej çdo të kote, (e ajo fë), feja e Allahut në të cilën i krijoi njerëzit, s’ka ndryshim (mos ndryshoni) të asaj natyrshmërie të krijuar nga Allahu, ajo është feja e drejtë por shumica e njerëzve nuk e dinë.” (Er Rum, 30)

Brixhstoni thotë: “Kanë ekzistuar dhe vazhdojnë të ekzistojnë shoqëri që nuk zotërojnë shkencë, art ose filozofi, por asnjëherë nuk ka pasur shoqëri pa religjion”.

Sheriati Islam e mbron besimin – fenë. Në disa raste atë e bën duke mbjellë fort dhe thellë bindjen në zemrat e njerëzve. Në raste të tjera e ushqen farën e besimit që është e pranishme tek individ, duke e mbështetur me gjërat që e zhvillojnë dhe e bëjnë më përballuese.

Ja disa nga mjetet për ruajtjen dhe forcimin e besimit – fesë:

a) Mbjellja dhe kultivimi i besimit:

Thellimi i bindjes në bazat e besimit dhe në shtyllat e tij: Besimi në Allahun, në të Dërguarit, në Librat, në Melekët, në Ditën e Fundit dhe në Kaderin.

“I dërguari i besoi asaj që iu shpall prej Zotit të tij, e ashtu edhe besimtarët. Secili i besoi Allahut, engjëjve të Tij, shpalljeve të Tij, të dërguarve të Tij. Ne nuk bëjmë dallim në asnjërin nga të dërguarit e Tij...” (El Bekare, 285)

“O ju që besuat, besoni vazhdimisht Allahut, të dërguarit të Tij, librit që gradualisht ia shpalli të dërguarit të Tij dhe librit që e pat zbritur më parë. Kush nuk i beson Allahut, engjëjve të Tij, librave të Tij, të dërguarve të Tij dhe botës tjetër, ai ka humbur tepër larg.” (En Nisa, 136)

Besimi ndërtohet mbi dije dhe prova logjike. Duke pasur parasysh këtë gjë, Islami thërret në hulumtim, meditim dhe analizë.

“A nuk vështruan ata me vëmendje pushtetin e madh në qiej e në tokë dhe çka krijoi Allahu prej sendeve, e edhe në atë se ndoshta u është afruar afati i tyre i vdekjes. Atëherë, cilës bisedë pos kësaj (Kur’anit) do t’i besojnë?” (El A’raf, 185)

I kritikon ata që nuk marrin mësim:

“Sa e sa argumente ka në qiej e në tokë, të cilët i shohin, por ata nuk i veshtrrojnë fare.” (Jusuf, 105)

E hedh poshtë pasimin e verbër të të parëve:

“E kur u thuhet atyre (idhujtarëve): ‘Pranoni atë që Allahu e shpalli!’ Ata thonë: ‘Jo, ne ndjekim atë rrugë në të cilën i gjetëm prindërit tanë!’ Edhe sikur prindërit e tyre të mos kenë kuptuar dhe të mos jenë udhëzuar në rrugën e drejtë (ata do t’i pasonin)?” (El Bekare, 170)

- Zbatimi i obligimeve që konsiderohen baza të adhurimit dhe

Ligjet e Sheriatit janë vendosur për të siguruar mirëqenien e njerëzve në këtë botë dhe në Ahiret duke i nxitur në gjëra të dobishme dhe duke ua ndaluar gjërat e dëmshme.

kushte të fesë siç janë: namazi, zekati, agjërimi dhe haxhi pas shqiptimit të shehadeetit. Këto adhurime e forcojnë lidhjen mes robit dhe Allahut, e rrënjësojnë imanin dhe e ripërtërijnë atë.

- Obligimi i thirrjes në Islam. Në këtë obligim hyn edhe mirëmbajtja dhe nxitja e përpjekjeve të tilla si dhe mbështetja dhe mbrojtja e atyre që e kryejnë atë detyrë:

“Nga ju le të jetë grup që thërret në atë që është e dobishme, urdhëron për punë të mbara dhe ndalon nga e keqja. Të tillët janë ata të shpëtuarit.” (Ali Imran, 103)

“Ti (Muhammed) thirr për në rrugën e Zotit tënd me urtësi e këshillë të mirë dhe polemizo me ata (kundërshtarët) me atë mënyrë që është më e mira. Zoti yt është Ai që e di më së miri atë që është larguar nga rruga e Tij dhe Ai di më së miri për të udhëzuarit.” (En Nahl, 125)

“O djali im, fale namazin, urdhëro për punë të mira, e ndalo nga të këqijat, përballo me durim çdo gjë që të godet, vërtet, këto janë nga çështjet më të preferuara.” (Lukman, 17)

b. Mjetet për mbajtjen dhe ruajtjen e fesë-besimit

Këtu i kemi për qëllim hapat që ndjek Sheriati për të siguruar dhe mbrojtur besimin – fenë pasi është arritur, mirëmbajtjen e çiltërsisë dhe largimin e pengesave nga rruga e besimit.

- Islami garanton dhe mbron liritë fetare dhe nuk e detyron askënd që ta pranojë fenë Islame.

- Xhihadi në Sheriat është mjet për të përhapur fenë, për të zmbarsur armikun dhe për të mbrojtur besimin:

“(U lejuan të luftojnë) Ata, të cilët vetëm pse thanë: “Allahu është Zoti ynë!” u dëbuan prej shtëpive të tyre pa kurrfarë të drejte. E sikur Allahu të mos i zbrapste disa me disa të tjerë, do të rrënoheshin manastiret, kishat, havrat e edhe xhamitë që në to përmendet shumë emri i Allahut. E Allahu patjetër do ta ndihmojë atë që ndihmon rrugën e Tij, se Allahu është shumë i fuqishëm dhe gjithnjë triumfues.” (El Haxh, 40)

- Zbatimi i mësimave të fesë me bindje e ruan gjallërinë e besimit dhe ndikimin e tij në jetën praktike. Për këtë shkak Allahu, subhanehu ve teala, në shumë ajete veprën e mirë e ka përmendur krahas besimit...

- Për ruajtjen e besimit, Sheriati parashih edhe dënimin me vdekje të personit i cili pasi e ka pranuar Islamit me bindje dhe e ka kuptuar atë mirë e refuzon atë. Me këtë dispozitë ruhet stabiliteti i shoqërisë nga ata që mundohen ta destabilizojnë me dyshime të ndryshme rreth Islamit. Dënimi për **ridde** apostazi është ligësuar për ta mbrojtur seriozitetin e fesë dhe shenjtërinë e saj.

- Mbrojtja e besimit me sistem të kompletuar të “nevojave” dhe “finesave” siç janë namazi i përbashkët, adhurimet vullnetare të ndryshme. Këto rregulla të Sheriatit rrënjësojnë fort besimin, garantojnë qetësinë dhe ruajtjen e individit dhe shoqërisë.

Orar ditor për në Ramazan

Orari i propozuar pasi të delë agimi	
Përcjellja e ezanit të sabahut	<p>“Allahumme rabbe hadhihid da’vetit-tammeh, ues salatil kaimeh, ati Muhammedenil vesilete uel fadileh, ueb-athhu mekamen mahmudenil ledhi veadteh”.</p> <p>(Albani në “Sahihul Xhamië” nr.6423 i ka dhënë gradën sahih.)</p>
Falja e synetit të sabahut në shtëpi, dy rekate	<p>Resulullahu salallahu alejhi ue sel-lem, ka thënë: “Dy rekatet e sabahut janë më me vlerë sesa gjithë dunjaja dhe ç’ka në të”. (Muslimi)</p> <p>“Poashtu Resulullahu në këto dy rekate kishte lexuar suret ‘Kul ja ejjuhel kafirun’ dhe ‘Kul huvell-llahu ehad’.</p> <p>(Albani i ka dhënë gradën sahih)</p>
Falja e farzeve të sabahut me xhemat në xhami (për burrat), me kujdes që të hyhet në xhami sa më herët	<p>Resulullahu salallahu alejhi ue selem ka thënë: “Po të kishin ditur se çfarë mirësi ka në namazin e jacisë dhe të sabahut, do të vinin qoftë edhe zvarrë” (Buhariu dhe Muslimi);</p> <p>“Ata që ecin në errësirë për në xhami, përgëzoji me dritë të plotë në ditën e Kijametit”.</p> <p>(Tirmidhiu dhe Ibën Maxhe, dhe Albani në Sahihul Xhamië nr.2823 i ka dhënë gradën sahih)</p>
Angazhimi me lutje, dhikër apo lexim të Kur’anit derisa të thirrë ikameti	<p>Resulullahu salallahu alejhi ue selem ka thënë: “Lutja që bëhet midis ezanit dhe ikametit nuk refuzohet”.</p> <p>(Ahmedi, Tirmidhiu dhe Ebu Davudi, ndërsa Albani në Sahihul Xhamië nr. 3408 i ka dhënë gradën sahih)</p>
Ndejtja e burrave në xhami, ndërsa ndejtja e grave në vendfajlen e tyre, për të kryer dhikrin e namazit dhe të mëngjesit	<p>“Kur Resulullahu salallahu alejhi ue selem e falte sabahun, u ulte këmbëkryq në vendin ku ishte falur derisa të lindte Dielli i bukur” (Muslimi)</p>
<p>Lexim të Kur’anit</p> <p>Allahu azze ue xhel-le ka thënë: “Vërtetë lutja e agimit është e dëshmuar”. (Israë 78)</p> <p>Sipas mundësive t’i përmbahemi:</p> <p>Leximit të 8 faqeve* nga Kur’ani për ta kryer një hatme gjatë Ramazanit</p> <p>Apo leximit të 16 faqeve* nga nga Kur’ani për ta kryer dy hatme gjatë Ramazanit</p> <p>Apo leximit të 24 faqeve* nga nga Kur’ani për të kryer tre hatme gjatë Ramazanit</p> <p>Kush mundet edhe më tepër të lexojë, ai ka fituar një mirësi të madhe me lejen e Allahut</p> <p>*Nëse i lexon edhe faqet e propozuara në vijim</p>	
<p>Pas lindjes së diellit (20 min përafërsisht)</p>	
<p>Falja e dy rekateve, me përjetim të sevapeve për to.</p> <p>**Vërejtje: Ky namaz njëkohësisht është edhe koha e parë e namazit të Duhasë.</p> <p>Resulullahu salallahu alejhi ue selem ka thënë: “Kush e falë namazin e sabahut me xhemat, pastaj ulet të bëjë dhikër derisa të lind dielli, e kur të lind dielli i falë dy rekate, shpërblimin e ka sa një haxh dhe umre të plotë, të plotë, të plotë”. (Tirmidhiu, e Albani e vlerësoi për sahih)</p>	
<p>Kujdesu që gjatë tërë ditëve të Ramazanit të të shoqërojë nijeti i mirë</p>	

Orari i propozuar pasi të dalish nga xhamia / ngritja nga vendfalja	
Gjumë, duke shpresuar shpërblim për të	Muadh ibën Xhebeli ka thënë: “Unë shpresoj shpërblime gjatë gjumit, sikurse shpresoj kur jam i zgjuar”.
Falja e namazit të Duhasë, qoftë edhe dy rekate	Resulullahu salallahu alejhi ue selem ka thënë: “Për çdo nyje të trupit, çdo ditë duhet të jipni sadaka. Fjala ‘Subhanalla’ është sadaka, ‘Elhamdu lila’ është sadaka, ‘La ilahe il-lall-llah’ është sadaka, ‘Allahu ekber’ është sadaka, urdhërimi në të mirë është sadaka dhe ndalimi nga e keqja është sadaka. Për të gjitha këto mjaftojnë dy rekate të namazit Duha”. (Muslimi)
Shkuarja në punë apo shkollë, duke shpresuar shpërblim në to	Resulullahu salallahu alejhi ue selem ka thënë: “Ushqimin më të mirë që mund ta hajë njeriu, është ushqimi i fituar nga dora e tij, bile edhe pejgamberi Davud alejhi selam hante nga ajo që fitonte me dorën e tij”. (Buhariu) Poashtu ka thënë: “Kush ecë rrugës për të kërkuar dije, Allahu, atij ia lehtëson rrugën për në xhenet”. (Muslimi)
Angazhimi me përmendjen e Allahut gjatë tërë ditës	Allahu ka thënë: “Vërtetë, me përmendjen e Allahut qetësohen zemrat”. (Ra’d 28). Resulullahu salallahu alejhi ue selem ka thënë: “Vepra më e mirë është, të të arrijë vdekja e gjuha yte të jetë e lagur nga përmendja e Allahut”. (Albani në Sahihul Xhamië nr. 165 thotë se është hasen)
Kujdesu që gjatë tërë ditëve të Ramazanit të të shoqërojë nijeti i mirë	

Orari i propozuar pas drekës	
Përcjellja e ezanit të drekës, pastaj falja e namazit të drekës në xhami, me xhemat	
Falja e syneteve të drekës. Katër para farzit dhe dy pas farzit.	Resulullahu salallahu alejhi ue selem ka thënë: “Kush i falë 12 rekate, brenda një natë e ditë, atij do t’i ndërtohet një shtëpi në xhenet”. (Muslimi)
Kujdesu që gjatë tërë ditëve të Ramazanit të të shoqërojë nijeti i mirë	

Orari i propozuar pas ikindisë	
Përcjellja e ezanit të ikindisë, e pastaj falja e tij në xhami me xhemat	
<p>Lexim të Kur’anit</p> <p>Sipas mundësive t’i përmbahemi:</p> <p>Leximit të 4 faqeve nga Kur’ani për ta kryer një hatme gjatë Ramazanit</p> <p>Apo leximit të 8 faqeve nga nga Kur’ani për ta kryer dy hatme gjatë Ramazanit</p> <p>Apo leximit të 12 faqeve nga nga Kur’ani për të kryer tre hatme gjatë Ramazanit</p> <p>Kush mundet edhe më tepër të lexojë, ai ka fituar një mirësi të madhe me lejen e Allahut</p>	

Dëgjimi i ligjeratës në xhami	Resulullahu salallahu alejhi ue selem ka thënë: “Kush shkon në xhami, me qëllimin, për të mësuar apo për t’i mësuar dikujt ndonjë të mirë, shpërblimin e ka sa një haxhi, i cili ka bërë haxh të plotë”. (Taberaniu, hasen sahih)
Një pushim i shkurtë, duke shpresuar shpërblim për të	Në Dy Sahihët transmetohet nga Abdullah ibën Amri radijallahu anhuma, se Resulullahu salallahu alejhu ue selem ka thënë: “...dhe trupi yt ka hakun e vet...”. (Taberaniu, hasen sahih)

Orari i propozuar para akshamit

- Angazhimi me punët e shtëpisë dhe familjes
- Ofrimi i ndihmës për organizimin e iftareve nëpër xhami

Leximi i dhikrit të mbrëmjes

Angazhimi me lutje	Resulullahu salallahu alejhi ue selem ka thënë: “Lutja është ibadet”. (Albani në Sahihul Xhamië nr.3407 i ka dhënë gradën sahih)
--------------------	--

Orari i propozuar pas perëndimit të diellit

Përcjellja e ezanit të akshamit

Fillimi i iftarit me hurma tek, të njoma apo të thata, apo me ujë, duke shpresuar shpërblimin për pasimin e sunetit që e bën	Resulullahu salallahu alejhi ue selem kur bënte iftarin thonte: “Dhehebe -dh-dhameu ue -b-teletil uruku ue thebetel exhru inshaAllah - Kaloi etja, u sprovuan venët dhe u fitua sevapi inshaAll-llah”. (Albani në Sahihul xhamië nr. 4678 i ka dhënë gradën sahih)
--	--

Falja e namazit të akshamit (për burrat, me xhemat në xhami)

Falja e syneteve të akshamit – dy rekate

Tubimi i familjes për të pirë çaj / kafe dhe ta falënderojnë Allahun për plotësimin e agjërimit të kësaj dite

Përgatitja për namazin e jacisë dhe teravisë, duke marrë abdest, duke u parfymos (parfymosja vetëm për burrat) si dhe përjetimi i hapave për në xhami	Resulullahu salallahu alejhi ue selem ka thënë: “Çdo grua, e cila parfymoset e delë, pastaj kalon pranë burrave për të nuhatur erën e saj, ajo është lavire” (Ebu Davudi, Tirmidhiu, Nesaiu, dhe të tjerë, dhe Albani në Sahihul Xhamië nr. 2701 i ka dhënë gradën sahih) Resulullahu salallahu alejhi ue selem ka thënë: “Mos i ndaloni robërshat e Allahut nga xhamitë e Allahut, por le të mos vijnë të parfymosura”. (Ahmedi dhe Ebu Davudi. Albani në sahihul Xhamië nr. 7457 i ka dhënë gradën sahih) Poashtu ka thënë: “Kush merr abdest në shtëpi, pastaj shkon në ndonjë xhami për ta falur ndonjë prej farzeve, hapat që i bën, njëri ia fshinë një gabim e tjetri e ngrit një shkallë më lartë”. (Muslimi)
---	---

Orari i propozuar pas namazit të jacisë

Përcjellja e ezanit të jacisë dhe falja e tij me xhemat në xhami

Falja e synetit të jacisë – dy rekate	
Falja e namazit të teravisë me xhemat, deri në fund, në xhami.	Resulullahu salallahu alejhi ue selem ka thënë: “Kush falet me imamin deri në fund, atij i llogaritet sikur të jetë falur tërë natën”. (Transmetojnë autorët e suneneve dhe Tirmidhiu thotë se është hasen-sahih)
<p>Lexim të Kur'anit</p> <p>Sipas mundësive t'i përmbahemi:</p> <p>Leximit të 4 faqeve nga Kur'ani për ta kryer një hatme gjatë Ramazanit</p> <p>Apo leximit të 8 faqeve nga nga Kur'ani për ta kryer dy hatme gjatë Ramazanit</p> <p>Apo leximit të 12 faqeve nga nga Kur'ani për të kryer tre hatme gjatë Ramazanit</p> <p>Kush mundet edhe më tepër të lexojë, ai ka fituar një mirësi të madhe me lejen e Allahut</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - Mbledhi familjare / vizitë farefisit / ndejtja pa gjumë për ndonjë qëllim të caktuar <ul style="list-style-type: none"> - Dëgjimi i ndonjë hutbe apo ligjerate në xhami - Daveti nëpërmjet internetit - Përsëritja e mësimëve - Memorizimi i Kur'anit 	

Orari i propozuar për kohën e një të tretës së fundit të natës	
Falja namaz nate, duke i zgjatur rukutë dhe sexhdet, namaz i cili falet në xhami, në dhjetë ditët e fundit të Ramazanit	
Falja e namazit të vitrit, nëse nuk e ke falur me imam	Resulullahu, salallahu alejhi ue selem ka thënë: “Kush falet me imamin deri në fund, atij i llogaritet sikur të jetë falur tërë natën”. (Transmetojnë autorët e suneneve dhe Tirmidhiu thotë se është hasen-sahih)
<p>Lexim të Kur'anit</p> <p>Sipas mundësive t'i përmbahemi:</p> <p>Leximit të 4 faqeve nga Kur'ani për ta kryer një hatme gjatë Ramazanit</p> <p>Apo leximit të 8 faqeve nga nga Kur'ani për ta kryer dy hatme gjatë Ramazanit</p> <p>Apo leximit të 12 faqeve nga nga Kur'ani për të kryer tre hatme gjatë Ramazanit</p> <p>Kush mundet edhe më tepër të lexojë, ai ka fituar një mirësi të madhe me lejen e Allahut</p>	
Syfyr, duke shpresuar shpërblimin sepse kjo është adhurim dhe praktikim i sunetit	Resulullahu, salallahu alejhi ue selem, ka thënë: “Hani syfyr, sepse në syfyr ka bereqet”. (Buhariu dhe Muslimi)
Qëndrimi për të bërë lutje dhe kërkimi i faljes derisa të thirrë ezani i sabahut	Resulullahu, salallahu alejhi ue selem, ka thënë: “Çdo natë, kur mbetet një e treta e natës, Zoti ynë zbret në qiellin e tokës dhe thotë: Kush më lutet, e Unë t'i përgjigjem, kush kërkon e Unë t'i jap dhe kush kërkon falje e unë t'ia fali”. (Buhariu dhe Muslimi)

Agjërimi — rregulla dhe dispozita

Muhamed b. UTHEJMIN

Agjërimi i muajit Ramazan është detyrë e obligueshme (farz) sipas Kur'anit, Sunnetit të Pejgamberit, mëshira dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të, dhe pajtimit (ixhmasë) së muslimanëve. Allahu në Kur'an thotë:

“O ju që besuat, agjërimi u është bërë obligim sikurse, që ishte obligim edhe i

atyre që ishin para jush, kështu që të bëheni të devotshëm. (jeni të obliguar për) Ditë të caktuara, e kush është i sëmure prej jush ose është në udhëtim (e nuk agjëroi), atëherë ai (le të agjërojë) më vonë aq ditë. E ata që i rëndon ai (nuk mund të agjërojnë), janë të obliguar për kompensim, ushqim (ditor), i një të varfëri ai që nga vullneti jep më tepër, ajo është aq më mirë

Tema

për te. Mirëpo, po që se dini, agjërimi është më i mirë për ju". (el- Bekare : 183 - 184)

Pejgamberi Muhamed, mëshira dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të, ka thënë: *"Islami qëndron mbi pesë shtylla: Të dëshmuarit se askush nuk duhet të adhurohet, përveç Allahut dhe se Muhamedi është i dërguar i Allahut, kryerja e namazeve, dhënia e Zekatit, kryerja e Haxhit në Mekke dhe agjërimi i muajit Ramazan."* (Transmetuar nga Buhariu dhe Muslimi).

Është konsensus i muslimanëve se agjërimi i muajit Ramazan është detyrë e obligueshme në Islam (farz). Prandaj, kush e mohon agjërimin e muajit Ramazan është kafir (jobesimtar), të cilit duhet dhënë mundësia për t'u penduar. Në qoftë se ai pendohet dhe bindet se muaji Ramazan është farz, atëherë nuk duhet të ndëshkohet; përndryshe, shteti Islam e ekzekuton si qafir.

Agjërimi i Ramazanit u urdhërua në vitin e dytë hixhri, ndërsa Pejgamberi Muhamed, mëshira dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të, agjëroi nëntë Ramazane.

Agjërimi i muajit të Ramazanit është detyrë për çdo musliman të rritur dhe me arsye të shëndoshë. Agjërimi nuk është i obligueshëm për qafirin dhe nuk pranohet nga ai derisa të bëhet musliman. Agjërimi gjithashtu nuk kërkohet nga fëmijët, deri sa ta arrijnë pjekurinë.

Nga fëmijët mund të kërkohet të agjërojnë po që se mund ta bëjnë këtë pa i shkaktuar dëm vetvetes, e kjo me qëllim që, duke u rritur, të mësohen me të.

Të çmendurit dhe personat e pavetëdijshtëm nuk duhet të agjërojnë. Për këtë arsye, nga pleqtë në moshë të thyera, të cilët nuk janë mendërisht të aftë dhe nuk mund të bëjnë dallimin mes gjërave, nuk pritët të agjërojnë dhe nuk ka nevojë që të ofrojnë ushqim për mos agjërimin e tyre.

Dobitë e agjëritimit

Njëri nga emrat e Allahut të madhërishëm është edhe El-Hakim (i Urti). Urtësia është atribut i bërjes së gjërave në mënyrë të përsosur dhe në perspektivën e tyre të duhur. Prandaj, çdo gjë që krijoi Allahu, ose që na urdhëroi ta kryejmë duhet të jetë për shkak të një urtësie të lartë, të cilën ne ndoshta mundemi ose nuk mundemi ta kuptojmë.

Agjërimi, ashtu siç është përshkruar nga Allahu, ka dobitë vijuese: Ai është një akt adhurimi, përmes të cilit muslimani përpiket ta kënaqë Zotin e tij duke abstenuar nga gjërat siç janë ushqimi, pirja dhe marrëdhëniet intime, në

mënyrë që të fitojë miratimin dhe shpëtimin e Allahut. Në këtë mënyrë, muslimani përmes vetëmohimit tregon se, në vend të asaj që ai e pëlqen, e ka pëlqyer atë që e ka zgjedhur

Personit që agjëron i lejohet të bëjë çka do që i pakëson telashet për shkak të vapës dhe etjes, siç është përdorimi i ujit për ta freskuar trupin. Pejgamberi, mëshira dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të, derdhte ujë mbi kokën e vet derisa agjëronte.

Allahu dhe se në vend të kësaj jete, ai e ka zgjedhur jetën e amshuar.

Një dobi tjetër është se agjërimi paraqet njërën nga arsyet që e bëjnë njeriun t'i frikësohet Allahut. Allahu thotë: *"O ju që besuat, agjërimi u është bërë obligim sikurse që ishte obligim edhe i atyre që ishin para jush, kështu që të bëheni të devotshëm."*

Agjëruesi duhet të jetë person që i frikësohet Allahut të Lartësuar, duke iu bindur urdhrave të Tij, si dhe duke u përmbajtur (abstenuar) nga gjërat, të cilave Ai na ka urdhëruar që t'u shmangemi. Ky është qëllimi përfundimtar i agjërit. Nuk është qëllimi që të torturohet agjëruesi, duke e ndaluar atë nga ngrënia, pirja apo marrëdhënia seksuale. Pejgamberi Muhamed, mëshira dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të, ka thënë: *"Allahu nuk ka nevojë për një person që përmbahet nga ngrënia dhe pirja, nëse personi i tillë nuk përmbahet nga gënjeshttrat, nga veprimi dhe shprehja e injorancës së tij sipas këtyre gënjeshtreve."* (Buhariu).

"Të vepruarit sipas gënjeshtreve" përfshin të gjitha veprimet armiqësore ndaj të tjerëve përmes mashtrimit, rrahjes, tradhtisë ose vjedhjes. Kjo përfshin të dëgjuarit e gjërave të cilat nuk lejohen të dëgjohen, deri te dëgjimi i këngëve dhe instrumenteve të ndaluara.

Po qe se një person agjëron në përputhje me ajetet Kur'anore dhe me thëniet e Pejgamberit, mëshira dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të, atëherë agjërimi i tij do ta shpjerë drejt përmirësimit të vetes si dhe drejt përmirësimit të moralit dhe sjelljes së tij, ndërsa ai do të vërejë se me përfundimin e Ramazanit, ka përparuar

shumë në moralin e tij personal.

Një nga dobitë e agjërit është se personi i pasur është në gjendje ta çmojë bamirësinë e Allahut ndaj tij. Ai kupton se Allahu e ka furnizuar atë me një qasje të lehtë dhe të lejuar ndaj gjërave që ai dëshiron, siç janë ushqimi, pirja dhe marrëdhëniet intime. Një njeri i tillë duhet ta falënderojë Zotin e tij për dhuratat e Tij dhe t'i ketë ndërmend vëllezërit e tij të varfër, të cilët nuk i kanë këto gjëra. Prandaj, ai duhet të jetë bamirës ndaj tyre, duke u ofruar ndihma (sadaka) dhe mirësjellje.

Një dobi tjetër e agjërit është që ta stërvitë agjëruenin që të kontrollojë shpirtin e tij, në mënyrë që ta udhëheqë atë drejt interesit dhe lumturisë së vërtetë, si në këtë botë, ashtu edhe në botën tjetër. Ai do ta ruante veten nga të jetuarit si një kafshë, e cila nuk mund ta ruajë veten nga dëshirat dhe epshet e saj.

Dobitë e tjera të agjërit lidhen me higjienën; janë dobi që vijnë nga pakësimi i ushqimit të futur në trup dhe nga mos ngarkimi i sistemit të tretjes.

Agjërimi i të sëmurit dhe udhëtarit:

Përkitazi me agjërimin e personit të sëmurë apo udhëtarit, Allahu thotë: *"...e kush është i sëmurë prej jush ose është në udhëtim (e nuk agjëroi), atëherë ai (le të agjërojë) më vonë aq ditë."*

Ekzistojnë dy lloj të sëmurësh:

Lloji i parë: personi, sëmundja e të cilit është e vazhdueshme dhe e pashërueshme, siç është kanceri, leukemia, anemia etj.

Një njeri me të tilla sëmundje nuk

duhet të agjërojë, për shkak se ai nuk mundet në asnjë kohë ta durojë agjërimin. Sidoqoftë, ai duhet t'u ofrojë ushqim (kompensim) të varfërve për çdo ditë që lë pa agjëruar. Në këtë drejtim, ai mund t'i mbledhë një grup të varfërish, të barabartë me numrin e ditëve që ka lënë pa agjëruar, dhe atyre t'u ofrojë drekë ose darkë, siç vepronte Enes b. Maliku kur u mplakë. Ose, mund t'i shpërndajë ushqim një grupi të varfërve, të barabartë me numrin e ditëve të paagjëruara. Çdo personi të varfër duhet dhënë një çerek te *"sa'ut të Pejgamberit"*, që është një sasi e ushqimit e barabartë me pesëqind e dhjetë gramë grurë të mirë. Është e preferuar që kësaj sasive t'i shtohet sasia e duhur e mishit apo vajit, e nevojshme për gatim.

I ngjashëm është edhe personi në moshë të thyer, i cili nuk është në gjendje të agjërojë, ai duhet t'i ofrojë ushqim një të varfëri për çdo ditë që e ka lënë pa agjëruar.

Llojit të dytë i takon personi që është përkohësisht i sëmurë (p.sh. personi në ethe), ndërsa në këtë rast kemi tri kategori:

Kategoria e parë:

Ai që vëren se agjërimi për të nuk është i vështirë dhe i dëmshëm. Në këtë rast duhet të agjërojë për shkak se nuk ka kurrfarë arsyeje për mos ta bërë këtë.

Kategoria e dytë:

Ai që sheh se agjërimi për të është i vështirë, por jo edhe i dëmshëm. Në këtë rast agjërimi nuk është i këshillueshëm për të, për shkak se është më mirë që ai ta shfrytëzojë lejen e Allahut, pasi që agjërimi do të

ishte i vështirë për të.

Kategoria e tretë:

Ai, për të cilin agjërimi do të ishte i dëmshëm. Në këtë rast agjërimi është i ndaluar (haram), për shkak se Allahu thotë: *"As mos e vrisni (ose shkatërmoni) vetveten, për shkak se vërtet Allahu ka qenë shumë i Mëshirshëm ndaj jush"*, dhe ka thënë: *"Dhe mos bëni që me duart tuaja ta shkatërmoni vetveten."*

Ndërsa në një hadith, Pejgamberi Muhammed, mëshira dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të, ka thënë: *"Mos dëmtoni (vetveten) e as mos dëmtoni (të tjerët)."* (Transmetuar nga Ibn Maxhe dhe Hakimi).

Dëmi i agjëritimit mbi një njeri të sëmurë mund të verifikohet si nga vetë i sëmuri, ashtu edhe nga ndonjë mjek i besueshëm. Kështu, po qe se një njeri i kësaj kategorie e ndërpret agjërimin e tij, ai duhet t'i agjërojë ato ditë menjëherë posa ta marrë veten (të shërohet). Mirëpo, po qe se vdes para se të shërohet, atëherë obligimi lihet, për shkak se ai ka pasur për qëllim që t'i plotësojë ato ditë të lëna në ditët që nuk arriti t'i jetojë.

Për sa u përket udhëtarëve, ekzistojnë dy lloj syresh: njeri, i cili përpiket t'i shmangët agjëritimit duke u nisur për udhëtim. Kjo nuk i lejohet, për shkak se mashtrimi për shmangien e një detyre të obligueshme të Allahut, nuk e eliminon vetë atë detyrë. Për sa i përket llojit të dytë (udhëtarit të vërtetë), ekzistojnë dy grupe:

Grupi i parë:

Udhëtari i cili përjeton vështirësi të jashtëzakonshme. Në këtë rast agjërimi është haram (i ndaluar), për shkak se Pejgamberi, mëshira dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të, që ishte duke

agjëruar gjatë fushatës fitimtare (Fet'hi Mekke), kur kuptoi së disa njerëz që ishin me të përjetonin vështirësi të mëdha nga agjërimi, ndërsa ishin duke bërë pikërisht atë që bënte edhe ai, e piu një kupë me ujë, pas namazit të ikindisë, kur njerëzit ishin duke e shikuar. Në atë rast i treguan se disa njerëz ende agjëronin. Atëherë, ai tha: *"Ata janë mos bindësit, ata janë mëkatarët."* (shënon Muslimi).

Grupi i dytë:

Këtij lloj udhëtari, agjërimi i duket vështirë, por jo jashtë mase. Është e preferuar që ky udhëtar të mos agjërojë, për shkak se, me vetë agjërimin, ai do ta refuzonte lejimin e Allahut e gjithashtu do t'i shkaktonte vështirësi dhe vuajtje vetvetes.

Grupi i tretë:

Këtij udhëtari, agjërimi nuk i duket i vështirë. Ai duhet të bëjë atë që është më e lehtë për të (d.m.th. ai zgjedh mes agjërimit dhe mos agjërimit), për shkak se Allahu thotë: *"Allahu me këtë dëshiron lehtësim për ju, e nuk dëshiron vështirësim për ju."*

Udhëtari konsiderohet se është në udhëtim që nga çasti kur lë qytetin (vendin) e vet e derisa të kthehet prapë, madje, edhe po qe se ai qëndron në qytetin e destinacionit për një periudhë të caktuar kohore, nëse qëllimi i tij është që mos të mbetet në të pasi ta kryejë atë për çka ka udhëtuar.

Në këtë rast ai i shfrytëzon lejimet e dhëna për udhëtarin, madje, edhe nëse qëndrimi vazhdon për një kohë të gjatë, për shkak se kurrfarë veçan-

tish nuk janë shënuar nga Pejgamberi Muhammed mëshira dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të, lidhur me periudhën kohore që e përcakton udhëtimin.

Nuk ekziston kurrfarë dallimi ndërmjet udhëtimeve (me lejimet e bashkëngjitura) që janë të rëndësishme, si ato të Haxhit apo të Umrës,

ose vizitat e ndonjë kushëritit ose tregtia e të ngjashme dhe atyre të bëra me shoferët e tak-sive apo të kamionëve. Shoferët e tillë konsiderohen si udhëtarë që nga çasti kur lënë vendbanimin e tyre, ndërsa mund t'i gëzojnë të gjitha lehtësimet e lejuara për udhëtarët, siç janë mos agjërimi në Ramazan, shkurtimi i namazeve prej katër rekatesh, bashkimi i dy namazeve

kur është e nevojshme, siç janë dreka e ikindija, dhe akshami e jacija.

Gjërat që e prishin agjërimin:

Ekzistojnë shtatë gjëra që e prishin agjërimin:

1. Marrëdhëniet seksuale: Kur një agjëruar kryen marrëdhënie seksuale, agjërimi i tij prishet. Po qe se ai është njëri nga personat, nga të cilët kërkohet të agjërojnë, ndërsa marrëdhënia seksuale ka ndodhur gjatë ditës, atëherë do të obligohet të shpagojë për këtë. Në rastin e këtillë shpagimi do të ishte njëra nga gjërat vijuese përkatësisht: e para është lirimi i një robi; po qe se kjo nuk është e mund-

Udhëtari konsiderohet se është në udhëtim që nga çasti kur lë qytetin (vendin) e vet e derisa të kthehet prapë, madje, edhe po qe se ai qëndron në qytetin e destinacionit për një periudhë të caktuar kohore

shme, atëherë ai duhet të agjërojë dy muaj pa ndërprerje. Nëse nuk mund ta bëjë këtë, atëherë ai duhet t'i ushqejë gjashtëdhjetë persona të varfër.

2. Ejakulimi (dalja e spermës) përmes prekjes, puthjes ose përqafimit. Puthja pa dalje të spermës nuk e prish agjërimin.

3. Marrja e çfarëdo lloj ushqimi apo pije që arrin deri në bark ose përmes hundës apo përmes veshëve. Është e ndaluar për personin që agjëron të thithë tym që arrin deri në bark. Marrja e parfumeve është e lejuar.

4. Çdo gjë që i ngjan ngrënies ose pirjes. Për shembull, çfarëdo injeksioni vitaminoz që vepron si ushqim. Përndryshe, injeksionet e tjera lejojnë gjatë agjërit.

5. Nxjerrja e gjakut përmes prerjes ose hapjes së venave, kur kjo shkakton plogështinë e trupit. Nxjerrja e sasisë së vogël të gjakut është e lejuar.

6. Vjellja e qëllimtë.

7. Paraqitja e të përmuajshmeve (menstruacioneve), ose gjakderdhja pas lindjes.

Efektet e shtatë gjërave të lartpërmendurave u nënshtrohen tre kushteve vijuese.

Kushti i parë:

Personi që agjëron duhet të jetë *i vetëdijshëm për rregullin* në atë kohë. Prandaj, nëse një person pi duhan gjatë agjërit, duke qenë i bindur se kjo nuk e prish agjërimin e tij,

Nuk është qëllimi që të torturohet agjëruesi, duke e ndaluar atë nga ngrënia, pirja apo marrëdhënia seksuale.

atëherë agjërimi i tij nuk do të priset, për shkak se ai nuk i di rregullat.

Kushti i dytë:

Të mos jetë me harresë. Kështu që, nëse një person që agjëron ha ushqim duke harruar se është duke agjëruar, agjërimi i tij nuk priset.

Kushti i tretë:

Të mos jetë i detyruar me dhunë. Po qe se detyrohet të hajë apo të pijë, agjërimi i tij nuk priset.

Ngjashëm me këtë, po qe se ai duke e shpërlarë gojën me gargarë, ose duke hedhur ilaç me pika në sytë e tij, disa pika të ujit ose të ilaçit arrijnë pa qëllim deri te barku i tij, agjërimi i tij nuk priset.

Vlen të shënohet se përdorimi i fuqës së dhëmbëve nuk e prish agjërimin. Përkundrazi, është sunnet të pastrohen dhëmbët gjatë agjërit.

Personit që agjëron i lejohej të bëjë çka do që i pakëson telashet për shkak të vapës dhe etjes, siç është përdorimi i ujit për ta freskuar trupin. Pejgamberi, mëshira dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të, derdhte ujë mbi kokën e vet derisa agjëronte. Ibën Omeri e lagte një copë rrobe dhe e vende mbi trupin e vet.

Gjërat e këtilla janë lehtësime, të cilat Allahu na ka lejuar t'i gëzojmë.

Muslimani përmes vetëmohimit tregon se, në vend të asaj që ai e pëlqen, e ka pëlqyer atë që e ka zgjedhur Allahu dhe se në vend të kësaj jete, ai e ka zgjedhur jetën e amshuar.

(version i shkurtuar nga broshura me këtë titull, e botuar në vitin 1996; botues: Driton LEKAJ)

Mjetet dhe procedurat terapeutike dhe agjërimi

Dr. Najif b. Ahmed el-Hamed

Falënderimi i takon Allahut dhe mëshira e bekimi qofshin për atë që nuk ka pejgamber pas tij:

E kam shikuar librin *“Gjërat bashkëkohore që e prishin agjërimin”* të Dr. Ahmed b. Muhamed el-Halil - Allahu e ruajt - dhe e kam parë si një libër të dobishëm, ku ka mbledhur disa çështje mjekësore bashkëkohore, të cilat nuk dihen se e prishin agjërimin apo jo. Duke pasur parasysh rëndësinë e këtyre çështjeve dhe pyetjeve të shumta rreth tyre, i kam përmbledhur ato dhe i kam shtuar pak gjëra me shpresë që Allahu t’iu bën dobi të gjithëve. E këto çështje janë:

1. Inhalatori për astmë: Dy dijetarët e shquar Ibën Bazî dhe Utnejmini - Allahu i mëshiroftë - si dhe komisioni i përhershëm për Fetva ndajnë mendimin se ai nuk e prishë agjërimin ngase, inhalatori avullohet dhe nuk arrin deri në stomak, por arrin deri te kanali i frymëmarrjes (laringu). Atë e krahasojnë me

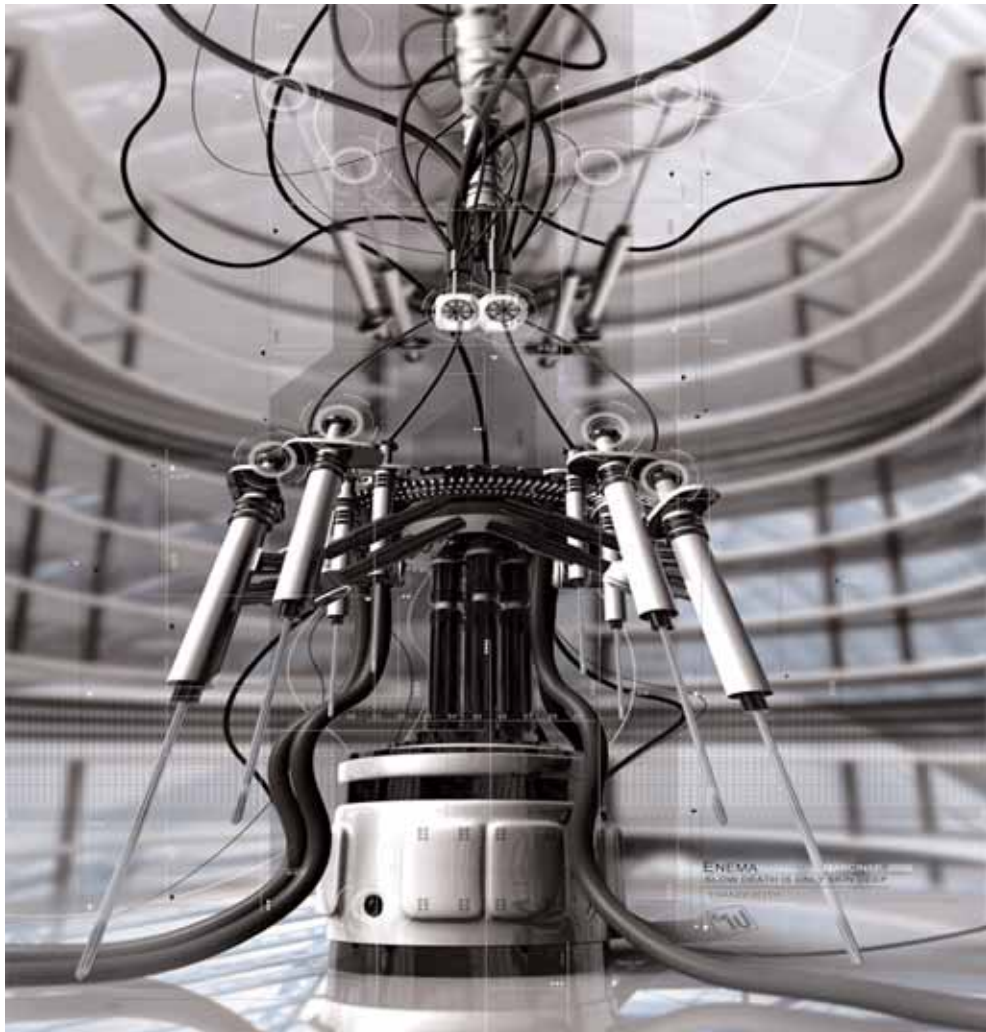
shpëlarjen e gojës (gjatë abdesit) dhe sivakun (pastrimin e dhëmbëve me misvak).

2. Tabletat që vendosen nën gjuhë për mjekimin e disa sëmundjeve të zemrës, të cilat nuk hynë në brendësi të trupit, atëherë këto tableta nuk e prishin agjërimin.

3. Endoskopi¹ për stomakun: Shumica e dijetarëve ndajnë mendimin se ai që fut diçka në brendësi të trupit e prish agjërimin edhe nëse nuk është ushqyes. Ibën Abbasi ka thënë: “Agjërimi prishet nga gjërat që hyjnë e jo nga ato që dalin”². Disa dijetarë të medhhebit Malikij dhe Ibën Tejmijje kanë mendimin se nuk e prish agjërimin ajo që hyn në stomak, nëse nuk është pije apo ushqim. Hoxha ynë, Ibën Utnejmini – Allahu e mëshiroftë - e ka zgjedhur mendimin se endoskopi nuk e prish agjërimin përveç nëse vendoset me endoskop një materie e yndyrshme që

¹ Instrument që shërben për të shikuar në zgavrat e trupit.

² Transmeton Bejhekiu 4/261, e Neveviu dhe Ibën Haxheri e kanë konsideruar hasen.

është ushqyese dhe e cila e lehtëson hyrjen e endoskopit në të. Me këtë rast agjërimin e prish kjo materie e jo futja e endoskopit, ngase nuk prish agjërimin ajo që nuk është ushqyese. Gjithashtu, ky është edhe medhhebi i Hanefinjve të cilët kushtëzuan që ajo e cila hyn në brendi të trupit, të mbetet në të e tëra, duke mos mbetur jashtë diç prej saj. Pra, endoskopi nuk mbetet në brendi të trupit i tëri, madje dhe një pjesë e tij mbetet jashtë.

4. Pikat e hundës: Dy dijetarët e shquar, Ibën Bazi dhe Uthejmini - Allahu i mëshiroftë – kanë mendimin

se ato nuk e prishin agjërimin por, Ibën Bazi e kushtëzon prishjen e agjërimit: nëse e ndien shijen e saj në fyt, ndërsa Uthejmini e kushtëzon që ato të arrijnë deri në stomak, për shkak të hadithit të transmetuar nga Lekit b. Sabireh: *“...dhe shpërlaje hundën mirë (istinshak) përveç, nëse je agjërueshëm”*³. Ndërsa, dijetarë të tjerë bashkëkohorë konsiderojnë që ato nuk prishin agjërimin, ngase nuk janë ushqime apo pije e as diçka të ngjashme me to dhe kjo çka arrin është shumë më pak sesa uji që mbetet nga shpëlarja e gojës (gjatë abdesit).

³Transmeton Ebu Davudi (142) dhe Nesaiu (87) e Ibn Hibbani e konsideron të vërtetë.

5. Gazi i oksigjenit: nuk e prish agjërimin, ngase nuk është ushqim, pije apo diç e ngjashme me to.

6. Inhalatori i hundës: ka normë të ngjashme me inhalatorin për astmë.

7. Anestezioni: i cili është disa llojesh:

- Anestezioni nëpërmjet hundës me një materie nga gazi nuk e prish agjërimin, ngase materia e gaztë nuk është trupth.

- Anestezioni kinez (me gjilpëra) nuk e prish agjërimin për shkak të mos hyrjes së asnjë gjëje në brendi të trupit.

- Anestezioni me injeksione: nëse është anestezion lokal nuk e prish agjërimin, për shkak të mos hyrjes së asnjë gjëje në brendi të trupit.

Anestezioni i tërësishëm, dhe këtu janë dy çështje:

E para: Humbja e vetëdijes:

- Nëse e humbë vetëdijen gjatë gjithë ditës, shumica e dijetarëve të medhhebit Malikijj, Shafij dhe Hanbelijj kanë mendimin se agjërimi i tij prishet për shkak të hadithit të transmetuar nga Ebu Hurejre: “...e len ushqimin, pijen dhe kënaqësitë (seksuale) e tij⁴, e abstenimi i përmendur në këtë hadith i takon agjëruetit, ndërsa ai që humbë vetëdijen nuk mund të quhet agjëruet.

- Nëse humbja e vetëdijes nuk zgjatë tërë ditën, Imam Maliku thotë që agjërimi i tij prishet, ndërsa Shafiu dhe Ahmedi thonë se nuk prishet dhe kjo është më afër të vërtetës, ngase nuk ka argument për prishjen e

agjërimin të tij.

E Dyta: Nëse shoqërohet anestezioni me një materie ushqyese atëherë, prishet agjërimi edhe nëse humbja e vetëdijes nuk zgjatë tërë ditën.

8. Pikat e veshit: nëse nuk gjendet ndonjë e çarë në timpan apo nuk arrin diç në fyt agjërimi është i saktë por, nëse e ndien shijen e saj atëherë, prishet agjërimi të shumica e dijetarëve.

9. Losioni i veshit (lëng për pastrim): Ai zakonisht përmban sasi të mëdha të ujit, e nëse timpani është i çarë dhe arrin diç në fyt agjërimi i prishet, sipas shumicës së dijetarëve por, nëse nuk arrin asgjë në fyt, nuk prishet.

10. Pikat e syrit: Dy dijetarët e shquar Ibën Bazi dhe Uthejmini – Allahu i mëshiroftë - e kanë zgjedhur mendimin se pikat e syrit nuk e prishin agjërimin ngase, sytë nuk janë rrugë të ushqimit dhe pijes. Të njëjtin mendim e kanë Hanefinjët dhe Shafinjët për *kuhlin* (bojë për qepalla)

11. Injekcioni nënlëkuror apo muskolor: nuk e prishin agjërimin, ngase nuk është ushqim, pije apo diç ngjashëm me to e ky është mendimi i zgjedhur nga dy dijetarët e shquar Ibën Bazi dhe Uthejmini – Allahu i mëshiroftë.

12. Injekcioni ushqyes (vitaminoz) në vena: konsiderohet nga gjërat që e prishin agjërimin, ngase

⁴ Transmeton Buhariu (1795)

është i ngjashëm me ushqimin dhe pijen.

13. Kremat dhe fashat ngjitëse: nuk e prishin agjërimin, ngase nuk janë në kuptim të ushqimit dhe pijes.

14. Endoskopi i barkut: i cili futet nëpërmjet një vrime të vogël nga sipërfaqja e barkut për ta eliminuar mëshikëzën e tëmthit në mënyrë endoskopike (kolecistektomi) apo diagnostifikimit të disa sëmundjeve. Kjo çështje krahasohet me *xhaife*-n, e cila është plagë në bark që arrin deri në brendi të trupit. Dijetarët e medhhebit Malikij thonë se nuk e prish agjërimin, e këtë e ka zgjedhur edhe Shejhul-Islam Ibën Tejmije, ngase muslimanët plagoseshin gjatë xhihadit dhe sikur nga plagët e tilla do të prishej agjërimi, do t'u sqarohej atyre.

15. Dializa⁵: Hoxha ynë, dijetari i shquar Ibën Bazi e ka zgjedhur mendimin se kjo e prish agjërimin, ngase dializa e furnizon trupin me gjak të pastër sikur edhe ndoshta e furnizon me materie ushqyese, kështu që bashkohen dy prishës të agjërit.

16. Losioni vaginal, hapat anal (supozitorët) dhe endoskopi vaginal: Malikinjtë dhe Hanbelinjët thonë: Nëse gruaja përdor pika në vaginën e saj, nuk i prishet agjërimi me këtë.

17. Klizma⁶: Shumica e dijetarëve nga katër medhhebet thonë se nga

klizma prishet agjërimi, ngase arrin deri në brendi të trupit por, Ibën Tejmije e ka zgjedhur mendimin, i cili është edhe medhhebi i Dhahirive: se ajo nuk e prish agjërimin ngase, nuk ushqen, por nxjerr atë çka është në trup, njëlloj si purgativet⁷ që merren nëpërmjet nuhatjes. E këtë e ka zgjedhur edhe dijetari i shquar Ibën Uthejmini – Allahu e mëshiroftë, nëse lënda e saj është ilaç e jo ushqyese.

18. Supozitorët: Dijetari i shquar Ibën Uthejmini e ka zgjedhur mendimin se nuk e prish agjërimin, ngase përmban materie ilaçi e nuk ka në të diç të lëngët dhe nuk është ushqim, pije apo diç e ngjashme me to.

19. Dhënia i gjakut: Krahasohet me hixhamen, e ata që thonë se hixhameja e prish agjërimin, të njëjtën e thotë edhe për dhënien e gjakut, dhe e kundërta. Dy dijetarët e shquar Ibën Bazi dhe Uthejmini – Allahu i mëshiroftë, e kanë zgjedhur mendimin se e prish agjërimin.

20. Mostra e gjakut për analiza: Nuk e prish agjërimin, ngase është pak.

Falënderimi i takon vetëm Allahut, Zotit të botëve dhe mëshira e bekimi qofshin për Muhamedin, familjen e tij dhe të gjithë shokët e tij.

Përktheu: Driton LEKAJ

⁵ Pastrim i gjakut nga materiet e dëmshme

⁶ Futja e lëngjeve në zorrën e trashë nga poshtë për t'u pastruar ose për t'u liruar nga shtërzimet e barkut.

⁷ Bar që pihet për të dalë jashtë dhe për të pastruar stomakun e zorrët; amel.

Fletë të ndritshme nga historia

Esmaja, bija e Ebu Bekrit

Muhamed Ali el-Hatib

Ajo, djali i saj, babai, gjyshi dhe burri, që të pestët ishin sahabij të nderuar... Baba kishte Ebu Bekrin, motër kishte Ajshen, e cila ishte dhjetë vite më e vogël, burrë kishte Zubejrin – ndihmëtarin dhe kalorësin e Resulullahit, salAllahu alejhi ue selem, dhe ishte nëna e fëmijës së parë që lindi në Islam, të cilin, gjatë shpërnguljes (hixhretit), e kishte ende në barrë.

Kjo është një sahabije e dalluar, dijetare, oratore, e devotshme dhe e mençur. Thurte edhe poezinë. Nga të mirat e saj, përmenden vendosmëria në të vërtetë, trimëria, guximi dhe zemra e palëkundur. Ishte e pranishme në betejën e Jermukut me djalin e saj Abdullahin dhe me bashkëshortin. Ajo është gruaja e fundit që vdiq nga muhaxhirët, pasi jetoi 100 vjet, me vetëdije të plotë dhe e padobësuar në mendje. Në atë moshë nuk i kishte rënë ende asnjë dhëmb, ajo humbi shikimin por jo të parit.

Prejardhja dhe emri i saj

Ajo është nëna e Abdullahit, gjegjësisht **Esmaja**, e bija e Ebu Bekrit, e ky biri i Othman b. Amir. Ishte nga Kurejshët, më saktësisht nga fisi Tejmi. Jetoi në Mekë, pastaj në Medinë dhe u bë e njohur me llagapin: gruaja me dy

breza (**dhatu nitakajn**). Ndërsa nëna e saj quhej Katile, bija e Abduluzza, që po ashtu ishte nga Kurejshët, nga fisi Amir.

Si e pranoi Islamin

Ishte nga të parat që pranoi Islamin, atëherë kur në fillim të thirrjes Islamin e kishin pranuar vetëm 17 persona. Ajo ka përjetuar mundimet e Resulullahit, salAllahu alejhi ue selem, kur zulumqarët e Mekës e keqtrajtonin, përgënjeshtronin dhe e dëmtonin, sepse ata njerëz mendonin se janë të zgjedhurit e Allahut dhe meritoret për të jetuar në Mekë. Keqtrajtimi nuk ishte vetëm tallje, shpifje dhe sharje, por arriti edhe në rrahje, saqë tentuan edhe vrasjen e të Dërguarit, paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të.

Roli i Esmasë gjatë hixhretit

Kurejshitëve iu ngushtua shpirti nga Muhamedi, pasi kishin arritur në përfundimin se takimi i Muhamedit me shokët e tij është rrezik për Mekën. Për këtë arsye, u mbledhën në kuvendin më të rrezikshëm deri tani, për të projektuar një plan që do të siguronte dështimin e Muhamedit dhe thirrjes së tij. Arritën me konsensus në një përfundim të padrejtë dhe të keq: ta vrasin

Tema

të Dërguarin e Allahut, salAllahu alejhi ue selem dhe shumë shpejt planifikuan edhe detajet e këtij plani, duke e mbajtur në fshehtësi të pazakontë. Mirëpo Allahu ua dështoi planin nga nuk e prinin; dërgoi Xhibrilin, alejhi selam, tek i Dërguari salAllahu alejhi ue selem për ta lajmëruar për këtë fushatë dhe se Allahu i ka dhënë leje të shpërngulet, duke i thënë: *Sonte mos fli në shtratin në të cilin ke fjetur më parë!* Atëherë, në nxehtësinë e drekës, i Dërguari salAllahu alejhi ue selem, shkoi tek Ebu Bekri, për të bërë planin e hixhretit. Ajsheja, tregon: *Sikur ishim duke ndenjur në shtëpi, në nxehtësinë më të madhe, një njeri i tha Ebu Bekrit: Po vjen i Dërguari, me fytyrë të mbështjellë (nga nxehtësia apo për t'u fshehur), por kjo ishte një kohë që zakonisht nuk vinte atëherë i Dërguari, salAllahu alejhi ue selem te ne.* Ebu Bekri tha: Flijofsha për të babanë dhe nënën, vAllahi, në këtë kohë nuk ka ardhur përveç për diç të madhe. Erdhi i Dërguari, salAllahu alejhi ue selem, kërkoi të hyjë, iu lejua dhe hyri. Atëherë, i tha Ebu Bekrit, *"nxirri jashtë të tjerët!"* Ebu Bekri tha: Janë vetëm dy bijat e mia, por çka është puna, flijofsha babanë për ty? *"M'u lejua të shpërngulem"* – u përgjigj. Ebu Bekri tha: Dua të të

Kujdes, të mos nënçmohesh me frikën nga vdekja, se vAllahi përjetimi (në kokë) i shpatës në krenari është më i mirë se përjetimi i një kamxhiku në nënçmim.

shoqëroj i Dërguar i Allahut? Po, u përgjigj i Dërguari salAllahu alejhi ue selem.¹ Pastaj filluan të bënë planin e udhëtimit, ndërsa Esmaja kishte rolin dhe rëndësinë e saj, të cilën e ka mbajtur mend historia, madje, ia ka bashkëngjitur emrit të saj edhe një llagap, që e dallon nga gratë tjera. Ajo mori llagapin: *gruaja me dy breza.*

Tregimi i dy brezave

Esmaja mori këtë llagap, por pse? Në ditët e shpërnguljes, gjithë familja e Ebu Bekrit i dolën në ndihmë të Dërguarit, paqja dhe bekimi i Allahut goftë mbi të, për të bërë hixhret. Shtëpia e Ebu Bekrit ishte vendi ku u hartua plani i këtij udhëtimi të bekuar, aty bënë llogarinë për çdo gjë që mund të paraqiste rrezik, kështu që, gjithë anëtarët e familjes morën nga një detyrë. Por, cila ishte detyra e Esmasë?

¹ Fikhus sire fq. 160, ndërsa Albani thotë se është sahih.

Ajo vetë na tregon ngjarjen e hixhretit, duke thënë: Bëra gati ushqimin për të Dërguarin, salAllahu alejhi ue selem, kur deshi të bëjë hixhret. Mirëpo nuk kishim me çka të lidhim (për t'i bartë) ushqimin e as pijen, dhe i thash Ebu Bekrit: Vallahi, nuk kam me çfarë t'i lidh përveç brezit tim. Ai më tha: Shqyeje atë në dy pjesë dhe me njërën lidh ushqimin, ndërsa tjetrën mbaje për vete. Ashtu veprova. Për këtë shkak, pra, mori llagapin *gruaja me dy breza*.

Tregimi i saj me Ebu Xhehlin

Pasi i Dërguari salAllahu alejhi ue selem, me shokun e tij u nis, erdhën disa persona prej mushrikëve që ishin dalluar për urrejtjen dhe mllefin e tyre, në mesin e tyre ishte edhe Ebu Xhehli. Këta erdhën te dera e shtëpisë së Ebu Bekrit, ndërsa para tyre doli Esmaja. Ku është babai yt, oj bija e Ebu Bekrit – e pyetën. Pasha Allahun, nuk e di – u përgjigj ajo. Atëherë, Ebu Xhehli i fëlliqur dhe i

paskrupullt, ngriti dorën dhe i ra Esmasë një shuplakë, nga e cila i ranë vathët. Kjo i shkruhet asaj nga veprat që i ka bërë për Allahun dhe të Dërguarin.

Tregimi me gjyshin e saj të verbër

Ebu Bekri, radijAllahu anhu, kur doli me të Dërguarin, salAllahu alejhi ue selem, mori me vete tërë pasurinë, 5000 apo 6000 derhemë, dhe me to u nis. Esmaja rrëfen: Na erdhi një ditë gjyshi Ebu Kuhafe, i cili ishte i verbër dhe tha: Pasha Allahun, unë mendoj se ju ka bërë keq pse e mori pasurinë me vete, por unë i thashë: Assesi o gjysh, ai na ka lënë në shtëpi shumë të mira, dhe mora do guralecë i vendosa te arka e shtëpisë, ku dhe babai vendoste të hollat dhe pastaj i mbulovala. Pastaj e mora për dore dhe i thashë: Vëre dorën këtu, te ky mall. Ai e vendoi dorën dhe tha: Po mirë, pasi u paska lënë këto të holla, paska bërë shumë mirë, sepse kjo ju mjafton. Ndërsa, në realitet, babai nuk

Me këto fjalë mos u çudit, por çuditë me disa shpifës që thonë se Islami është fe e dhunës dhe krimit.

na kishte lënë asgjë, por unë dëshiroja ta qetësoja plakun! Kjo ishte nga gjindshmëria, mirësia dhe mençuria e Esmasë.

Fëmija i parë që u lind në Islam

Hixhreti ishte përplot sakrificë, duke filluar nga atdheu, familja e deri te pasuria, mirëpo muhaxhirët nuk kishin ambicie më të rëndësishme sesa të shpëtonin së bashku me fenë e tyre. Rruga e shpërnguljes ishte plot vështirësi, e shtruar me thera dhe plot rreziqe. Kishte mundësi që muhaxhiri të vdiste gjatë udhës, ndërsa të tjerët, edhe pse shpëtonin në atë rrugë, ishin nisur drejt një vendi me të ardhme të panjohur, madje, me shenja rreziqesh dhe sprovash, nuk dinin çfarë brengash dhe problemesh do të hasin atje.

Pas 17 muajve nga hixhreti i të Dërguarit salAllahu alejhi ue selem, dhe Ebu Bekrit, u nis edhe familja e Resulullahit, salAllahu alejhi ue selem, dhe familja e Ebu Bekrit. Së bashku me ta u nis edhe Esmaja drejt Medinës, por ishte shtatzënë me Abdullah b. Zubejrin dhe atë në fund të shtatzënisë. E sikur të ishte sot, nuk do ta lejonin të udhëtonte as një orë apo dy me avion, nga frika për të dhe për foshnjën, e të mos flasim për udhëtimin 500 kilometrash nëpër male e lugina të rrezikshme, të cilat i kaloi Esmaja me deve. Paramendo se çfarë vështirësish dhe mundimesh pati gjatë kësaj rruge që bëri, mirëpo ajo nuk mërzhitej nga asnjë provë që e godiste në rrugë të Allahut.

Esmaja arriti, u ndalën në lagjen e sotme Kuba, aty e lindi fëmijën, i cili po ashtu bëri hixhretin duke qenë në

Ajo ishte dijetare dhe nga Resulullahi, salAllahu alejhi ue selem, ka bërë 85 transmetime, 16 prej atyre transmetimeve gjenden në Sahihul Buhari. Ishte pra një dijetare dhe e devotshme që kujdesej për fenë dhe imanin e saj, që të mos i pakësohet në asnjë mënyrë. Ajo nuk vepronte apo braktiste asgjë, përderisa të pyeste dhe të sigurohej.

barkun e nënës së tij. Me këtë lindje, muslimanët u gëzuan së tepërmi, sepse paraprakisht u ishte thënë atyre: *Çifutët ju kanë bërë magji, dhe nuk do t'u linden juve fëmijë, këtu!* Kjo fjalë është vetëm një nga format e luftës psikologjike që përjetuan.

Esmaja mori fëmijën dhe e solli në prehrin e të Dërguarit, paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të, e ai kërkoi një hurmë, e përtypi dhe një pjesë prej lëngut të hurmës e vendosi në gojën e fëmijës. Gjëja e parë që ky fëmijë futi në gojë ishte pjesë nga pështyma e të Dërguarit, salAllahu alejhi ue selem, ia bëri buzët me hurmë, e fshiu dhe bëri lutje të ketë begati fëmija.² E emërtoi me emrin Abdullah, i cili kur bëri shtatë ose tetë vjet, erdhi tek i Dërguari, paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të, që t'i japë besën, sepse kështu e kishte mësuar babai i tij, Zubejri. Resulullahi, salAllahu alejhi ue selem, buzëqeshi kur e pa Abdullahin duke ardhur dhe pastaj bëri besëlidhjen.

² Sahihul Buhari nr. 3619

Esmaja ishte shembulli i gruas së mirë

Esmaja ishte shembulli i gruas së mirë, gruas së devotshme dhe durimtare. Sikur myslimanet e sotshme të kenë atë shëmbëlltyrë dhe të zbukuroheshin me moralin e saj, do të arrinin lumturinë, jo vetëm për to, por edhe për burrat e tyre, do të mbushnin shtëpitë me qetësi, rehati, bereqet dhe mëshirë.

Ejani, o gra të dëshpëruara, të mahnitura me thirrjet e emancipimit të femrës, të mashtruara me atë që sot e quajmë liria e gruas, gjëra që i kanë shtyrë të braktisin shërbimin ndaj burrit dhe rebelimin kundër tij. Refuzojnë burrërinë dhe të drejtën për udhëheqje, që Allahu ua ka dhuruar burrave. Kështu që, jeta bashkëshortore e këtyre grave është bërë vetëm konflikt, urrejtje dhe tradhti, ndërsa Allahu këtë jetë e ka bërë dashuri dhe mëshirë. Ejani pra, dhe dëgjojeni Esmanë.

Refuzojnë burrërinë dhe të drejtën për udhëheqje, që Allahu ua ka dhuruar burrave. Kështu që, jeta bashkëshortore e këtyre grave është bërë vetëm konflikt, urrejtje dhe tradhti, ndërsa Allahu këtë jetë e ka bërë dashuri dhe mëshirë. Ejani pra, dhe dëgjojeni Esmanë.

e Zubejrit, të cilën ia kishte dhuruar i Dërguari, salAllahu alejhi ue selem. Madje, një ditë ashtu isha duke bartur mbi kokë, dhe më takoi i Dërguari, salAllahu alejhi ue selem, dhe disa shokë të tij. Më thirri mua dhe devesë i tha: *Ih, ih*, (që të ulet) dhe unë të hipja, mirëpo u turpërova që po ecja me burra dhe po ashtu m'u kujtua edhe xhelozia e Zubejrit, ai ishte nga më xhelozët. I Dërguri, salAllahu alejhi ue selem, vërejti se më vinte turp dhe vazhdoi rrugën. Kur erdha në shtëpi, Zubejrit i thash: Më takoi Resulullahi, paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të dhe disa shokë të tij, duke bartë fara mbi kokë dhe ai tentoi ta ulë devenë që unë të hip, mirëpo më erdhi turp dhe mu kujtua

xhelozia jote. Zubejri u përgjigj: *VAllahi, të udhëtoje me të, nuk do më vinte aq keq, sa më vjen keq për lodhjen tënde duke bartë ushqim*. Esmaja vazhdon rrëfimin: *Kështu mbeti gjendja derisa Ebu Bekri pagoi një shërbëtor për mua, i cili do të kujdesej për këto punë. Kjo dhuratë ishte sikur liria pas robërisë.*³

Sa e madhe ishte Esmaja dhe sa e mirë, e cila kujdesej për mirëmbajtjen e shtëpisë, shërbimin ndaj burrit, mbushte ujë, kujdesej për kalin, bluante grurin dhe barte gjëra mbi kokë!! Edhe më madhështore se kjo ishte turpi i saj dhe kujdesi për ndjenjat e burrit të saj. Ajo po ashtu kujdesej edhe për pasurinë e burrit. Ajo pyeti të Dërguarin,

³ Sahihul Buhari 4823

salAllahu alejhi ue selem: *Unë nuk kam në dorë asgjë përveç asaj që Zubejri sjell në shtëpi, a kam të drejtë të jap nga pasuria e tij?* Tha: *Jep dhe mos e shtrëngo dorën që pastaj të të pakësohet rizku.*⁴

Ajo ishte dijetare dhe nga Resulullahi, salAllahu alejhi ue selem, ka bërë 85 transmetime, 16 prej atyre transmetimeve gjenden në Sahihul Buhari. Ishte pra një dijetare dhe e devotshme që kujdesej për fenë dhe imanin e saj, që të mos i pakësohet në asnjë mënyrë. Ajo nuk vepronte apo braktiste asgjë, përderisa të pyeste dhe të sigurohej. Kur e kapnin dhembjet e kokës, ajo – për shkak të kuptimit që kishte në fe – e kapte kokën dhe thoshte: *Kjo është nga mëkatet, ndërsa ato që i falë Allahu janë edhe më shumë!* I lumtë.

Islami për të ishte më i shtrenjtë dhe më me nder sesa nëna e saj

Sikur vërejtëm, Esmaja ishte një grua e mirë, e devotshme dhe e përpiktë në fe. Si të mos jetë ashtu, kur e dimë se ajo është bija e të Singertit dhe bashkëshortja e Zubejrit, radijAllahu anhum. Ndërsa nëna e saj, Katileja, (të cilën e kishte shkurorëzuar Ebu Bekri qysh para Islamit dhe nuk ishte edhe nëna e Ajshes, sepse nëna e Ajshes ishte myslimane dhe njihej si Umu Ruman), pas armëpushimit që doli nga marrëveshja e Hudejbijes, erdhi në Medinë por ende

ishte mushrike, dhe solli disa dhurata për bijën e saj, Esmanë. Mirëpo Esmaja ia ktheu: *Nuk dua asnjë dhuratë nga ti dhe mos hy brenda përderisa nuk lejon i Dërguari, salAllahu alejhi ue selem!* Menjëherë shkoi dhe e pyeti të Dërguarin, salAllahu alejhi ue selem: *Më ka ardhur nëna, e cila më do shumë, a t'i mbaj lidhjet me të? Po, mbaji lidhjet – u përgjigj i Dërguari, salAllahu alejhi ue selem.*⁵ Për këtë rast, Allahu subhanehu ue teal, po ashtu zbriti ajetin: *"Allahu nuk ju ndalon të silleni mirë dhe të jeni të drejtë ndaj atyre që nuk luftojnë kundër jush për shkak të fesë dhe që nuk ju dëbojnë prej shtëpive tuaja. Me të vërtetë, Allahu i do të drejtët"*. (Mumtehane, 8). Kjo është feja jonë, bamirësi, paqe, mbajtje lidhjesh dhe falje, madje, edhe me jobesimtarët, nëse nuk i kanë kaluar kufijtë dhe nuk kanë bërë zullum, sidomos prindërit.

Me këto fjalë mos u çudit, por çuditë me disa shpifës që thonë se Islami është fe e dhunës dhe krimit.

Guxim dhe trimëri e rrallë para një zullumqari të pamëshirshëm

Esmaja ishte trime dhe guxonte të thotë të vërtetën para zullumqarëve, ajo nuk e fshihte dijen dhe përveç Allahut nuk kishte frikë nga askush. Prej rasteve më të mahnitshme është ndodhia e saj me zullumqarin *Haxhaxh b. Jusuf eth-Thekafij*. Ibën Zubejri, 10 ditë para se të vritej,

. E sikur të ishte sot, nuk do ta lejonin të udhëtonte as një orë apo dy me avion, nga frika për të dhe për foshnjën, e të mos flasim për udhëtimin 500 kilometrash nëpër male e lugina të rrezikshme, të cilat i kaloi Esmaja me deve.

⁴ Sunen Ebu Davud 1448

⁵ Sahihul Buhari 2427; Sahihul Muslim 1671.

Shtëpia e Ebu Bekrit ishte vendi ku u hartua plani i këtij udhëtimi të bekuar, aty bënë llogarinë për çdo gjë që mund të paraqiste rrezik, kështu që, gjithë anëtarët e familjes morën nga një detyrë. Por, cila ishte detyra e Esmasë?

ishte te nëna e tij, Esmaja, e cila ishte e sëmurë dhe i tha: Si të kam oj nënë? Jam e lodhur bir – u përgjigj ajo. Të mendosh për vdekjen është e lehtë sot – i tha Abdullahi. Ajo shtoi: Ti ndoshta shpreson që unë të vdes, por nuk dua të vdes, përderisa të shoh njërën prej dy gjërave, ose të vritesh dhe unë të duroj dhe fitoj shpërblim, ose të triumfosh dhe mua të më kënaqet syri! Abdullahi buzëqeshi nga këto fjalë.

Më vonë, gjegjësisht në ditën kur u vra, hyri te ajo në xhami për tu konsultuar, sepse të gjithë shokët e kishin braktisur, madje edhe djemtë e tij, e ajo i tha: Kujdes, të mos nënçmohesh me frikën nga vdekja, se vAllahi përjetimi (në kokë) i shpatës në krenari është më i mirë se përjetimi i një kamxhiku në nënçmim. Pas këtyre fjalëve, Abdullahi doli dhe vazhdoi të luftojë derisa e vranë dhe pastaj e varën në një dru, që të gjithë njerëzit të kalonin pranë kufomës. Aty kaloi edhe Abdullah b. Omeri dhe tha: *Esselamu alejke Eba Hubejb (tri herë), vAllahi të kam këshilluar që mos të ballafaqohesh, vAllahi të njohim si të mirë, agjërues, me shumë namaz dhe mbajtës i lidhjeve farefisnore. VAllahi, nëse ti je më i keqi i umetit, (siç thotë Haxhaxhi) atëherë s'ka umet më të mirë.* Kur Haxhaxhi dëgjoji këtë, urd-

hëroi të zbritej nga druri dhe ta varrosnin. Pastaj kërkoi që nëna e tij, Esmaja të vinte te Haxhaxhi, por ajo refuzoi. Përsëri dërgoi njeri për ta thirrur, që t'i thonë Esmasë: Ja do të vish ja do të dërgoj njerëz që do të të sjellin zvarrë për gërsheta! Por ajo sërish refuzoi, madje, tha: Pasha Allahun nuk do të vi, derisa të dërgosh kush do më tërheq zvarrë për gërsheta. Veshi këpucët zullumqari dhe u nis me plot mlllef drejt saj dhe i tha: Çfarë mendimi ke për atë që ia bëra armikut të Allahut (Zubejrit, sipas tij)? Ajo tha: Mendoj se ia ke prishë dynjanë, ndërsa ai të ka prishë ty ahiretin. Më kanë treguar se edhe e ke nënçmuar me fjalët: o biri i gruas me dy breza, por dije se vërtetë jam gruaja me dy breza, me njërin brez kam lidhur ushqimin e Resulullahit, salAllahu alejhi ue selem, dhe të Ebu Bekrit, ndërsa brezin tjetër e kam mbajtur ashtu si e mban çdo grua. Po ashtu dije se i Dërguari, salAllahu alejhi ue selem, na ka treguar se nga fisi yt do të del një njeri gënjeshtar dhe shumë zullumqar, gënjeshtarin e kemi parë të gjithë, ndërsa zullumqari i madh, pa asnjë dyshim, mendoj se je ti. Doli Haxhaxhi dhe më nuk foli me të.⁶

Vdekja e saj

Pasi e zbritën Abdullahin nga druri dhe e varrosën, nuk kaluan shumë net ndërsa Esmanë e goditi vdekja. Ajo ndërroi jetë në Mekë, në muajin Xhumadel Ula, në vitin 73 nga hixhreti.

Allahu e mëshiroftë dhe i udhëzoftë gratë myslimane që të shkojnë pas hapave të kësaj gruaje të madhe.

Përshtati: Omer BERISHA

⁶ Sahihul Muslim 4617

Agjërimi i parë

Hena el-Hamrani

"Ti nuk do të hash asgjë sot gjersa të perëndojë Dielli"

Një shprehje e tillë mund të jetë frikë e tmerrshme për një fëmijë të vogël. I duket një kohë shumë, shumë e gjatë.

Shumë të rritur muslimanë mund të përkujtojnë agjërimin e parë të Ramazanit, që e kanë mbajtur kur kanë qenë ende fëmijë. Është shpesh një përkujtim prekës.

Vështirësia e kësaj dite është lehtë të mbahet në mend.

Megjithatë, kur agjërimi kryhet me sukses për të parën herë, ndjenja apo përshtypja e triumfit dhe e gëzimit që ndihet në këtë ditë të bën të mbash mendim të gjallëruar për agjërimin gjatë tërë jetës.

Një grua përkujton këtë ditë si vijon:

Ishte një kohë shumë e hershme, porse ende mund të mbaj në mend disa detaje të kësaj dite. Më kujtohet qëndrimi im, ndihesha krenare midis vëllezërve të mi.

Isha vetëm unë që agjëroja. Pak para perëndimit të diellit, ata sollën ëmbëlsira dhe u mbledhën rreth e rrotull të hanë. Nuk munda ta përballoja kur i shihja në atë mënyrë. Këtë ditë, e prisha agjërimin tim. Ditën tjetër, e përmbajta veten nga sfida.

Në këtë ditë të dytë unë triumfova, falë Zotit.

Një grua tjetër tregon këtë ndodhi të saj:

Kush mund t'i harrojë këto ditë? Agjërimi ishte shumë i vështirë për ne. Nëse familjet tona e merrnin vesh që ne ishim duke agjëruar, do të na ndalonin dhe do të na detyronin të hanim. Me treguar të vërtetën, nuk mundja t'i bëja ballë erës së ushqimit. Kjo ishte e mjaftueshme që ta prishja agjërimin.

Gruaja e tretë tregon ndodhinë e saj të fëmijërisë:

U zgjova vonë një ditë të Ramazanit. Ishte pasdite. U ndjeva jashtëzakonisht e uritur, por vendosa të agjëroj. Më vonë, pasdite, nëna ime më dërgoi tek fqinjët të merrja ca pluhur për pije.

Çka do të bëjë një nënë kur të merr vesh se fëmija i saj nuk ka qenë duke i agjëruar ditët e Ramazanit, por e ka gënjyer?

Duke u kthyer, isha shumë e uritur, kështu që e prisha agjërimin duke e provuar atë që e mora prej fqinjëve.

Një grua tjetër tregon ndodhinë e saj:

Ditët ishin shumë të gjata. Unë u ngjitja në kulmin e shtëpisë vonë pasdite për të shikuar Diellin se deri ku ka shkuar.

Disa këshilla për nënat

Një numër nënash i ndajnë me ne eksperiencat e tyre, duke u mësuar fëmijëve sesi të agjërojnë.

Një nënë na tregon:

Do të doja të mësohem të agjëroj shpesh, për t'ia bërë me dije atyre për të mirat dhe shpërblimet që merr një

agjërues. Do të doja t'u mësoja atyre urtësinë e agjërimit. Gjithashtu, do të doja t'i inkurajoja nënat që të përgatisin ushqimin e tyre më të mirë për iftar. Do të doja që t'i preokupoja fëmijët me ndonjë punë të dobishme, goftë edhe me lodra, në mënyrë që t'u vinte sa më shpejt koha e iftarit. Një strategji e suksesshme ishte rrënjësja e shpirtit garues në ta. Fëmijët konkurrojnë me njëri-tjetrin, se cili prej tyre po agjëron më shumë ditë.

Një nënë tjetër na tregon duke thënë:

Do të provoja t'i jepja forcë fëmijëve të mi, duke u treguar përvojën tonë: "Kur ishim të vogla, e kishim zakon t'i shihnim nënat tona se si agjëronin, kështu që edhe ne nisëm të

agjërojmë me ato". Do t'ia kujtoja për të mirat që ata do të marrin, duke i bërë me dije se edhe i Dërguari i Allahut, paqja dhe shpëtimi i Zotit qoftë për të, ishte njeri që agjëronte.

Një nënë e tretë na tregon:

Çdoherë, një fëmijë hante diçka. M'u kujtua çuditërisht një ndodhi për të qeshur. E pashë vajzën time të vogël që futi një çamçakëz në gojën e saj, kështu që i kujtova asaj se ishte duke agjëruar. Ajo e nxori nga goja çamçakëzin, e shikoi atë pak, pastaj shpejt e ktheu prapë në gojën e saj dhe e gëlltiti atë. Pastaj më shikoi dhe më tha: *"Kjo e zgjidh problemin"*

Ne duhet të agjërojmë, që edhe fëmijët tanë të agjërojnë. Kur të shkojmë në xhami, duhet t'i marrim edhe ata. Kur ndodh

që një fëmijë qan për ushqim, ne duhet t'i japim këtij fëmijë lodrat. Duhet të bëjmë këtë ose diçka tjetër që ia largon mendjen nga ushqimi, gjersa të vijë koha e iftarit, mënyrë kjo që e përgatit për agjërim të vazhdueshëm.

Të parët tanë nuk ia imponuan agjërimin fëmijëve në mënyrë të vrazhdë, *"ja bëje ja s'ka"*, por gjetën formën e duhur, duke rrahur ta mbushnin kohën e fëmijës me të tjera veprimtari, me qëllim që t'ia lehtësonin agjërimin.

A është fëmija im gati për të agjëruar?

Për disa fëmijë, agjërimi është më i

vështirë sesa për disa tjerë. Fëmijët që kanë një shtat (formim fizik) të dobët nuk janë të aftë të agjërojnë. Gjithashtu, fëmijët që kanë zakon të hanë shpesh mund të kenë vështirësi në agjërim.

Fëmijët që tregohen shpesh aktivë në lojëra janë gjithashtu midis atyre që kanë vështirësi gjatë agjërimin.

Është detyrë e prindërve të përcaktojnë nëse fëmijët e tyre janë të gatshëm apo jo për agjërim. Ata e dinë më mirë shëndetin e fëmijëve të tyre.

Sidoqoftë, prindërit nuk duhet të jenë tolerues për shkak të mëshirës që kanë për ta. Qëkur fëmija është në gjendje të mirë shëndetësore, ai duhet të fillojë pak e nga pak agjërimin, në një formë, ose tjetrën.

Dr. Rashad Lashin ka këshillën vijuese, për t'ia bërë fëmijëve tanë të

lehtë agjërimin:

Në moshën 7-9 vjeçare, është e mundur që ta njohësh gradualisht fëmijën me agjërimin. Në fillim, ata duhet të inkurajohen që të agjërojnë deri në ora 10 paradite. Pastaj koha mund t'u rritet deri në namazin e drekës, më pastaj deri në namazin e ikindisë.

Në këtë çështje ne mund t'i nxisim ata, duke i thënë: *"Hajde, bëhu tash trim. Vazhdo agjërimin deri në përfundim të Diellit dhe plotësoje një ditë të tërë."*

Fëmija i shëndetshëm i moshës 10 vjeçare mund të agjërojë. Sipas mjekësisë, trupi i tij është i aftë të përballojë agjërimin. Ne mund t'i themi një fëmijë të kësaj moshe: *"Hajde, na trego"*

sa trim dhe i fortë je. Bëj diçka vërtetë të madhe dhe agjëro tërë ditën”.

Është me rëndësi për ne si prind, t’ia përshtatim përmasat vijuese kështu që fëmijët tanë mund të marrin maksimumin e fitimit nga përpjekjet e tyre të agjërimit dhe të mos i shndërrojmë aftësitë e tyre në gënjim dhe mashtrim.

1. Ne duhet të punojmë që të rrënjësojmë në zemrat e fëmijëve tanë dëshirën e flaktë për të agjëruar. Kjo nënkupton se detyrimi është jashtë loje në këtë çështje. Duke i detyruar ata të agjërojnë nuk është një mënyrë e mirë dhe e vazhdueshme që të zhvillojmë brendësinë e tyre për këtë pikë.

Me këtë, mund t’i kultivohet një karakter i keq, duke manifestuar elemente të hipokrizisë, gënjeshtërisë, frikës dhe mashtrimit.

2. Përforcimi dhe mbështetja pozitive bëjnë çudira dhe mund ta bëjë më të lehtë që fëmijët tanë të agjërojnë. Lëvdatat dhe inkurajimi janë më se të rekomanduara. Gjithashtu, çmimet, si materiale, po ashtu edhe çmime nderi ndër familjarët mund t’i dhurohen fëmijëve, për stimulim.

3. Një mënyrë efikase për t’i inkurajuar fëmijët tanë të agjërojnë është të kultivojmë një shpirt konkurrues (garues) midis atyre. Kjo është veçanërisht e dobishme

Është detyrë e prindërve të përcaktojnë nëse fëmijët e tyre janë të gatshëm apo jo për agjërim. Ata e dinë më mirë shëndetin e fëmijëve të tyre.

kur fëmijët kanë shokë bashkëmoshatarë që agjërojnë dhe falen në xhami.

4. Nuk duhet të neglizhojmë përdorimin e *trajtimit gradual* me fëmijët tanë. Ky trajtim duhet të përdoret, kështu që fëmija me siguri rrit çështjen e agjërimit deri në një ditë të plotë.

“Jam duke agjëruar, nënë”

(por vetëm kur të më shikosh)

Çka do të bëjë një nënë kur të merr vesh se fëmija i saj nuk ka qenë duke i agjëruar ditët e Ramazanit, por e ka gënjyer?

Dr. Hiba Isaëi, një profesoreshë e Psikologjisë në shkollën ‘*Ajn Shems*’ të Mjekësisë, ia drejton këtë pyetje nënave muslimane. Ajo thekson se agjërimi i fëmijëve të vegjël është një përgjegjësi e nënës, qëkur fëmijët janë shumë të ri për ta kuptuar rëndësinë e agjërimit. Andaj, kur një nënë zbulon se fëmija i saj ka ngrënë, duke u fshehur prej saj, ajo duhet të ndërmarrë këto hapa:

1. Ta nxisë agjërimin të fëmija, duke i dhënë një ushqim të preferuar dhe lëvdatë për çdo ditë që e ka agjëruar suksesshëm.

2. Të mos e kundërshtojë fëmijën për shkak të gabimit. Të mos e quajë atë gënjeshtar. T’i tërheqë fëmijës vëmendjen indirekt, përmes shembullit dhe ndodhive të tjerëve, duke i treguar se sa serioze

Isha vetëm unë që agjëroja. Pak para përdimit të diellit, ata sollën ëmbëlsira dhe u mblodhën rreth e rrotull të hanë. Nuk munda ta përballoja kur i shihja në atë mënyrë. Këtë ditë, e prisha agjërimin tim.

dhe e dëmshme është të prishet agjërimi i Ramazanit dhe të gënjeshtrohet.

3. Të mos presë që një fëmijë i vogël të agjërojë një ditë të plotë, që nga lindja e diellit deri në perëndim. Ta shtrijë gjatësinë e agjërimit të fëmijës në varësi të moshës dhe aftësisë së tij.

4. Kur fëmija agjëron, prindi duhet të mos harrojë ta lëvdojë fëmijën dhe t'i japë vlerësimin karshi të tjerëve të familjes.

5. Ta nxisë fëmijën të agjërojë, të mos e hetojë, porse të vendosë si kusht që në tavolinën e shtruar për të marrë iftar të kenë privilegj të ulen aty vetëm agjëruesit. Në këtë mënyrë, fëmija do ta kuptojë se prishja e agjërimit më herët (para kohe) është një gabim i madh.

6. Të mos vendosë ëmbëlsira dhe ushqime përpara syve të fëmijës gjersa të vijë koha e iftarit, se kjo ia rikujton urinë.

Këto elemente nuk nënkuptojnë që të dobësojmë vendosmërinë e fëmijës me joshje të tilla.

7. Të kultivojë një atmosferë fetare dhe festive në shtëpi, me qëllim që fëmija ta kuptojë rëndësinë e këtij muaji, duke e bërë atë ndryshe nga muajt tjerë të vitit. Ramazani duhet të jetë diçka e veçantë.

**Përshtati nga anglishtja:
Fitim NUHIU**

Mbi pozitën dhe rolin e gruas

Shkruan: Edison ÇERAJ

“Cilindo mashkull apo femër që kryen vepra të mira, duke qenë besimtar, Ne do ta bëjmë të kalojë një jetë të bukur dhe do ta shpërblejmë sipas veprave më të mira që ka bërë.” Nga Kurani

Tanimë është fakt i pamohueshëm veçimi i gruas nga burri në shumë studime, analiza dhe kërkime. Kemi të bëjmë me një dukuri që nuk kufizohet në ndonjë vend apo kohë të caktuar, por është e pranishme në vende dhe kohë të ndryshme, veçanërisht në kohët e fundit.

Tituj si: “Të drejtat e gruas”, “Emancipimi i gruas”, “Pozita e gruas” etj., logjikisht na shtyjnë të bëjmë disa pyetje: Vallë, pse gjithë kjo mori trajtesash mbi çështjen e gruas? Cili është shkak i këtij fenomeni? Pse për burrin, si palë tjetër në ekzistencën njerëzore, nuk ka studime e preokupime të tilla? A mund të konsiderohet e metë, që e gjithë përpjekja për studime e konstatime shoqërore të përqendrohet vetëm në një anë dhe të

shmanget ana tjetër, po aq e rëndësishme dhe, po aq përcaktuese në mbarëvajtjen e jetës? Ose, a gjendet ndonjë studim për burrin, të drejtat dhe emancipimin e tij?

Atëherë, le të zbresim (duke e avancuar trajtesën) drejt kërkimit të një përgjigjeje të mundshme. Në përgjithësi, bëhet fjalë për një përgjigje që merr në konsideratë dëshmitë e historisë nëpërmjet qëmtimit të fakteve empirike, pa lënë mënjanë përthyerjet e dokumentuara. Fjala vjen, titulli/parulla "Të drejtat e gruas" na e lehtëson goxha punën, sepse fare shkoqur kjo nënkupton se, tashmë ekziston mendimi se gruas, e jo burrit, i janë nëpërkëmbur të drejtat, pra është cenuar hapësira e saj e natyrshme. Jam i mendimit që zbritja, e cila synon ngritjen/shfaqjen e kësaj problematike, duhet të zgjerohet drejt një vëzhgimi më të hapur dhe më përfshirës mbi pozitën e gruas në popuj të ndryshëm përgjatë historisë.

Në përgjithësi, në kulturat e kaluara, qoftë në ato më të lashtat, qoftë në kulturat e

mëvonshme, pozita e gruas është nënvleftësuar në bazë të disa koncepteve dhe praktikave të deformuara e po aq të mbrapshta për natyrën njerëzore në përgjithësi dhe atë të gruas në veçanti.

Duke hedhur shikimin në trashëgiminë e disa prej qytetërimeve më të njohura, do mund të konstatojmë pa ndonjë vështirësi akademi(sti)ke se gruaja i nënshtrohej shumë padrejtësive dhe nuk gjente vendin e saj meritore në shoqëri. Pjesa dërrmuese e legjislacioneve të atëhershme i njihnin të drejtën babait t'i

shiste bijat e tij. Në Egjiptin e lashtë, femrat shpeshherë shndërroheshin në fli për zotat e ndryshëm, në mënyrë që begatia dhe mirëqenia të ishte e vazhdueshme. Si për shembull, kur uji i lumit Nil pakësohej, banorët *mermin* një vajzë të re dhe e zbukuronin e pastaj e hidhnin në lumë, sepse kështu, sipas tyre, uji shtoej. Po ashtu, në vijim të këtij qënd(k)rimi, në Greqinë e lashtë beso-

Njihet nga historianët dhe studiuesit shprehja proverbiale: "Nëse do të lodhesh një ditë, atëherë përgatit mikpritjen. Nëse do të lodhesh një vit, atëherë merr një zog në shtëpi. Nëse do të lodhesh gjithë jetën, atëherë martohu (merr grua)".

Gruaja dhe familja

nin se gruaja është burim sëmundjesh, pjellë e djallit, madje, konsiderohej thjesht një kafshë e bukur. Pra, sundonte bindja se gruaja është një krijesë me mangësi dhe e paplotë.

Ndërsa në Babiloninë e hershme, besimi i shtrembëruar i shtynte deri aty sa të pohonin: "Mos i beso femrës edhe sikur ajo të ketë vdekur."

Kurse në Indi, disa popuj mendonin se krijimi i femrës ishte gabim i zotave dhe idhujve që ata adhuronin.

Edhe në kulturën e lashtë kineze hasim të njëjtin koncept mbi gruan. Njihet nga historianët dhe studiuesit shprehja proverbiale: "Nëse do të lodhesh një ditë, atëherë përgatit mikpritjen. Nëse do të lodhesh një vit, atëherë merr një zog në shtëpi. Nëse do të lodhesh gjithë jetën, atëherë martohu (merr grua)". Gruaja në Kinë konsiderohej as më shumë e as më pak sesa mall si mallrat e tregtisë dhe, trashëgohej tek pasardhësit. Pra, nëse burri i saj donte ta shiste, ta vriste apo ta varroste të gjallë, ai ishte i lirë ta bënte. Gjithashtu, në ligjin e tyre gruas nuk i lejohej të martohej nëse i vdiste burri.

Edhe romakët e mbi-trumbetuar nuk u lënë gjë mangët qytetërimeve të lartpërmendura në këtë drejtim. Në Romën e "qytetëruar" burri kishte të drejtë ta vriste bashkëshorten e tij, madje, dhe fëmijët. Femra ishte e ndaluar të trashëgonte. Ndërsa tek arabët para shfaqjes së Islamit, rëndësia e femrës nuk e kalonte rëndësinë e një plaçe apo të një malli çfarëdo. Arabët e trashëgonin femrën ashtu siç trashëgohet pasuria. Dihet se lindja e një vajze për ta shikohej

si shenjë jo e mirë dhe, për këtë zeheroheshin gjithë pjesëtarët e familjes.

Këtë çorodi në formën e të menduar-it, Zoti e përshkruan në Kur'an duke thënë: "*Dhe, kur ndonjëri prej tyre merr lajmin se i lindi një vajzë, fytyra i nxihet dhe i mbushet me mjerim.*" (Nahl, 58)

Nga ana tjetër, në shumë raste, vajzën e sapolindur, ata e varrosnin të gjallë natën. Një nga shokët e Profetit, salallahu alejhi ue selem, mbasi kishte pranuar Islam-in i ka treguar atij se kishte varrosur 13 vajzat e tij.

Të tilla sjellje, mentalitete dhe qëndrime mbi gruan, ka patur dhe ka, fatkeqësisht, jashtëzakonisht shumë, në qytetërime dhe kultura të ndryshme, qofshin ato fetare apo jofetare. Për të shmanhur një besim të tillë kaq të padrejtë (shmangia e plotë është e pamundur) duhej patjetër një reformatör i madh (gjithnjë duke ofruar shkakun) në mënyrë që të arrijë të sheshojë këtë dukuri/mënyrë kuptimi që është shtresëzuar brez pas brezi, duke u trashëguar me imponim te pasardhësit. Është fakt se, është shumë më e lehtë të sheshosh kodra e të ndërtosh grataçela, sesa të

heqësh një mentalitet prej një populli që e ka trashëguar atë nga brezi në brez.

Dhe, pikërisht reformatori i shumëpritur erdhi në kohën e duhur. Tashmë, falë Zotit, sikurse e dimë të gjithë, ai ishte Muhamedi, pagja dhe bekimi qoftë me të, i biri i Abdullahit, nga fisi Kurejsh, i cili njihej ndryshe përmes epitetit; "besniku", që vetë banorët e Mekës ia kishin atribuuar si shkak i sjelljes së tij plot virtyte.

Ishte Muhamedi pagja dhe bekimi qoftë

Ndërsa në Babiloninë e hershme, besimi i shtrembëruar i shtynte deri aty sa të pohonin: "Mos i beso femrës edhe sikur ajo të ketë vdekur."

me të, ai që Allahu i Madhëruar kishte përzgjedhur (një nga emrat e tij është: Mustafa, që do të thotë i përzgjedhur) për të plotësuar premtimin e dhënë që herët në Teurat (Tora) dhe në Inxhil (Ungjill).

Ajeti (në kuptimin literal do të thotë shenjë) kumbues; *“Kur foshnja e varrosur për së gjalli të pyetet; për çfarë faji ishte vrarë”* (Et-Tekuir, 8-9), çrrënjosi njëherë e mirë këtë barbari të trashëguar dhe zemrat e njerëzve u zgjeruan, ndërsa pikat e lotit ishin ndërgjegjësime më i vendosur mbi të shkruarën. Me shpalljen e Kur’anit, për njerëzit u bë e qartë që gruaja është një krijesë fisnike po aq sa ç’është dhe burri dhe, që këtu, të dy janë të barabartë para Krijuesit të tyre.

Në këtë kontekst Zoti në librin e Tij thotë: *“O njerëz! Frikësojuni Zotit tuaj, i Cili ju krijoi prej një njeriu, ndërsa prej atij krijoi bashkëshorten e tij, kurse prej këtyre të dyve krijoi shumë meshkuj e femra. Dhe frikësojuni Allahut, me emrin e të Cilit ju kërkoni të drejtat e ndërsjella dhe ruani lidhjet farefisnore. Se vërtet, Allahu është përherë mbikëqyrës mbi ju.”* (En-Nisa, 1) Ose: *“Është Ai që ju krijoi nga një njeri i vetëm (Ademi), prej të cilit krijoi edhe bashkëshorten e tij (Havanë), që të gjente qetësi tek ajo. Kur njeriu bashkohet me gruan e vet, e ngarkon atë me një barrë të lehtë, që ajo e kalon pa e ndier për ca kohë. Dhe, kur ajo rëndohet, ata të dy i luten Allahut, Zotit të tyre: “Nëse na dhuron pasardhës të shëndoshë, do të jemi vërtetë mirënjohës!”* (El-A’raf, 189)

Këto ajete , e shumë të tjera, hedhin dritën e nevojshme rreth kësaj tematike. Kjo dritë thërret çdo njeri të rikthehet në natyrshmërinë e pastër, me të cilën është

pajisur çdo individ që para se të hedhë hapin e parë mbi tokë. Vetëm me ardhjen e Islamit gruaja për herë të parë në histori fitoi të drejtat e plota, si, fjala vjen, të drejtën e pronës, që në perëndim një e drejtë e tillë iu është njohur grave vetëm në fillimet e shekullit XX, madje, edhe kësaj here me abuzime të shumta.

Në Kur’an ndodhet një kapitull i tërë që titullohet: “Surja En-Nisa”, që do të thotë; “Kapitulli mbi gratë.” Do të mjaftonte ky fakt për ta mbyllur këtu këtë diskutim. Në asnjë libër tjetër nuk do të gjejmë një nderim dhe një veçim të

ngjashëm, përmes një kapitulli të tërë, pa harruar udhëzimet/trajtesat e tjera, aq të shumta, që vijojnë përgjatë këtij libri për çështje të ndryshme për pozitën dhe rolin e gruas.

Përkundrazi, mund të gjejmë dyshime, përçmime, përjashtime apo diç tjetër të kësaj natyre, siç e trajtuam në hyrje të këtij shkrimi. Dhe, pikërisht për këtë arsye Zoti Fuqiplotë me drejtësinë dhe mëshirën e Tij të pakrahasueshme, zbri- ti këtë kapitull plot rregulla

dhe vlere të paimagjinueshme më parë mbi gratë, për të kuptuar dimensionin, rëndësinë e saj të pashmangshme në kuadër të marrëdhënies reciproke drejt një jete ku mbizotëron drejtësia dhe mëshira. Gruaja merr të drejtat e saj të plota dhe ekziston si e tillë vetëm në kopshin e këndshëm që quhet Islam, ndërsa jashtë kësaj feje, ajo mund të jetë çfarëdo, por grua asnjëherë.

(autori është As. Pedagog në Akademinë e Arteve në Tiranë, Fakulteti i Artit Figurativ)

Duke hedhur shikimin në trashëgiminë e disa prej qytetërimeve më të njohura, do mund të konstatojmë pa ndonjë vështirësi akademi(sti)ke se gruaja i nënshtrohej shumë padrejtësive dhe nuk gjente vendin e saj meritore në shoqëri.

Aspiratat e gruas

I falënderuar qoftë Allahu, Zoti i botëve, bekimet dhe paqja e Allahut qofshin mbi të Dërguarin më fisnik...

Aspiratat e larta shprehen me anë të vullnetit të fortë për t'u larguar nga çdo gjë që cilësohet si njollosëse dhe e ultë. Ibën Xheuziu, Allahu e mëshiroftë, thotë: Shenjë e përkryerjes mendore është aspirata e fuqishme drejtë gradave të lartësisë duke mos u mjaftuar me gradat e ulëta. Atëherë kur robi synon vetëm Allahun, nevojat e tij i përmbush Allahu, i largon brengat dhe zemra e tij zbrazet, për t'u mbushur me dashuri ndaj Allahut, gjuha e tij e përmend Krijuesin dhe gjymtyrët angazhohen në adhurim.

Njeriu me aspirata të larta i shikon ata që janë më lart se ai, në çështjet e fesë. Thotë: filani është më i mirë se unë dhe bën garë me të. Nuk ka aspirata të larta ai që i shikon ata që janë më poshtë se ai në çështjet e fesë dhe e mashtron veten duke thënë unë jam më i mirë se ai.

Ibën Kajjimi, Allahu e mëshiroftë thotë: shpirtrat fisnikë nuk pajtohen përpos me atë që është më e lartë, më e mirë dhe ka pasoja më të lëndueshme. Ata të ulët angazhohen rreth gjërave pa vlerë ashtu siç sillet miza rreth papastërtive. Shpirti i lartë nuk pajtohet me padrejtësi, imoralitet, vjedhje dhe tradhti. Këto gjëra ata i shohin si vepra që nuk u përkojnë fis-

nikërisë. E kundërt është situata tek shpirtrat e ulët...

Motër myslimane

Pas këtyre fjalëve që nxisin vullnetin dhe motivojnë, eja të analizojmë hallin e myslimaneve... mendimet e tyre... shpresat e tyre... aspiratat e tyre... bisedat e tyre...

Do të shohim se në shumicën e rasteve biseda e tyre është rreth mobilieve më të mira, më të shtrenjta, më të buta. Janë angazhuar me zbulimin e shtëpive të dynjasë dhe aspak nuk i zbukurojnë shtëpitë e ahiretit. Disa të tjera i ka mashtruar biseda e tregjeve dhe shitoreve të reja. Flitet për orët, çantat, veshjet dhe zbulimet e ndryshme që gjenden në ato dyqane. Qendrat e ndryshme tregtare janë bërë trend dhe stil i jetës për gratë me aspirata të përkufizuara. Garat e llojit "vetëm unë e kam..." i kanë kaluar kufijtë e logjikës së shëndoshë. Paratë e fituara me vështirësi harxhohen pa mëshirë për ta arritur qëllimin: isha e para që e bleu këtë fustan...

Me këtë sëmundje bashkëkohore janë infektuar edhe shumë gra besimtare që garat për orenditë shtëpiake, për shtëpi sa më të bukur, për veshmbathje, për gjendje materiale, për pozitë shoqërore dhe për stil të jetës sa më modern i marrin me seriozitet të madh. Angazhohen për t'i realizuar këto qëllime dhe kështu harrojnë atë që është më e mirë dhe më e dobishme. Është lehtë ta gjesht kohën

për të vizituar qendrën e re tregtare, të analizosh me vëmendje modelet e reja të veshmbathjeve, të dalësh në piknik dhe të tubohesh me gratë për të biseduar për kuzhinën e filanes... por me shumë vështirësi do të gjesht kohë për adhurime, për të lexuar Kur'anin, për vizitë të afërmeve, për t'i ardhur në ndihmë ndonjë nevojtareje. Një analizë e shkurtër do të vërtetojë shumicën e kësaj që themi.

Motër myslimane...

Kur flas për këtë temë, nuk kërkoj përmirësim vetëm prej teje... kërkoj që së bashku këtë vlerë ta mbjellim tek fëmijët tanë. Duke u mësuar parimin: **syno më të lartën** edhe veten do ta detyrojmë të veprojmë në pajtim me këtë parim, sepse fëmijët kopjojnë veprimet e të rriturve. Ibën Kajjimi thotë: *Nëse e analizon prishjen e fëmijëve do të kuptosh se në shumicën e rasteve fajtor janë prindërit.*

Shumë prindër kujdesen më shumë për suksesin në shkollë e shumë më pak për faljen e namazit dhe obligimeve tjera fetare.

Kujdes i madh i kushtohet mos-vonimit në shkollë, në kohë që "mëshira" prindërore zgjohet kur është në pyetje zgjimi për namazin e sabahut. Pyetjet për shokët e klasës dhe kujdesi që ata të janë besimtarë të denjë është bërë

raritë e vërtetë.

Ashtu siç synojmë më të lartën në çështjet e dynjasë, ashtu duhet ta synojmë edhe në çështjet e ahiretit.

Ai u përgjigj:
Kujdestarja më vonoi duke më krehur flokët. Salihi tha: krehja e flokëve filloi të ndikojë në namaz, dhe për këtë e lajmëroi babanë e Omerit, i cili dërgoi një njeri që t'i rrugëj koken.

Shokët e të Dërguarit, salAllahu alejhi ve selem, fëmijëve të tyre ua mësonin dashurinë ndaj të Dërguarit, ndaj Ebu Bekrit, ndaj Omerit së bashku me mësimet e Kur'anit...

Sa shpesh u ke folur fëmijëve për trimat e Islamit, për moralin e lartë të myslimanëve të parë, për devotshmërinë e tyre, për vullnetin e lartë dhe angazhimin e palodhshëm në përhapjen e dritës së Islamit, apo ndoshta kanë pasur detyra shtëpiake të cilat ua ke shtënë në mend pa u lodhur.

Mos e neglizho nevojën e madhe që fëmijët t'i edukosh vazhdimisht të synojnë më të lartën. Fragmentet nga jeta e as'habëve dhe gjeneratave të dalluara kanë ndikim jashtëzakonisht pozitiv.

Ja disa shembuj nga historia Islame

Nëna e Sufjan Theuriut e këshillonte vazhdimisht djalin e saj: Biro, kërko dije e unë do të kujdesem për ty duke qëndisur me gjilpërë.

Kur prindi i imam Ahmedit ndërroi jetë, kujdesin për të e ndërmori e ëma e tij e cila falte namaz të natës së bashku me birin e saj pastaj së bashku shkonin në xhami për të falur namazin e sabahut. Imam Ahmedi e mësoi Kur'anin në moshën kur akoma ishte fëmijë. Kur i mbushi dymbëdhjetë vjet e ëma e tij i tha: Djali im shko dhe kërko dije...

Babai i Omer ibën Abdul Azizit e dërgoi djalin e tij në Medinë që të mësonte nën përkuqjesjen e Salih ibën

Garat e llojit "vetëm unë e kam..." i kanë kaluar kufijtë e logjikës së shëndoshë. Paratë e fituara me vështirësi harxhohen pa mëshirë për ta arritur qëllimin: isha e para që e bleu këtë fustan...

Kejsanit. Salihi ishte shumë i përpiktë në çështjen e namazit dhe kur një ditë Omeri u vonua e pyeti për shkakun. Ai u përgjigj: Kujdestarja më vonoi duke më krehur flokët. Salihi tha: krehja e flokëve filloi të ndikojë në namaz, dhe për këtë e lajmëroi babanë e Omerit, i cili dërgoi një njeri që t'i rruajë kokën.

Motër myslimane

Jemi në prag të muajit të bekuar në të cilin biseda rreth aspiratave të larta bëhet ende më e rëndësishme. Shfrytëzoje kohën në adhurime dhe vendos para vetes qëllime të arritshme. Mos e lodh vetën tej mase. Muaji i Ramazanit është muaji i Kur'anit, prandaj mos lejo që ndonjë vepër tjetër të të largojë nga libri i Allahut.

Në fund të këtij shkrimi, e respektuara motër të përkujtoj me këshillën e Ibën Xheuziut drejtuar djalit të tij:

"Në disa raste vullneti për punë të mira shuhet, dhe me nxitje zgjohet. Çdoherë kur e sheh veten të paafte dhe atëherë përtesa të kaplon, kërko ndihmë nga Ai që jep begati dhe nga Dhuruesi i suksesit. Të mirën nuk do ta arrish pa iu bindur..."

Allahu na forcoftë në adhurime dhe i lartësoftë aspiratat tona për të mira dhe devotshmëri.

www.saa'id.net

Përshtati: Talha. Kurtishi

Allahu e mëshiroftë thotë: shpirtrat fisnikë nuk pajtohen përpos me atë që është më e lartë, më e mirë dhe ka pasoja më të lëvdueshme.

Ata të ulët angazhohen rreth gjërave pa vlerë

Sa rekate i ka teravia?!

73

Përgjigjet: Dijetari AbdulAziz b. Baz, Allahu e mëshiroftë

Përmbledhi: Selil el-Emxhad

Pyetja: Çfarë është sunnet në numrin e rekateve të namazit të teravive? A është më mirë që muslimani të falë 11 apo 13 rekate? Gjithashtu, a është më e vlefshme llojshmëria në netët dhe ditët e muajit të Ramazanit të Bekuar, apo të mjaftuarit me një formë? Po ashtu, çfarë mendimi keni për atë që shton më tepër dhe fal 23 rekate, më shumë apo më pak?

Dijetari i nderuar në këto pyetje është përgjigjur:

Në emër të Allahut Mëshirplotit Mëshirëbërësit, Falënderimi i takon Allahut Zotit të botëve, Salavatet e Allahut dhe paqja qofshin për të dërguarin e Tij, për familjen e të dërguarit, për

shokët e të dërguarit dhe për ata që pasojnë udhëzimin e tij.

Është verifikuar në hadithet nga i Dërguari, paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të, se sa e gjerë është çështja për namazin e natës dhe se nuk është e kufizuar me numër të caktuar të rekateve, por *sunnet është që besimtari dhe besimtarja t'i falë dy nga dy, të japë selam në çdo dy rekate*. Është verifikuar në *dy përmbledhjet sahih* në hadithin nga Ibën Omeri, Allahu qoftë i kënaqur me të, se Pejgamberi, paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi, të ka thënë: *Namazi i natës është dy nga dy dhe nëse dikush prej jush ka frikë nga koha e sabahut, le të falë një rekat, që t'i bën tek rekatet që i ka falë deri atëherë*.

Pyetje përgjigje

Thënia e të Dërguarit, paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të "...dy nga dy..." është me domethënie të urdhrit (lajm me kuptim të urdhrit) që do të thotë faluni natën dy nga dy, e kuptimi i fjalës "dy nga dy", d.m.th, jep salam pas çdo dy rekateve, e pastaj e përmbyll me një rekat vitër. Kështu, pra, vepronte i Dërguari, paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të. Ai falej natën dy nga dy (rekate) e pastaj e përmbyllte me një rekat tek

(vitër) ashtu siç ka kallëzuar Aisheja, Allahu qoftë i kënaqur me të, Ibn Abasi dhe të tjerë. Aisheja, Allahu qoftë i kënaqur me të, ka thënë: *"I dërguari paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të, falte dhjetë rekate natën, dhe ka dhënë salam në çdo dy rekate e pastaj i përmbyllte me një rekat tek - vitrin"*. Po ashtu Aisheja, Allahu qoftë e kënaqur me të, ka thënë në hadithin që gjendet në dy përmbledhjet e vërteta Buhari dhe Muslim: *"Nuk ka shtuar (Pejgamberi, paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të) në Ramazan e as jashtë Ramazanit mbi njëmbëdhjetë rekate. I falte katër e mos pyet për bukurinë e tyre dhe gjatësinë e tyre, pastaj i falte katër e mos pyet për bukurinë e tyre dhe gjatësinë e tyre e pastaj i falte tre ..."*

Disa njerëz kanë menduar se këto katër rekate falen me një salam, por nuk është ashtu. E ka për qëllim në dy rekate jep salam siç është në transmetimin e mëparshëm dhe sipas thënies së të Dërguarit, paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të: *"Namazi i natës është dy nga dy..."* dhe po ashtu ajo që është verifikuar në përmbledhjen sahih nga hadithi i Ibën

Sunet është të plotësohet me imamin edhe nëse i fal njëzetë e tre, sepse i Dërguari, paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të, ka thënë: "Kush falet së bashku me imamin deri sa të shkojë (ai imami), Allahu do t'ia regjistrojë tërë natën kijam (namaz)".

Abasit se i Dërguari, paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të, *ka dhënë salam në çdo dy rekate*.

Po edhe në thënien e Aishes, Allahu qoftë i kënaqur me të: *"Nuk ka shtuar (Pejgamberi, paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të) në Ramazan e as jashtë Ramazanit mbi njëmbëdhjetë rekate ..."* tregon se më mirë në namazin e natës në Ramazan dhe jashtë Ramazanit është njëmbëdhjetë rekate, jep salam në

çdo dy rekate dhe e mbaron me një (vitër). **Kjo është më mirë.**

Është verifikuar nga Aisheja, Allahu qoftë i kënaqur me të, dhe nga tjerë po ashtu, se Pejgamberi, paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të, *ka falur trembëdhjetë rekate*.

Kjo është më e mira që është transmetuar dhe më e sakta, të falurit e njëmbëdhjetë rekateve apo trembëdhjetëve. Më e vlefshmja është njëmbëdhjetë, por nëse fal trembëdhjetë, është sunet dhe mirë.

Ky numër gjithashtu është më lehtë për njerëzit dhe më stimulues për imamin që të struket e të ketë hushu' në ruku e sexhde, lexim (këndim të Kur'anit) dhe përfilljes së tij dhe mosnximitit në përgjithësi në namaz.

E nëse bëhen (namazet nafie me vitrin së bashku) tek njëzetë e tre, ashtu siç e ka bërë në disa net të Ramazanit Omeri dhe sahabët – Allahut qoftë i kënaqur me ata - nuk është problem. Kjo çështje është e gjerë. Është verifikuar nga Omeri, dhe sahabët po ashtu, se ata e kanë bërë tek (vitër) me njëmbëdhjetë, siç qëndron në hadithin e Aishes. Nga Omeri është veri-

fikuar kjo dhe ajo. Është verifikuar nga ai (Omeri) se ka urdhëruar atë që e kishin caktuar prej sahabëve të falte njëmbëdhjetë dhe, po ashtu, është e verifikuar nga ata se kanë faluar me urdhrin e tij njëzet e tre. Kjo tregon se çështja është e gjerë dhe po ashtu te sahabët, siç tregon hadithi i Pejgamberit, paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të: *Namazi i natës është dy nga dy...* por më mirë është ajo që e ka bërë Pejgamberi, salAllahu alejhi ue selem, njëmbëdhjetë apo trembëdhjetë, e më parë u tregua se më mirë është njëmbëdhjetë sipas fjalës së Aishes “*Nuk ka shtuar* (Pejgamberi, paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të) *në Ramazan e as jashtë Ramazanit mbi njëmbëdhjetë rekate...*”, d.m.th, më shpesh. Për këtë, është transmetuar nga ajo se i ka falur trembëdhjetë, po ashtu edhe nga tjerë. Kjo tregon së bëhet fjalë për më shpesh. Ajo ka parë atë që e ka bërë tek ajo dhe ka pyetur se ajo ka qenë nga më të diturat mes grave për sunetin e Pejgamberit, paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të. Ajo ka treguar atë që e shihte te ajo dhe i pyeste nënat e besimtarëve dhe sahabëve. Kujdesej për dituri dhe për këtë ka mbledhur dituri të madhe dhe hadithe të shumta.

Nëse bën llojllojshmëri dhe i fal në disa net njëmbëdhjetë e në disa trembëdhjetë s’është problem, pasi të dyja janë sunet, por nuk bën t’i falësh së bashku katër rekate (pa i ndarë me selam). Nga Suneti vaxhib është të falen dy nga dy, sipas fjalës së Pejgamberit, paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të: *“Namazi i natës është dy nga dy...”*. Nëse i falë pandërprerë shtatë apo nëntë nuk është problem. Por më mirë është të ulesh në të

gjashtin që të bësh teshehudin e parë, apo në të tetin, që të bësh teshehudin e parë e pastaj e plotëson. Të gjitha këto janë transmetuar nga i Dërguari, paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të. Është ulur në rekatin e tetë e pastaj është ngritur pa dhënë selam dhe ka falur të nëntin. Kështu edhe në të gjashtin prej shtatëve kur i fal pandërprerë. Përcillet nga ai se ka falur shtatë dhe nuk është ulur. Pra, çështja është e gjerë.

Pyetje: Nëse janë njëmbëdhjetë rekate dhe ulet në të dhjetën për shembull?

Këtë shejh Ibën Baz e ka sqaruar me fjalët “nuk di nëse është transmetuar diç e tillë”. Ajo që na ka mbërritur është se i ka falur pandërprerë shtatë dhe nëntë. Në disa raste është ulur në të gjashtën, është ngritur pa dhënë selam, e pastaj ka falur rekatin e shtatë. E sa u përket nëntëve, është ulur në të tetin, pastaj është ngritur në të nëntin pa dhënë selam dhe ka falur rekatin e nëntë. E sa u përket njëmbëdhjetë rekateve, nuk di në asnjë hadith nëse Pejgamberi, paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të, i ka falur apo jo pandërprerë. Argument në këtë është transmetimi (hadithi), kur të verifikohet se ka bashkuar, atëherë ajo lejohet.

Pyetje: Allahu ju ruajt, sa i përket kësaj, ndoshta u bëhet e vështirë falësve ta përcjellin këtë, sepse mund të ketë në mesin e tyre që dëshirojnë të shkojnë (më herët)?

Këtë shejh Ibën Baz e ka sqaruar me fjalët: “Jo, më mirë është ashtu siç u tha më parë. Më mirë të japë selam në çdo dy rekate e ta bëjë tek me një vitrin”. Siç u tha më parë, në hadithin e Ibn

E sa u përket njëmbëdhjetë rekateve, nuk di në asnjë hadith nëse Pejgamberi, paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të, i ka falur apo jo pandërprerë.

Omerit, *Namazi i natës është dy nga dy dhe nëse dikush prej jush ka frikë nga koha e sabahut, le të falë një rekat, që t'i bën tek rekatet që i ka falë deri atëherë.* Kjo është më mirë dhe është më e lehtë për njerëzit, pasi ka njerëz që kanë nevoja që dëshirojnë t'i kryejnë e mundë të shkojnë pas selamit nga dy rekatet, apo nga selami i dytë, apo i tretë. Më mirë dhe më e vlefshme për imamin është t'i falë dy nga dy e mos t'i bashkojë pesë apo shtatë. Nëse e bën disa herë për të treguar sunetin, s'ka problem, Allahu është ai që jep sukses.

Pyetje: Nëse dëshiron që vitrin ta falë së bashku me dy rekatet e para, njëjtë si akshamin, a lejohet?

Këtë shejh Ibën Bazi e ka sqaruar me fjalët: "Jo, nuk bën, së paku është mekruh, sepse është evidente ndalesa që të përngjanë me namazin e akshamit. Fali tre rekate së bashku me një selam dhe me një ulje, duke mos u ulur pas rekatit të dytë".

Pyetje: A është sot më mirë llojllojshëria, apo (sa u përket imamëve) të njafthohen me një formë, njëmbëdhjetë rekate?

Këtë shejh Ibën Bazi e ka sqaruar me fjalët: "Nuk shoh problem në këtë, nëse fal disa net njëmbëdhjetë e në disa net trembëdhjetë, s'ka gjë të keqe po dhe nëse shton edhe më tepër s'ka gjë të keqe". Çështja është e gjerë në namazin e natës. Por ky imami, nëse është përkua-

Disa njerëz kanë menduar se këto katër rekate falen me një selam, por nuk është ashtu. E ka për qëllim në dy rekate jep selam siç është në transmetimin e mëparshëm dhe sipas thënies së të Dërguarit, paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të.

fizuar në njëmbëdhjetë rekate për ta konstatuar sunetin dhe për t'u bërë njerëzve të ditur namazin e tij dhe të mos mendojnë se po harron (gabon), nuk ka problem.

Pyetje: Disa namazli mendojnë se (vetëm) kjo është sunet, e kur vijnë në xhami që falet me më tepër, pra me njëzet e tre rekate, ata i falin njëmbëdhjetë rekate, apo dhjetë rekate dhe nuk e plotësojnë

me imamin?

Këtë shejh Ibën Bazi e ka sqaruar me fjalët: Jo, sunet është të plotësohet me imamin edhe nëse i fal njëzetë e tre, sepse i Dërguari, paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të, ka thënë: "*Kush falet së bashku me imamin deri sa të shkojë (ai imami), Allahu do t'ia regjistrojë tërë natën kijam (namaz)*". Më e vlefshme për namazliun është të qëndrojë me imamin deri sa ai të largohet, pavarësisht se fali njëmbëdhjetë, trembëdhjetë, apo njëzetë e tre. Kjo është më e mirë, të pasohet imami deri sa të largohet ai.

Njëzetë e tre rekate ka bërë Omeri, Allahu, qoftë i kënaqur me të, me sahabët, andaj nuk ka këtu asnjë defekt, madje është edhe sunet, sunet nga halifët e drejtë.

(nga kaseti "Përgjigjia e hapur në pyetjet për namazin e teravisë" të shejhi Ibën Bazit, Allahu e mëshiroftë)

Përktheu: Ali Shaban Tanusha

Në këtë rubrikë mirëpresim të gjitha pyetjet e juaja, ndërsa ato më interesante do të botohen. Pyetjet mund t'i dërgoni në albislam@gmail.com

Veprat që të nxjerrin nga Islami (1/2)

Shkruan: Agim BEKIRI

Veprat që të nxjerrin nga Islami janë të shumta. Këtë mund ta vërejmë nëse në librat e *Fikhut* shfletojmë kapitullin që flet për dispozitat e *murteidit*, atij që del nga feja. Disa prej dijetarëve i kanë përkufizuar këto vepra në dhjetë ose duke dashur që t'i përmendin vetëm ato që janë të gjithëpranueshme ose duke përmendur rregulla të përgjithshme, që ngërthejnë në vetvete më shumë se një vepër. Në këtë shkrim do të përmendim dhjetë veprat më të njohura që njeriun e nxjerrin nga feja, dhe këtë për t'u tërhequr vëmendjen ithtarëve të Islamit që të ruhen e të mos bien në to.

Vepra e parë: shirku në adhurim:

Shirku është: të barazosh Allahun me ndonjërin prej krijesave të tij në gjërat

që janë të veçanta për Allahun.

Allahu, subhanehu ve teala, thotë: *"S'ka dyshim se Allahu nuk fal (mëkatin) t'i përshkruhet Atij shok (idhujtarinë), e përpos këtij (mëkati) i fal kujtdo çdo gjë. Kush i përshkruan Allahut shok, ai ka trilluar një mëkat të madh."* (Nisa: 48), *"ai që i përshkruan Zotit shok, Allahu ia ka ndaluar (ia ka bërë haram) atij xhennetin dhe vendi i tij është zjarri. Për mizorët nuk ka ndihmës."* (Maide: 72)

Shirku ndahet në dy lloje: shirk i madh dhe shirk i vogël. Shirku i madh nuk falet vetëm se me pendim, në të kundërtën ai që vdes me këtë vepër pa u penduar do të marrë dënim të përjetshëm në botën tjetër. Shirku i madh është shumë lloje, porse mund të klasifikohen në katër:

-shirku në lutje

- shirku në nijet
- shirku në respektim
- shirku në dashuri

Shembull për shirk të madh: therja e kurbanit për dikë tjetër pos Allahut, zotimi në dikë tjetër pos Allahut, kërkimi i mbrojtjes prej dikujt tjetër pos Allahut, kërkimi i ndihmës prej dikujt tjetër pos Allahut etj.

Shembull për shirkun e vogël: betimi në dikë tjetër pos Allahut, zbukurimi i adhurimit kur njerëzit të shikojnë etj.

Vepra e dytë: ai që merr ndërmjetës mes tij dhe Allahut, i lut, kërkon shefat prej tyre dhe mbështetet në ta:

Kjo është një nga veprat më të përhapura te disa muslimanë. Në të njëjtën kohë është edhe nga veprat më të rrezikshme sepse disa muslimanë që nuk e njohin fenë e tyre marrin ndërmjetësues mes tyre dhe Zotit, duke menduar se kjo është mënyra e vërtetë e lutjes, gjegjësisht në këtë mënyrë madhërojnë Allahun, ngase ata nuk i drejtohen drejtpërdrejt por nëpërmjet njerëzve të mirë. Allahu, subhanehu ve tealë, në shumë vende dënoi këtë veprim dhe e cilësoi edhe si të padobishëm, Ai thotë: *“Thuaj: ‘Thirrni ata, të cilët i menduat për zota pos Allahut!’ Ata nuk posedojnë as një grimcë as në qiej e as në tokë dhe as që kanë në të ndonjë pjesë, dhe Ai nuk ka prej tyre ndonjë përkrahje. Dhe ndërmjetësimi nuk bën dobi tek Ai, përveç i atij të cilit i jep leje.”* (Sebe: 22,23)

Ebul Abbas Abdullah b. Abbasi, radijAllahu anhumë, thotë: Një ditë isha prapa Pejgamberit, salAllahu alejhi ve selem, e ai më tha: *“o djalosh, po t'i mësoj disa fjalë: ruaje Allahun, Ai të ruan*

ty. Ruaje Allahun e gjen para vetes. Kur të lutësh lute Allahun, kur të kërkosht ndihmë kërko prej Allahut. Dije se, sikur i tërë umeti të tubohet për të bërë një dobi, ata nuk do të mundën vetëm atë që e ka shkruar Allahu për ty. Nëse tubohen për të bërë një dëm, ata nuk do të mundën vetëm atë që Allahu e ka shkruar për ty. Lapsat janë ngritur dhe fletët janë tharë.” Transmeton Tirmidhiu dhe thotë: hadithi është hasen sahih kurse në versionin jashtë Tirmidhiut qëndron: *“ruaje Allahun, e gjen para teje. Njihe Allahun në komoditet, Ai të njeh në vështirësi dhe dije se ajo që të ka huq nuk e ka pasur të të godasë dhe ajo që të ka goditur s'ka mundur të të huq. Dije se fitorja është me durim, shpëtimi me vështirësi dhe lehtësimi me vështirësi.”* Ahmed i dhe Hakimi

Vepra e tretë: Kush nuk i trajton mushrikët jobesimtarë, dyshon në mosbesimin e tyre apo vërteton fenë e tyre:

Allahu, subhanehu ve tealë, në shumë vende sqaroi se kush janë mosbesimtarët. Ai urdhëroi që edhe besimtarët të pohojnë të njëjtën, në të kundërtën do të përgënjeshtronin të gjitha ato ajete ku Allahu flet për mosbesimin e tyre.

Ata i përshkruan Allahut shok, shpifën për të, pretenduar se ka fëmijë e bashkëshorte, andaj urdhëroi që t'i urrejmë.

Ata që vërtetojnë fenë e mosbesimtarëve, në fakt nuk e njohin Islamin për arsye se Islami nënkupton: nënshtrim ndaj Allahut me besim të pastër, dëgjim dhe respekt dhe distancim nga shirku dhe ithtarët e tij. Në Sahih Muslim shënohet se Pejgamberi, salAllahu alejhi ve selem, ka thënë: *“Kush thotë ‘laila-*

he il-Allah" dhe mohon çdokënd që adhurohet pos Allahut, mbrohet pasuria dhe gjaku i tij kurse llogaria e tij është tek Allahu".

Allahu, subhanehu ve teala, thotë: *"Ju e keni shembullin më të mirë të Ibrahimit dhe te ata që ishin me të, kur i thanë popullit të vet: "Ne tërhiqemi prej jush dhe prej asaj që adhuron, pos Allahut, nuk besojmë tuajën, prandaj ndërmjet nesh e jush është e hapët armiqësia e urrejtja derisa ta besoni vetëm Allahun, Një!" (Nuk e keni shembull) Me përjashtim të fjalës së Ibrahimit thënë babait të vet: "Unë do të kërkoj falje për ty, po unë nuk kam në dorë asgjë për ty te Allahu!" Zoti ynë, vetëm Ty të jemi mbështetur, vetëm nga Ti jemi të kthyer dhe vetëm te Ti është e ardhmja!" (Mumtehine: 4), "E kush nuk i beson të pavërtetat e i beson Allahut, ai është kapur për lidhjen më të fortë, e cila nuk ka këputje. Allahu është dëgjues i dijshtëm." (Bekare – 256)*

Vepra e katërt: Kush beson se ndonjë udhëzim tjetër pos udhëzimit të Pejgamberit, salAllahu alejhi ve selem, është më i përkryer, apo gjykimi i tjetërkujt është më i mirë se gjykimi i tij, siç bëjnë ata që mbivlerësojnë ligjet tjera pos ligjit të Allahut:

Me veprën e katërt përfshihen dy çështje. E para prej tyre është besimi se ndonjë udhëzim tjetër pos udhëzimit të Pejgamberit, salAllahu alejhi ve selem, është më i përkryer. Ky besim ithtarin e vet e shpien në zjarr. Pejgamberi, salAllahu alejhi ve selem, në çdo fjalim të ditës së Xhuma thoshte: *"dijeni se udhëzimi më i mirë është udhëzimi i Muhamedit."* Kjo pa dyshim është kështu ngase i Dërguari i Allahut, salallahu alejhi ue selem, nuk ka folur nga hamendja porse në bazë të asaj që i është shpallur. Për këtë arsye dijetarët janë të një

mendimi se suneti është burimi i dytë i Sheriatit.

Feja e Allahut, subhanehu ve teala, është e plotësuar ashtu siç është e përkryer. Allahu, subhanehu ve teala thotë: *"Sot përsosa për ju fenë tuaj, plotësova ndaj jush dhuntinë Time, zgjodha për ju islamin fe."* (Maide: 3)

Çështja e dytë: Kush beson se ndonjë ligj tjetër pos ligjit të Allahut është më i mirë. Këtu bëhet fjalë për ata që mbivlerësojnë ligjet e njerëzve ndaj ligjit të Allahut. Allahu, subhanehu ve teala, thotë: *"Elif, Lam, Ra. (ky është) Libër; Ne ta shpallëm ty që me urdhrin e Zotit t'i nxjerrësh njerëzit prej errësirave në dritë; (t'i nxjerrësh prej errësirës) në rrugë të Fuqplotit, të Falënderuarit."* (Ibrahim: 1)

"A i vure re ata që mendojnë se besuan atë që të zbriti ty, dhe atë që zbriti para teje, se si dëshirojnë që mes tyre të gjykojë djalli, e duke qenë se janë të urdhëruar që të mos e besojnë atë. E djalli dëshiron t'i humbë në pafundësi. Kur u thuhet atyre: "Ejani (për të gjykuar) tek ajo që e zbriti Allahu dhe tek i dërguari!" i sheh se si dyfytirëshit ta kthejnë shpinën."

Vepra e pestë: Ai që urren diçka prej fesë me të cilën ka ardhur Pejgamberi, salAllahu alejhi ve selem:

Urrejtja e ndonjë çështjeje fetare goftë me fjalë apo me vepër është një lloj hipokrizie në besim. Ai që bën këtë me njëmendësinë e të gjithë dijetarëve bëhet mosbesimtar.

Allahu, subhanehu ve teala, thotë: *"E atyre që nuk besuan, ata qofshin të përmbysur, Ai atyre ua ka asgjësuar veprat. Këtë për shkak se ata e urren atë që zbriti Allahu, prandaj atyre ua zhduk veprat."* (Muhammed: 8,9)

“Leximi i Kur’anit për të vdekurit — për ose kundër”

Shkruan: Muhamed DËRMAKU

Në maj të këtij viti, vitrinës së librit islam në gjuhën shqipe iu shtua edhe një libër i ri në sferën e fikhut me titull: “Leximi i Kur’anit për të vdekurit, për ose kundër”. Autor i këtij libri është hoxha dhe studiuesi i ri kosovar në lëmin e dispozitave të Sheriatit, Alaudin ef. Abazi, i cili është diplomuar për Sheriat në *Universitetin Islamik të Imam Muhammed bin Suud-it*, në Rijad të Arabisë Saudite.

Libri “Leximi i Kur’anit për të vdekurit, për ose kundër” bibliotekës islame i bashkëngjitet si studim i vetë autorit, ku mbledh, paraqet, studion dhe analizon mendimet e dijetarëve të hershëm dhe atyre të mëvonshëm përkitazi me këtë çështje.

Muslimanët e trojeve tona kanë nevojë për njohuri të shumta në fushën e shken-cave të fesë islame, e cila është besim i shumicës së popullatës shqiptare, sepse në këtë aspekt pati ngecje të madhe për shkak të rrethanave gjeopolitike në mesin e tyre.

Jemi dëshmitarë se shumica e muslimanëve në vendin tonë, trojet shqiptare, e shikojnë Islamin me skepti-cizëm. Kur’anin, librin e zbritur nga Allahu, e kuptojnë si një libër irra-cional. Dhe këtu fillojnë paragjykimet për Islamin... duke e paraqitur, njohur e propaganduar si fe që thërret vetëm

në asketizëm, dhe se ritet e tij janë të lidhura vetëm me botën e Ahiretit.

Pos kësaj, shumë njerëz mendojnë se një jasin, një hatme, një mevlud, apo një qelime janë të mjaftueshme për t’i kapërcyer rreziqet e Ahiretit. Duke dëgjuar se leximi i Kur’anit është sevap dhe me leximin e tij bëhet adhurm, kësh-tu që lexuesi do të ketë shpërblim për të, ata e kuptojnë këtë verbërisht dhe jepen pas pagesës që

dikush të bëjë një hatme për shpirt të babait apo nënës së tij të vdekur etj. Është e vërtetë se një shkronjë e lexim-it të Kur’anit ka dhjetë shpërblime kur lexohet, por duhet të dihet se kjo është

Pos kësaj, shumë njerëz mendojnë se një jasin, një hatme, një mevlud, apo një qelime janë të mjaftueshme për t’i kapërcyer rreziqet e Ahiretit. Duke dëgjuar se leximi i Kur’anit është sevap dhe me leximin e tij bëhet adhurm,

për qëllim të të kuptuarit e tij dhe të punuarit me të. I Dërguari i Allahut ndaloi të lexohet Kur'ani më shpejt se për tri ditë, për arsye se leximi i tij në interval më të shpejtë, është i padobishëm për t'i sjellë kuptimin e tij lexuesit.

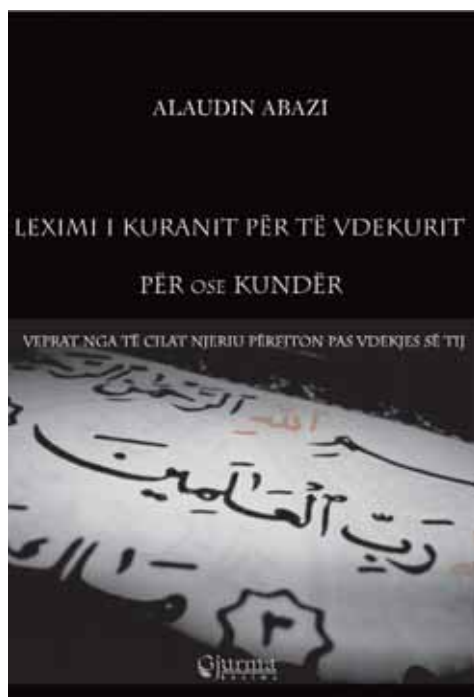
Libri në fjalë, jo vetëm që paraqet anën e dispozitës së Sheriatit lidhur me leximin e Kur'anit për të vdekur, por kjo me automatizëm i jep vendin meritues Kur'anit si libër për të gjallët, e jo për të vdekurit. Përveç kësaj në fillim të librit është një hyrje me temë: Kur'ani - libër i shenjtë, ku sqaron rëndësinë e tij.

Me këtë traktat shkencor, autori synon të arrijë paraqitjen e ndërtimit të mendimeve dhe argumenteve të tyre në shkencat islame dhe njëkohësisht shpjegimin e mënyrës së qasjes ndaj mendimit tjetër dhe kritikës së mirëfilltë ndaj tij, siç shpjegon vetë autori në hyrje të librit.

Në këtë libër, autori i ofron lexuesit të gjitha mendimet e regjistruara lidhur me leximin e Kur'anit për të vdekurit. Pastaj përmend dijetarët islamë, fillimisht ata të medhhebeve, pastaj edhe ata të mëvonshëm e të tjerë bashkëkohorë, dhe qëndrimet e tyre lidhur me këtë çështje. Pas kësaj sjell argumentet e tyre nga bazat e Sheriatit dhe i shtjellon ato.

Në fund autori jep një përmbledhje rreth zgjedhjes së mendimit më të saktë pa imponim dhe me fjalor profesional, duke sjellë edhe sqarime shtesë në fund të çdo kapitulli.

Vlen të përmendet se autori vepron në shkrimin e tij sipas metodologjisë tradicionaliste në raport me argumentin. Që do të thotë, i jep përparësi

argumentit më të fortë dhe më të saktë, pa u kapur për personalitetin e një dijetari apo medhhebi të caktuar dhe duke mos favorizuar asnjë mendim në mënyrë të njëanshme.

Autori nuk synon ta mbyllë derën e përfitimit të të vdekurve nga veprat e dedikuara për ta nga të gjallët. Kjo bëhet e qartë, kur sjell në librin e tij një kapitull të veçantë me veprat, nga të cilat përfitojnë të vdekurit, zgjidhje kjo e mbështetur në argumente të Sheriatit, e jo kompromis me leximin e Kur'anit për ta.

Ndër veprat që i vdekuri përfiton, përmend lutjen (duanë), sadakanë, therjen e kurbanit për të, agjërimi, për të cilin është zotuar ta bëjë sa ka qenë i gjallë, haxhillëku, shlyerja e borxhit, veprat e pasardhësve të mirë, udhëzimi i tij sa ishte i gjallë për kryerjen e ndonjë veprë të mirë si dhe veprat, nga të cilat përfitojnë të tjerët.

Libri në fjalë është botuar nga shtëpia botuese “Gjurma – botime” në Prishtinë. Përbëhet prej gjithsej 70 faqeve të formatit A5. Ka një kualitet të lartë botimi, si në radhitje, ashtu edhe në aspektin teknik. Ka recensuar Enis ef. Rama, kurse redaktor gjuhësor i tij është Erion Sula.

Nuk mund të themi se është libër i parë shkencor që shkruhet nga autor shqipfolës me shtjellim të tillë shkencor, por me përgjegjësi mund të thuhet se është libri i parë dhe i vetëm në gjuhën shqipe, që trajton këtë problematikë me një përshkrim tejte profesional dhe me metoda shkencore, që janë të njohura në lëmin e fikhut.

Një qasje e tillë studimore të çështjeve islame dhe shtjellimi i tyre në këtë mënyrë, ndonëse është e vjetër në literaturën burimore islame, te shqip-

tarët është e re pasi niveli intelektual i lexuesve të literaturës islame nuk ishte ky që është sot. Andaj jo vetëm për librin në fjalë, por edhe tema të tjera, që janë me interes për lexuesin shqiptar, duhen të shtjellohen në mënyrë profesionale, e sidomos ato që shkaktojnë shpeshherë konfuzion në mesin e muslimanëve kur ata shohin më shumë se një lloj të aplikimit të një çështjeje të caktuar, në mënyrë që t’u ofrohen argumentet dhe mënyra e argumentimit nga dijetarët e famshëm të Ehli Sunnetit dhe Xhematit, ashtu siç veprohet me këtë libër.

Suksese autorit dhe Allahu e shpërbleftë për mundin dhe angazhimin e dhënë me shumë vetëmohim, si dhe përgëzime bibliotekës islame në gjuhën shqipe për këtë pasurim!

